

245242

A NEMES VÍVÁS

MŰVÉSZETÉNEK ELMÉLETE

ÉS A NEMZETI CASINÓ ÁLTAL ELFOGADOTT

ÚJ PÁRBAI SZABÁLYAI

IRTA

BÁRÓ CHAPPON SAMU

egyet. tornatanár s vívómester, Magyarország első aranykoszorús
és díszoklevéllel kitüntetett mesterbajnoka.

Országos Széchényi Könyvtár

26 ÁBRÁVAL A TERMÉSZET UTÁN FÖLVÉVE.

== III-IK JAVÍTOTT KIADÁS. ==

Bolti ára 4 korona.

SZEGED, 1911.

NYOMATOTT ENGEL LAJOS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

[Faint handwritten signature]
1900

Be Chappon László

A NEMES VÍVÁS

MŰVÉSZETÉNEK ELMÉLETE

==== (III-IK JAVÍTOTT KIADÁS) =====

ÉS

A PÁRBAJ SZABÁLYAI

26 ÁBRÁVAL A TERMÉSZET UTÁN FÖLVÉVE

IRTA

BÁRÓ CHAPPON SAMU

EGYET. TORNATANÁR S VÍVÓMESTER, MAGYARORSZÁG ELSŐ
ARANYKOSZORUS ÉS DISZOKLEVÉLLEL KITÜNTETT MESTERBAJNOKA.

SZEGED,
NYOMATOTT ENGEL LAJOS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

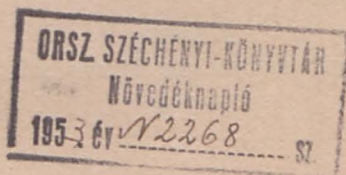
1911.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

245242

MÉLTÓSÁGOS

NALACZI NALÁCZY ÁKOS

FÖLDBIRTOKOS ÚRNAK

MINT NAGY ÉS LELKES SPORT-KEDVELŐ ÉS PÁRTOLÓNAK

AJÁNlja

A BARÁTSÁG ÉS TISZTELET

Országos Széchényi Könyvtár JELÉÜL

A SZERZŐ.

ELŐSZÓ.

Tanítványaim s barátaim felkérésének engedve s főképpen a szép és nemes vívó tör- és kardvívás folytonos fejlődése folytán írtam jelen művet harmadik bővített kiadásban. Művet bátran „nemzetközi mű“-nek nevezhetem. A mű harmincötéves vívómesterségemnek tapasztalatai folytán készült el, amely tapasztalatokat ugy a bel-, mint a külföldön (Magyar, Francia, Német, Angol és Olaszországban) szereztem, mindenütt szerény felfogásomhoz képest a legjobbat és legteljesebbet kiválasztva, egy önálló iskolát állítottam össze.

Igaz ugyan, hogy a vívás művészetének megírása sok tekintetben nagy nehézségekbe ütközik, mivel gyakran nagyon nehéz tisztán s hozzáillő szavakkal kifejezni a tenni-valókat. Én iparkodtam mindenütt a helyes kifejezéseket használni, hogy azután e mű tanulmányozásából minden vívó magának tiszta képet alkothasson.

Ezen mű, kimerítően és világosan tartalmazza a párbajszabályokat s legfőképpen a segédeknek ad olyan utasításokat, hogy bárminő bonyolódott ügyet békésen intézhetnek el, nem szükség a megsértett becsületet mindig „vérrel“ visszaállítani.

Főtörekvésem e mű megírásánál az volt, hogy mindazt, amit elismert vívómestereknél jónak és hasznosnak láttam, könnyen megérthetőleg papírra tegyem s elhagytam mindazt, ami a tanulást megnehezítené. Hogy ez

nem volt könnyű dolog, az indoklást fölöslegessé teszi. Távol esik tőlem azon gondolat, hogy művem, melyben saját módszeremet tárgyalom, más ilyenmű művek fölé helyezzem, vagy hogy azoknál jobbnak állítsam. Jelen művemmel azt akarom elérni; hogy tanítványaim elméletileg is úgy sajátítsák el a vívást, hogy magukat más rendszer szerint vívóktól is megvédelmezhessék.

Be van bizonyítva, hogy ha valakinek a vívásban jó alapja van, az folytonos gyakorlat által sokra viheti s veszedelmes ellenfél lesz belőle, habár egy laikus is azzá lehet, ha bátor, vakmerő s elég izomerővel rendelkezik.

Az első művemet 1891-ben adtam ki „vívás művészetének elmélete és párbajszabályok“ címen Pécsen, a második művemet 1904-ben Kolozsvárt. Hogy a művelt világ mennyire méltatta könyvemet, igazolhatom azzal, hogy valami ötezer példányban kelt el s főképen ez adott egyfelől impulsust a mű harmadszori sajtó alá rendezésére, átdolgozva és kibővítve.

Művemben úgy a kardra, mint a vitézre nézve külön tárgyalom az elméletet és az iskola-vívást, az utóbbit lekevívás alakjában.

A kardvívás elméleténél ott, hol az összefüggés és könnyebb felfogás miatt elkerülhetetlen volt, a vívótör elméleténél tárgyalatakból ismételnem kellett.

A legtöbb e nemű könyvek írói bevezetésükben a vívás történetéről és a szűrő s vágó eszközök beosztásáról s magyarázatáról írnak. Én ettől azért tértem el, mivel véleményem szerint ezek egy más műnek adnak anyagot s nem tartoznak ide.

A vívás előnyei s gyakorlati használatáról már annyi lett írva, hogy ezekkel hosszasan foglalkozni fölöslegesenek tartom.

A vívás az állást, a magatartást megnemesíti, az izmokat erősíti, azokban új életet fejleszt, úgyszintén erősíti a szemet is, s annak tekintélyes nézést ad s hozzászoktatja az ellenfél szeméből kinézni annak szándékát. A vívó tehát nagy elszántságot tanusít, mi a férfi legszebb díse.

Az izmos kar, a biztos s mégis könnyű járás, a megszokott éles tekintet, a domború mellkas, mely alatt a tüdő szabadon működik, mindezek oly előnyök, melyek a vívás által szerezhetők meg.

Ezek után, habár érzem is, hogy művem nem teljes, — de hiszen ezt egy mű sem mondhatja el magáról — átadom jelen harmadik átjavított s átdolgozott művemet a nyilvánosságnak s remélem, habár űrt nem is töltök be vele, hasznossága és célszerűsége miatt szívesen lesz fogadva.

Szeged, 1911 szeptember hóban.

Országos Széchényi Könyvtár

I. RÉSZ.

A VÍTÓR.

Országos Széchényi Könyvtár

ELMÉLET.

A vítőr (vívótőr) tartása.

A mint a fegyvert kezünkbe vesszük, hogy magunkat azzal megvédjük, kell, hogy ezen fegyvert uraljuk. Ügyes és biztos magatartás, ez egy általános követelés.

Hogy a vítört előnyösen tarthassuk, úgy vesszük a jobb kezünkbe, hogy a hüvelykujj a markolat lapos részén kinyujtva fekszik, míg a többi ujj a markolatot kényelmesen körülfogja. A hüvelykujjnak nem szabad a védlaphoz érnie, a hüvelykujj és védlap között legalább is 1 hüvelyknyi távolságnak kell lenni.

A vítőr szabályos tartásánál, a vítőr markolatának gombja a tenyerén kívül esik.

A mutatóujj a vítőr támaszául szolgál, míg a többi ujj a markolatot soha semmi körülmények között sem ereszti el.

Szúrás közben az ujjak vagy a kéz felnyitása nem tanácsos, mert ez által meggyengül az erő és a vítőr hegye elveszti célpontját.

A vítőrnek görcsös tartása szintén kerülendő, mert a kézizmok elzsibbadnak és ez által elvesztjük a kéznek finom érzését és vezető képességét. A vítört oly biztosan kell tartanunk, hogy az ellenfél egyenes támadása megakadályozva legyen; a kéz a vítört folyton hatalmában tartja, úgy, hogy ha az ellenfél más állást vesz, mi őt nyomban követhessük, nehogy ennek elmulasztása az eredményt kockáztassa.

Vívó állás.

Vívó állás alatt oly állást értünk, a melyből fegyverrel minden támadást és védelmet a legkönnyebben eszközölhetünk.

A vívó állásban nem elég az, hogy a testnek egyenes, rendes tartása legyen, hanem arra kell törekedni, hogy az ember oly állást foglaljon el, hogy az ellenfél támadásainak mindég és minden tekintetben megfelelhessen.

A vívó állás a legnagyobb fontossággal bír, mert ez alapja a vívásnak és ezt addig kell gyakorolni, míg a legnagyobb gyorsasággal, biztonsággal végre nem hajthatjuk.

Mielőtt a vívó állást felvesszük, egész nyitott állásban állunk fel (Mensur).

A felállásnál az ellenfélnek, mindig a legszigorubb arcot mutatva, a lehető legkisebb szabad helyet (Blosse) iparkodunk adni.

Mindkét térdet kinyújtva, a jobb láb egyenes vonalban áll az ellenféllel, s úgy a két láb derékszöget képez; a felső testrészt egyenesen tartva, szabadon álljon ki a csipőkből. A vállakat hátra huzzuk, nehogy a mell kidomborodását akadályozzák; a fejnek is úgy kell állania, mint a lábnak: egy irányban az ellenféllel. A jobb kéz szabadon, egyenesen függ le, összetett ujjakkal a tenyérrel befelé fordítva és a felső combhoz illesztve. A fejet magasan és fesztelenül tartjuk, szabadon, de komolyan az ellenfélre tekintve, úgy, hogy az ellenfél szeme közé nézve, annak minden mozdulatát szemmel kísérhetjük, a mely magatartás a férfiaság jellemzése is egyszersmind. S úgy szemmel kísérve az ellenfél minden mozdulatát, a vívásban a legcélszerűbben tájékozhatjuk magunkat.

Sok vívókönyv azt állítja, hogy az ellenfél szemeit kell fixirozni s hogy abból az ellenfél támadásait mintegy kiolvashassuk. Nézetem szerint sokkal előnyösebb, ha a vívó az ellenfél felső testét s főkép a kezét veszi figyelembe, mert gyakran megesik az, hogy az ellenfél szemeinek forgatásával tévútra vezeti a vívót. Ha mindjárt a szemet az emberi szellem tükrének tartjuk is, azért mégis gyakran árulónak tekinthetjük.

A bal kar tartja a vívótört két ujjal a védő lap alatt függélyes pengével, s úgy tartja a vívótört behuzott karral, a csipőhöz szorítva, mintha a tör a tokban volna.

A vezény szóra (*Egy*) vívó állásba helyezkedünk, mire a jobb sarkon és bal lábhegyen félbalra fordulunk.

Kettőre köralakulag felemeljük karunkat, úgy, hogy az vállunkkal egy irányban legyen (2. ábra). Ez a kézzel való köszönés, mely

által ellenfelünket mint ellenfélét ismerjük el, s felhívjuk egyszer-smind arra, hogy készek vagyunk vele megmérkőzni.

Háromra köralakulag a vívótör után nyulunk s megfogjuk a tör markolatát, úgy a mint az elő van írva, ezután pedig az alsó kart a testhez szorítva, megállunk (3. ábra).

Négyre a vívótört mindkét kézzel fejünk fölé emeljük, úgy, hogy a tör gombját a balkéz ujjai érintsék (4. ábra), s kissé a vívótör pengéjét fölfelé domborítjuk.

Ötre a balkézből a tör gombját kieresztjük és egy ívszerű fordítással, a jobb kéz behúzásával a vívótör hegyét az ellenfél jobb szemével egy irányba hozzuk; ezzel egyidejűleg a jobb lábbal előre lépve, a vívó állásba megyünk át. A vívó állásban a két sarok egy vonalban áll s a térdeket behajtjuk s a test súlyát pedig a bal lábra eresztjük (5. ábra). Ezen állásban a jobb láb szabadon mozoghat.

Hatra kettőt toppantunk, a mely topantások közben a felső testrész mozdulatlan, mit csak úgy tehetünk, ha testünk súlya a bal lábon fekszik.

Hétre a jobb lábat a balhoz visszük és tisztelgünk. A tisztelgés vagy köszönés az udvariasság jele, melyet úgy az ellenfélnek mint a jelenlevő vendégeknek megadunk, úgy a rendes mint az egész test vívásnál. Tisztelgünk pedig úgy a kezdetnél, mint a végén, úgy az ellenfél, mint a jelenlevők előtt. Eme tisztelgést komolyan és fesztelenül kell tennünk, hogy az ellenfél már ebben is megláthassa, hogy bátor, ügyes és merész vívóval áll szemben.

A tisztelgés után mely „Hétre“ vezényeltetik, a vívótör pengéjét hegyével fölfelé felemeljük, úgy, hogy a penge függőleges irányba jöjjön: azután mellünk baloldalára visszük, kezünket a mell felé kissé behajtván, majd pedig onnét egyenesen leeresztve jobb karunkat kinyújtjuk és a jobboldalra huzzuk, úgy, hogy a vívótör védlapját a felső combhoz, a jobb kart pedig a testhez szorítva, a vívótör pengéjét rézsutosan lefelé tartjuk, úgy, hogy gombja a padlattól körülbelül egy arasznyira álljon el. Ezek után a vezényszóra (hétre) az ellenfél segédjének tisztelgünk.

Nyolcra féljobbra fordulunk és saját segédünknek tisztelgünk.

A fordulás úgy történik, hogy a jobb láb hegyét és a bal sarkot kissé felemeljük és ekkor megfordulunk, nyomban utána

hozzuk a bal lábat is, úgy, hogy a sarkok egymás mellé az „alap-állásban“ álljanak. Ha balra fordulunk, megfordítva cselekszünk, azaz ekkor a bal sarkon és a jobb láb hegyén fordulunk.

Kilencre félbalra visszafordulunk és tisztelgünk egymásnak.

Tizre a tisztelgő állásból a karral együtt a tört vízszintes állásba hozzuk úgy, hogy a kéz a vállal egy irányban álljon. A vívótőr markolatán felül, a fentebb írtak szerint, a hüvelykujj pihenjen, mialatt karunkat kinyújtva tartjuk.

Tizenegyre a kinyújtott karnak alsó fogását megváltoztatjuk, és pedig úgy, hogy kezünket a csuklóban megfordítván míg hüvelykujjunk az imént felül volt, most a markolat alá kerül; karunkat azonban mindenkor kinyújtva tartjuk (szintén kinyújtott karral).

Tizenkettőre kezünk a csuklóban forogva, lefelé a test mellett egy kört ír le, melynek végeztével hüvelykujjunk régebbi helyzetébe kerül vissza, t. i. a markolat fölé, azon eltéréssel, hogy míg előbb karunk kinyújtva volt, most behajtjuk úgy, hogy a kéz a bal váll vonalával egy magasságban álljon. A kör leírása után a rendes vívó állásba helyezkedünk; jobb lábunkat előre téve „lépállásba“ helyezzük, s testünk súlyával bal lábunkra ereszkedünk.

Ezek után a két sarkat egy vonalba téve, a bal lábat jobban, a jobb lábat kevésbé hajtjuk be, miáltal megtettük az előírt vívó állást, miután még bal kezünket a fejünk fölé helyeztük (1. 6. ábra).

A test mozgásai.

A vívóknál háromféle testmozgást különböztetünk meg és pedig: 1. lábmozgást, 2. karmozgást és 3. a fegyvernem mozgásait. E legutóbbi igen gyakran a lábmozgással egyszerre történik, a midőn a test hajlékonysága úgy a támadásnál, mint a védekezésnél igen jó szolgálatot tesz. Általában megjegyzendő, hogy a lábnak különféle mozgásai nem saját kényelme szerint intézendők, hanem rendes ütem szerinti egyformaságra kell törekedni, hogy ezáltal úgy a láb, mint a kar és fegyvernem mozgásait ügyesen végezhessük.

A toppanás. (Appel.)

Egy egyszeri vagy két egymásután történő toppanást a jobb lábbal toppanásnak nevezünk. Így tehát megkülönböztetünk egyszeri és kettős toppanást.

A toppanásokra minden vívó tanítónak igen kell ügyelnie a gyakorlatnál, mert ez adja meg valóban az alapot és a biztos állást s a felső testrész egyenes tartására kényszeríti a vívót, de egyszerűs mind a merevségtől is megóv.

A toppanásnak nemcsak az az előnye, hogy a vívó biztos álláspontot nyer, hanem ezáltal teste szilárdabbá lesz az egyensúly fentartására.

A toppanás soha se történjék előmenésnél, vagy kirohanásnál (Ausfall-nál), mert ez által a test előre dőlven, nem sikerült mozgást árulna el. Az egyszerű toppanást akkor használjuk, midőn az alapállásból a vívó állásba megyünk át, vagy pedig midőn az előmenésből vagy kirohanásból megyünk át a vívó állásba. Eme toppanásokból győződünk meg arról, hogy helyesen tértünk-e vissza régi jó állásunkba.

A toppanásokat az ellenfél nyugtalanná tételére is felhasználjuk, a mely állapotát az ellenfélnek könnyen hasznunkra fordíthatjuk, vagy pedig csel fogással egybekötve, nagy benyomást tehetünk. A kettős toppanásokat többnyire a tanító vezényszavára, vagy pedig a vívóállás kezdetén alkalmazzuk. Általában véve azonban a toppanásokat sürűen ne alkalmazzuk.

Az eredeti vívó állás. (Mensur.)

A távolságot, mely a vívó ellenfelek között van, eredeti vívó állásnak nevezzük.

Az eredeti vívó-állás általában háromféle és pedig:

I. távoli ;

II. közép ;

III. szűk, vagy közeli vívó állás.

Szűk, vagy közeli vívó állásban akkor vagyunk, mikor a két fegyvernem ereje keresztben van s ellenfelünket minden kirohanás

nélkül képesek vagyunk megérinteni az eredeti vívó állásból. (Közép vívó állásban akkor vagyunk, midőn a két fegyvernem közepe keresztben van, mely állásnál már okvetetlenül szükséges a kirohanás, hogy az ellenfél testét érinthessük. A közép vívó állást a leczkevívásnál alkalmazzuk.)

A távol, vagyis a Mensurén kívüli állásnál a fegyvernemek pengéje van keresztben. Ezen állásnál szintén szükséges az „Előre“ (Marcher) vagy kirohanás, hogy az ellenfél testét érinthessük. *Mensurén kívüli* állásnak azon állást nevezzük, a melyből az ellenfél teste nem érinthető.

Hogy az ellenfél részéről minden meglepetésnek elejét vegyük, a páros viaskodásnál szükséges tapintatosság kívánja, hogy távoli vagyis Mensurén kívüli állást foglaljunk el.

A közép Mensura a legfontosabb, mert ezen állásból sikeresen intézhetjük támadásainkat s a védekezéseket is a legkönnyebben.

A szűk Mensuránál a támadások és védek nehezen alkalmazhatók s akadályozza a vívás előirt menetét is, a miért is kerülendő.

Ha a „távol“ Mensurából a „közép“-be lépünk, ezt Mensurába való lépésnek, ha pedig az ellenkezőjét tesszük, ezt Mensura törésnek nevezzük.

Ha a Mensurát megtörjük, ez esetben két ok vezérelhet bennünket: vagy azért tettük, hogy új erőt nyerjünk, vagy hogy az esetleges támadásokat kikerüljük.

Ha a vívó minden támadásnál meghátrál, s így akarja magát megvédeni a támadások ellenében, ezzel csak azt árulja el, hogy nem bízik művészetében, vagy jobban mondva félénk. Ha fegyver van kezünkben, ezzel kell védekeznünk, nem pedig a hátrálással.

Az előremenés (Marcher) és hátrálás (Rompez) vezényszavai a fent említett „Előre“ és „Hátra“.

Az „Előre!“

Hogy az ellenfelet könnyebben elérhessük a távol Mensurából vagy pedig kényszeríteni akarjuk ellenfelünket, hogy meghátráljon, akkor „Előre“ megyünk.

Sok bajvívó helyesebbnek tartja a helyben való vívást, azaz a támadást és védekezést; azonban az egész testvívásnál (Assaut) a

2. ábra.

OSZK

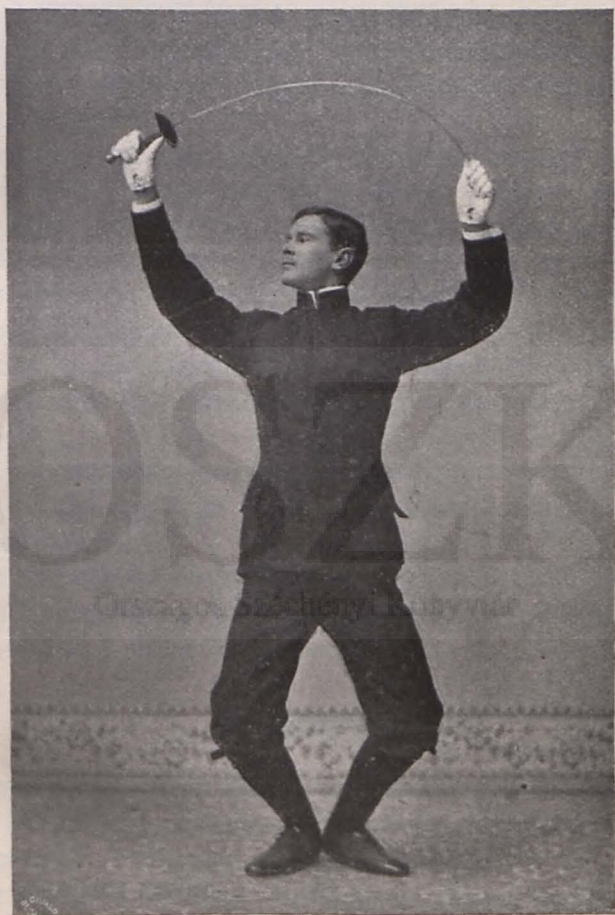
Országos Széchényi Könyvtár

3. ábra.

Országos Széchényi Könyvtár

4. ábra.

Országos Széchényi Könyvtár

támadás és védekezés összeköttetése megkívánja, hogy az „Előre” menést és „Hátrálást” alkalmazzuk.

Az előremenés a vívóállásból az „Előre” vezényszóra történik, úgy, hogy míg jobb lábunkkal egy lépést teszünk előre, nyomban utána bal lábunkkal is lépünk egyet. De bármennyiszer is tesszük ezen előremenést, csuszva vagy ugorva sohasem szabad tennünk, és a vívóállás nagyságát, vagyis a két láb közti távolságot mindig meg kell tartanunk.

Van még egy más módja is az előremenésnek, csak hogy itt a bal lábbal lépünk először s azután a jobbal, amely alapállásból rögtön átmegyünk a vívóállásba, vagy pedig kirohanunk. E mozgást a franciák „la Passe en avant”-nak nevezik.

Az előremenést csendesen és nyugodtan, a nélkül, hogy térdeinket kifeszítenők, vagy az előbbi állást megzavarnók, tesszük. Szóval a test rendes tartásának megváltoznia nem szabad. Úgyszintén arra kell törekednünk, hogy a test súlya a bal lábon nyugodjék.

Az előremenést a legnagyobb figyelemmel és vigyázattal kell tennünk, mert egy ilyen vigyázatlan kísérlet könnyen válságos lehet ránk nézve.

Az előremenés és cselezéseknél arra kell törekednünk, hogy az ellenfél pengéjét oda irányítsuk, ahol fedett helyzetben vagyunk, tehát a védett vonalon kívüli helyzetbe.

A „Hátrálás”.

Ha a közeli vagy közép Mensurából a távolibba átmenni vagy a Mensurákat bármely ok miatt megváltoztatni akarjuk, ezt az előremenés ellenkező mozgásaival érjük el.

Az egyszerű hátrálást (Rompes) a „Hátra” vezényszóra úgy végezzük, hogy először bal lábunkkal, s utána toppanással a jobb lábbal lépünk vissza, a régebbi állást és a két láb közötti távolságot mindenkor megtartva.

A hátrálás második módja úgy történik, hogy először a jobb s azután a bal lábbal lépünk vissza, természetesen itt is a régebbi állás elfoglalására kell törekednünk. E hátrálás „La Passe en arrière”.

A hátrálás harmadik neménél jobb lábunkat a bal háta mögé tévén, nyomban utána lépünk bal lábunkkal is, hogy a rendes vívóállásba helyezkedhessünk. E hátrálást „Par volte Rompes“-nek nevezzük.

Mindenik hátrálásnál a test rendes tartását és a két láb közti távolságot meg kell tartani.

A gyors és elhamarkodott hátrálás, mint már fentebb említém, káros is lehet ránk nézve, mert a szeleskedés elvonja tőlünk azt az előnyt, hogy ellenfelünknek visszaszurást (Ripost) adhasunk; amiért is a hátrálást mindig megfontolva és ne céltalanul tegyük. Ha ellenfelünk hátrálásra kényszerít, azt nyugodtan és fedezett védelemmel tegyük.

Ha az ellenfél valamely hibásan alkalmazott támadásánál, vagy a kirohanásban hosszabb ideig való maradásánál meghátrálunk, e cselünk könnyen zavarba hozhatja őt.

A kirohanás. (Ausfall.)

A kirohanás vezényszava ugyancsak „kirohanás“. Hogy a közép Mensurából az ellenfelet elérhessük, kirohanunk. E mozgás által nem kell tehát a közeli Mensurába mennünk, hogy ellenfelünket elérhessük.

A kirohanás annyiból is fontos és célszerű, mert e mozgás mindig szúrás kísérletével történik, s ezért a rögtöni támadásoknál használjuk.

Kétféle kirohanást használunk: a félrohanást és kirohanást.

A félrohanásnál a test súlyát a bal lábról a jobb lábra tesszük át, miáltal bal lábunkat kinyújtván, a jobb láb térde annyira hajlik előre, hogy a láb hegyével függélyes irányban álljon. A lábaknak a padlón mozdulatlanul kell szinte tapadniok, mialatt a test rendes tartását se tévesszük szemünk elől. A vívó-állásnál főleg a bal talpnak a padlón való mozdulatlansága szükséges, mert ha felemeljük, vagy állását bármikép megváltoztatjuk, a félrohanásnál biztonságunkat könnyen veszélyeztethetné.

A félrohanásnál jobb karunkat mindig kinyújtjuk, megtartva annak a támadásnál szükséges hajlékonyságát és mozgékonyágát, a vívótör hegyét pedig oda irányozzuk, a hol megtámadható sza-

bad helye van ; vagy pedig ha cselvetésre akarjuk felhasználni a félrohanást, akkor kezünket kissé felemeljük s a vívótőr gombját az ellenfél vállával egy irányban tartjuk.

Ha kezünket a félkirohanásnál a „Tierce“, „Demi-Cercle“ vagy pedig a „Seconde“ állásba tesszük, s egyenes, gyors támadást akarunk alkalmazni, akkor kezünket mindig az eredeti vívó-állás fogásába kell helyeznünk, e tekintetben kivételt képez a „Seconde“ fogása, mert a kéz ezen támadásnál mindig saját fogásában marad.

A félrohanást leginkább a cselvetéseknél használjuk.

Ha a kirohanást akarjuk alkalmazni, akkor a félrohanásból a jobb lábbal az ellenfél irányában (vívási vonal) egy lábnyira előre megyünk, úgy, hogy a jobb láb térde függélyes irányba jöjjön a jobb láb sarkával. (Az alsó lábszár merőlegesen álljon a talajra.

A kirohanást minden vívónak saját nagyságához mérten kell intézni, s a jobb lábbal csak annyira szabad előre menni, hogy a visszalépést meg ne nehezítse, mert a visszalépésnek könnyen kell történnie. A jobb lábat nem szabad sem nagyon felemelni, sem pedig vontatva előre tenni. Hogy a kirohanásnál toppantanunk kell, azt már említettük.

A kirohanásnál a bal lábat helyéből kimozdítani nem szabad, a felső testet se nagyon előre, se nagyon hátra hajlítani, valamint nagyon előre esni sem. (7. ábra.) A fejet ép úgy tartjuk, mint azt a vívó-állásnál említettük.

A kirohanásnak mindig erőteljesnek kell lennie, anélkül azonban, hogy a kézcsukló mozgékonyága ez által csökkenne. A felső testet egyensúlyba kell helyeznünk és oly helyzetbe, hogy a legnagyobb gyorsasággal a vívó-állásba léphessünk vissza.

A kirohanásnál arra kell törekednünk, hogy az ellenfél pengéjét arra tereljük, a mely oldalról a támadást intézni akarjuk, arra, a merre a fogások történnek. Ha „Quarte“ fogásban van az ellenfél pengéje, akkor arra irányítjuk.

Ha belülről támad ellenfelünk, vagy ha mi támadunk azon oldalról, akkor kezünket kissé balra visszük, úgy, hogy jobb szemünkkel, szemünk fölé emelt karunkon át az ellenfelet láthassuk.

Ha kívülről támad ellenfelünk, vagy ha mi támadunk így, akkor a kéz csuklóját kissé jobbra hozva, ellenfelünket jobb sze-

münkkel karunk alatt balról nézzük. Ilyenkor az általunk intézett szúrás eredményéről is meggyőződhetünk.

Az iskola-vívásnál ajánlatos a kirohanást két ütemre gyakoroltatni, különösen az első gyakorlatoknál.

A kirohanást igen sokszor kell gyakorolni.

A vívó-állásba való visszalépés.

Ha a kirohanásból az eredeti vívó-állásba akarunk visszatérni, akkor bal lábunkat kissé behajtjuk, testünket kissé kiegyenesítjük s egy toppanással visszalépünk eredeti vívó-állásunkba, melyből a kirohanást intéztük. Ezen mozgás a lecke-vívásnál a „Vívó-állás“ (en „Garde“) vezényszó után a legnagyobb gyorsasággal történik.

Kirohanás hátrafelé.

A kirohanás hátrafelé úgy történik, hogy a bal lábat amennyire lehet, egyenes irányban hátrafelé kinyújtjuk, a felső testet kissé előre hajtjuk, a bal kezet a jobb térdre tesszük, úgy, hogy ezen mozgás után épen azon állásba jöjjünk, mint a kirohanásnál. (11. ábra.) E hátralépés és kinyújtott kar következtében ki van téve az ellenfél annak a veszélynek, hogy könnyen a vívótörébe szalad. E mozgást akkor is felhasználhatjuk, ha az ellenfél igen előre akar nyomulni s egyszersmind egy erősebb szurását is kikerülhetjük általa, mert ezen mozgásnál az ellenfél erős támadásának fejünk felett kell elvonulnia. A visszalépés épen úgy, történik, mint az a vívó-állásnál elő van írva.

A vívótör pengéjének beosztása.

A vívótör pengéjét három egyforma részre, a penge „Ereje“- „Közepe“- és „Gyengéje“-re osztjuk. A penge ereje alatt a pengének azon harmadát értjük, mely közvetlen a markolatból áll ki (a pengének a markolattól számított harmadrésze); közepe alatt pedig azon harmadrészt, mely a penge ereje után következik; végre pedig a vívótör végét a penge gyengéjének nevezzük. A penge erejével védekezünk, közepével ritkán, mert ezzel a védelem nem oly biztos mint erejével, gyengéjével pedig sohasem védekezünk.

Mind a vívóállásban, mind a védekezésnél, mind pedig a támadásnál arra kell törekednünk, hogy ellenfelünk pengéjének gyengéjét saját pengénk erejével ellensúlyozzuk, mit a vívás szabálya is hangsúlyoz. Ez által pengénk nagyobb hatalomra tesz szert, mint az ellenfél pengéje.

Átváltoztatások. (Changement.)

Átváltoztatás alatt azt értjük, mikor egyik fogásból a másikba megyünk át, vagyis ha a „Quarte“-ből a „Tiercebe“ megyünk, vagy pedig megfordítva a „Tierce“-ből a „Quarte“-ba. Mindkét átmenetnél minél kisebb kört igyekezzünk leírni az ellenfél pengéje alatt. Ezen átváltozás alatt a kar mozdulatlan, se lejjebb, se fölebb nem emelkedik s a mozdulatot csak a kézfej végzi a csuklóban forogva.

Ezen átváltoztatások a „Seconde“-ből a „Demi Cercle“-be, vagy megfordítva igen kis kör leírása mellett pengénknek az ellenfél pengéje fölött való lehetőleg észrevétlen áthozásával történnek. A mozgást itt is csak a kézfej, a csuklóból forogva, végzi el; azonban kezünket kissé felemeljük, mert ezen átváltoztatásnál többnyire kirohanni és szűrni kell.

Ha észr vesszük, hogy ellenfelünk támadni akar, ezt, ha akarjuk, átváltoztatással könnyen megakadályozhatjuk. Az átváltoztatást úgy helyből, mint előremenés alkalmával használhatjuk. Vezényszava : „Átváltoztatni“.

Vonalak.

Vonalak alatt a vívótör pengéjének azon irányát értjük, a mellyel vagy az ellenfél fenyegetését, vagy saját magunk védelmét célozzuk.

A vonaloknál mindig arra kell tartanunk a penge hegyét, amely oldalról vagy ellenfelünk bennünket, vagy mi készülünk ellenfelünket megtámadni.

Az ellenfél pengéjét mindig arra az oldalra iparkodjunk terelni, amely oldalról fenyegetve látjuk magunkat. Ha az ellenfél oly vonalat vesz fel, mely a rendes vonalon kívül esik, e

vonalat nem szükséges követnünk, mert ez által nem vagyunk fenyegetve.

A vonalak száma egyenlő a fogások számával s minden vonalba felvehető a döfés.

A vonalakat úgy kell mindig feltennünk, hogy általuk tökéletesen védve legyünk.

A test hátrahúzása.

A test visszahúzása kétféle módon történhetik.

Az ellenfél támadása elől többé-kevésbé visszahúzzhatjuk testünket, hogy el ne érje, s ha gondoljuk, hogy ezen hátrahúzóadás által nem kell a Mensurából kilépnünk. A második visszahúzóadás a kirohanásból történik, és pedig akkor, midőn valamely nem sikerült támadásunkat megújítani akarjuk. E mozgások „Reprise“ vezényszóra történnek. (L. 8 ábrát.)

Igen gyakran alkalmazni ezen „Reprise“-et nem tanácsos, mert ez által hanyagságra szokunk, minek az lesz a következménye, hogy a visszaszúrásokra (Riposte) nem lesz erőnk.

A penge érzése.

Az érzés az ellenfél pengéjével szemben igen fontos, mert ezen érzés az ellenfél pengéjén előbb figyelmeztet bennünket az állás megváltoztatására, mint a szem; azonban tökéletesen eltalálni az ellenfél akaratját lehetetlen, de mégis felhívja figyelmünket, hogy ellenfelünk vagy állását készül megváltoztatni, vagy bennünket megtámadni.

A pontosság és gyorsaság.

Az iskola-vívásnál ritkán fordul elő, hogy a tanító tanítványait a pontosság és gyorsaságra figyelmezteti, mindazonáltal az egész test vívásnál (Assaut) ez megkívántatik.

Hasztalan igyekezzük megtámadni ellenfelünket, összes vívás-tudományunkat, összeszedve, ha nincs meg pengénknek a pontossága, ez esetben csak mint vert fél hagyjuk el a vívóteret.

A gyorsaságnak meg van az az előnye, hogy előbb szúrhatjuk meg ellenfelünket, mint ő azt elháríthatná. Azonban a rend-

kívül gyors és vigyázatlan támadásnál könnyen az ellenfél fegyverének szaladhatunk.

A cselvetéseknél mindig kell időt adnunk ellenfelünknek, hogy követhessen és ha elérkezett a válságos pillanat, akkor egy rendkívüli gyors támadással szúrunk s ez által elértük célunkat.

Gyakran megesik, hogy ellenfelünket oly helyzetbe hozzuk, a melyben megtámadva könnyen megszúrhatjuk, azonban a lassu, vagy igen gyors kirohanás a kedvező eredménytől könnyen elúthet bennünket.

Némely vívót már a természet is megáldott ilyen rendkívüli gyorsasággal, akik ha a rendes művezetés alatt pontosságra és a kedvező pillanat ügyes felhasználására szoknak, veszedelmes ellenfelekké válhatnak.

Nyomások. (Pressiók.)

Pressiot úgy gyakorolhatunk, ha pengénk erejével az ellenfél pengéjének gyengéjére, vagy pengénk gyengéjével az ellenfél pengéjének közepére nyomást teszünk, de úgy, hogy a vitéz hegye mindig ellenfelünk mellére legyen irányozva. E nyomás alkalmazásakor mi, míg egyrészt ellenfelünk pengéjének mindkét részén támaszt találhatunk, addig őt ebben megakadályozzuk.

A nyomás még egy nagyobb támadásra alkalmas nyílás megszerzésére is alkalmas, amikor ellenfelünket támadásunkkal meglepni akarjuk.

A vívótör markolatának fogása. (Motion.)

A vívótör fogásai alatt azon különböző fogásokat értjük, melyeket kezünk a különböző védek és szúrások, támadások közben végez.

A kéz természetes fogásai után öt fogást különböztetünk meg, a mely fogások mindig 45 fok szög alatt történnek.

Az első fogásnál kezünket behajtva bal vállunkkal egy irányba hozzuk, felül tartva hüvelykujjunkt, s a vívótör hegyét ellenfelünk jobb szemének irányozzuk. A második fogásnál épen ellenkezőleg cselekszünk, azaz kinyújtott s a vállal egyenes vonalban fekvő karral és lefelé fordított hüvelykujjal az ellenfél bal szemének irányozzuk a vívótör hegyét.

A harmadik fogásnál kezünket felfelé fordított hüvelykujjal s karunkat kissé behajtva a csipővel hozzuk egy irányba; a vívótör hegyét pedig, a padlattól körülbelül $1\frac{1}{2}$ arasznyi távolban ellenfelünk lábszárának irányítjuk.

A negyedik fogásnál ezzel ellenkezőleg járunk el. Itt már kinyújtott karral s lefelé fordított hüvelykujjal, de a csipővel egy irányban tartott kézzel, ugyancsak az ellenfél lábszárának irányítjuk, a padlattól körülbelül $1\frac{3}{4}$ arasznyi magasságban.

Az ötödik fogásnál hüvelykujjunkat szintén lefelé fordítjuk, s karunkat kinyújtva kezünk fejét valamivel fejünk felett a csuklóban megfordítva testünk felé irányítjuk, úgy, hogy ez által a vívótör pengéje a karral derékszöget képez.

Korábbi francia művek szerint csak három fogás van és pedig a mieink szerint az első, a harmadik és az ötödik, melyeket alsó, közép és felső fogásoknak neveztek.

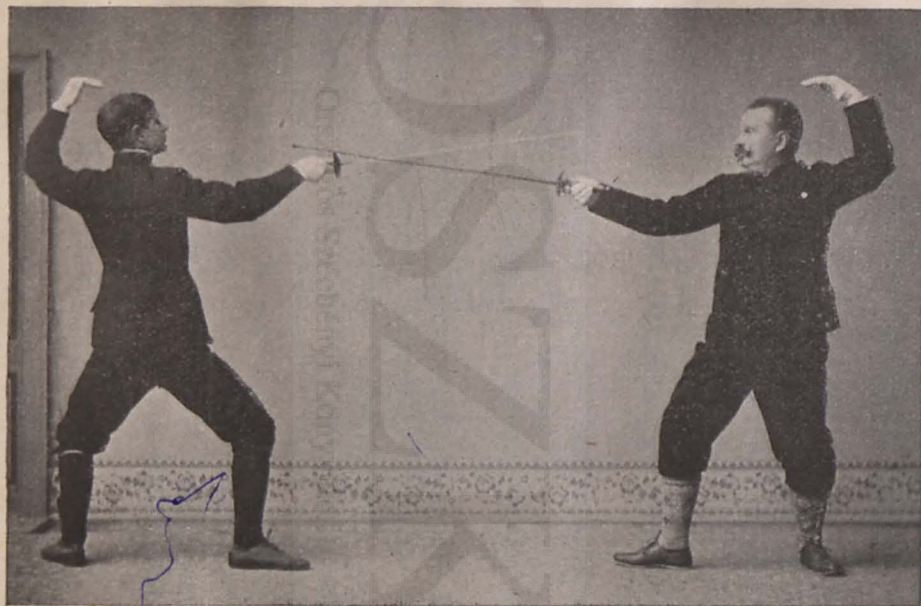
A védésekről általában.

Azon mozgást, melyet az ellenséges penge elhárítására irányozunk, „védés”-nek nevezzük.

A vívásnak első és alapfeltétele a határozott (correct) védés és másodika a határozott támadás. Amint az eredeti vívó-állásba helyezkedtünk s a fegyvert kezünkben jól tartva a legcélszerűbb vonalat felvettük, továbbá ha a vívótör hegyét kedvező támaszban látjuk, az ellenfél támadására kell várunk, mert a védekezés első föltétele a vívás művészetének. Ez alapfeltétel képezi jelen művemnek is alapját.

A legtöbb vívónak általános hibája, hogy minden megfontolás nélkül csak támadni akar, mindenáron találni akarja ellenfelét, s így minden védekezést mellőz, egyedüli főtörekvése az, hogy minél gyakrabban szúrhasson akár jó, akár rossz támadással, de azért ő is sértetlen maradjon.

A védésnek szükséges feltételei 1. a biztonság, 2. a határozott pontosság s 3. az önbizalom. A helyes védés arra képesít bennünket, hogy alkalmas állásunkból meg tudjuk ítélni, hogy az ellenfél támadását mikép hárítsuk el. A védésnél az ellenfél támadását sohasem szabad oldalról, vagy erős oldalnyomással elhárí-

5. ábra.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

tanunk, mindazonáltal erősen és határozottan kell a védekezést alkalmaznunk.

Az ellenfél részéről történő valamely egyszerű támadást csekély erővel háríthatunk el, pengénknek erejével ugyanis meg fogjuk ellenfelünk pengéjének gyengéjét, s ezáltal nemcsak ellenfelünk pengéjének irányát tereljük másfelé, hanem azonfölül meg is fékezzük.

A védekeket úgy helyből, mint a láb mozgásával összekötve kell végeznünk. Szilárd testállásnál a vívó-állásból tesszük.

A láb mozgásnál alkalmazott védekek kétfélék lehetnek: előmenés- és visszalépéskor történő védekek.

A védekeket, ha csak lehet, helyből végezzük, mert ezen állásban a visszaszúrások (Riposte) sokkal könnyebben és sikeresebben intézhetők.

Ha védekezésünk közben gyakran hátrálunk, ezzel csak a védésben való bizalmatlanságunkat áruljuk el.

Előremenéskor ép oly könnyen védekezhetünk, mint vivó-állásunkból.

A védekeknél kezünk mozgását mindig az ellenfél tartásához megfelelőleg kell irányítanunk. Háromféle kéztartást különböztetünk meg: u. m. magas-, közép- és mélytartást.

Ha ellenfelünk támadása közben kezét feljebb emeli, vagy lejjebb ereszti, e mozgásokat követnünk kell; de a támadt réseket, melyek a testhez vezetnek, nem szabad figyelmen kívül hagynunk.

Azon vívó, ki védéseit az ellenfél támadásainak körülményei szerint tudja szabályozni, az eredményről biztos lehet, mert a védés biztonságával bír. A mint védésünk közben biztonságunk elvész, elvész a visszaszúrás biztonsága is.

A védésnek négyféle alakja van.

1. Egyszerű.
2. Vonó.
3. Egész.
4. Kettős (dupla) vagy kontra védés.

Az egyszerű és dupla védekeket mindenkor használhatjuk, akár alulról, akár felülről támadtatunk meg.

Vonó-védések.

A vonó-védéseket a legtöbb esetben alkalmazzuk, valahányszor az ellenfél szúrásait a leghathatósabban elhárítani akarjuk ; de használjuk gyakran támadásunk előtt is.

Támadásunknál azért használjuk főleg a vonó-védéseket, mert ez által ellenfelünk pengéjének hegyét eltávolíthatjuk, ha esetleg utunkban van.

A vonó-védéseknél nem szabad sem ütni, sem pedig oldalt hárítani az ellenfél támadását, hanem saját vívótörünk pengéjének erejét az ellenfél pengéjének gyengéjén gyengén végigvonjuk és pedig ha „Quarte“-ból vagy „Tierce“-ból akarjuk tenni, akkor felülről lefelé történik a vonó-védés, ha pedig a „Cercle“-ból vagy „Seconde“-ból, akkor ellenkezőleg cselekszünk, azaz e fogásoknál alulról felfelé intézzük a vonó-védést.

A vonó-védéseket nem a kar segítségével, hanem a kézzel a csuklóba fogva, visszük véghez.

Egyszerű védések.

Egyszerű védések azok, melyekkel leggyorsabban megkötjük ellenfelünk pengéjét. Eme védések igen kis térre szorítkoznak s épen oly találók, mint akármely másik.

Általában ötféle tör-védést különböztetünk meg, melyek a következők:

1. a Quarte ;
2. a Tierce ;
3. Demi Cercle ;
4. a Seconde ;
5. a Prim.

A négy első fogást, vagy védést főfogásnak, vagy védésnek, az ötödiket pedig mellékfogásnak, vagy védésnek nevezzük. A négy főfogás, vagy védés mindenképen meg van a maga negyede, a melyet védenünk kell. Könnyebb megértés végett négy részre osztjuk a negyedeket s ezek : 1. a felső belső, 2. a felső külső, 3. az alsó belső és 4. az alsó külső testrészt negyede. E negyediket a következő védéssel vagy fogással védjük :

1. a felső belső testrészt a „Quarte“-val (jobbra, 8. ábra).
2. a „ külső „ a „Tierce“-vel (balra, 9. ábra).
3. az alsó belső „ a „Demi-Cercle“-vel (jobbra, 10. ábra).
4. az „ külső „ a „Seconde“-val (balra, 11. ábra).

Az ötödik, vagyis „mellék-védéssel“, inkább csak az arcot. védjük, a mi azonban ritkán fordul elő. (l. 12. ábra).

Átváltoztatások.

Az átváltoztatások kétféleképp eszközölhetők: a felső fogásoknál alulról át, az alsó fogásoknál felülről át.

Átváltoztatás Quarteből Tiercebe.

A Quarteből Tiercebe történő átváltoztatás úgy történik, hogy az ellenfél pengéjét megkerülve, a Quart állás- vagy fogásból egy kis körnek alulról át történő leírásával, a fogást Tierce-be visszük át, miáltal az ellenfél pengéjét újból Tierce-be kötjük le.

Átváltoztatás Tierce-ből Quarteba.

Ezen átváltoztatás szintén alulról át történő kör leírásával eszközölhető, csakhogy az előbbivel ellenkező mozgással.

Átváltoztatás Demi-Cercle-ből Seconde-ba.

Ezen átváltoztatás az ellenfél pengéjén felülről át történő kis kör leírásával viendő ki. Az átvívés után ellenfélünk pengéjét rögtön Seconde-be kötjük le.

Átváltoztatás Seconde-ből Demi-Cercle-be.

Az átváltoztatásnak ezen neve megegyezik az előbb említetttel, azzal a különbséggel, hogy Secondeból Demi-Cercle-be megyünk szintén felülről át leírt kis körrel.

Az átmenéseket, ha alulról történnek, akkor a kéz a csuklóban forogva teszi, ha pedig felülről, akkor az egész kar segítségével megyünk át.

Az átváltoztatások között úgy a támadásnál, mint a védeknél legfontosabb a Quarte-ből a Tierce-be való átmenés.

Az átváltoztatások vezényszava: Quarte-ból Tierce-be, vagy Demi-Cercle-ből Seconde-ba, vagy megfordítva.

A balkéz tartása a vívás alatt.

Charlos Bernard (1653-ban) helytelennek és veszedelmesnek tartotta a balkéz működését a törvívásnál.

1653 után némelyek a bal kezet mint védőeszközt használták, s azt hangsúlyozták, hogy Isten azért teremtette az embert két kézzel, hogy mindkettőt felhasználja, és hogy főleg a vívásnál tesz olykor nagy szolgálatot a balkéz, ha általa valamely halálos, vagy legalább is veszélyes dőfést háríthatunk el.

A szúrásokról (támadásokról) általában.

A támadó mozgásokat két csoportra oszthatjuk: 1. a melyekkel egyenesen ellenfelünkre támadunk, és 2. a melyekkel az ellenfél fegyverét támadjuk meg. Az előbbi támadások a szúrásokhoz, az utóbbiak pedig (lefegyverzés) a Tierce-támadás — Croisékhez tartoznak, a melyek nem egyenes (direct) támadások, csak előkészületek a valóságos támadáshoz, mely által az ellenfél vívótörhegyét veszélyen kívül helyezzük.

Az összes szúrásokat két részre, külső és belsőre osztjuk.

A belső szúrások az ellenfél vívó-állásának jobb, a külsők pedig bal oldalára esnek.

E szúrásokat ismét két csoportra, felső vagy magas, alsó vagy mély szúrásokra osztjuk. A felső vagy magas szúrásokat a kéz és penge felett, az alsó vagy mély szúrásokat a kéz és penge alatt végezzük.

Azon szúrások, melyeket a Tierce oldalán alkalmazunk, a külső felső oldalra, a melyeket pedig a Quarte oldalán, azok a felső belső oldalra esnek; továbbá, a melyeket a Seconde oldalán végzünk, a külső alsó oldalra, a melyeket pedig a Demi-Cercle oldalán, azok az alsó belső oldalra esnek.

A támadásokat rendes körülmények között az ellenfél pengéjén végig gyengén vontatva tesszük; de ha erősebb ellentállásra találunk, e körülmény erősebb támadásra készítet bennünket.

A védetlen helyekről (Blösse) általában.

Védetlen vagy szabad helyek alatt azon helyeket értjük, a melyeket az ellenfél pengéje nem véd. Az ellenfél csak ott támadható meg egyszerű szúrással, a hol vagy épen nem, vagy nem elegendően van fedve.

A visszaszúrásokról (Ripost).

Azon szúrásokat, melyeket valamely kivitt védésnél végezünk, Ripostnak nevezzük. S mivel nincs oly támadás, mely nem adna több, vagy kevesebb szabad helyet, folyton arra kell törekednünk, hogy az ellenfél támadását, a mint védve vagyunk, rögtön visszaszúrjuk, mit, ha vigyázattal teszünk, sikeres lehet.

Azon támadások ellenében, melyek a Ripostból származnak, sokkal nehezebb a védelem, mint a rendes támadásnál. Vannak vívók, kik igen jól és rendes ütemben kísérik a Ripostot s előnyére oly nagy súlyt fektetnek, hogy minden reményüket ebbe helyezik.

Az, hogy a Ripost nem okvetetlenül szükséges, s hogy valamely helyesen alkalmazott támadás is helyettesítheti a Ripostot, téves felfogás, mert ellenfelünk folytonos támadásainak eredményét csakis egy erőteljes Ripostoval semmisíthetjük meg.

A ripostirozáshoz okvetetlen éleslátás és nagy gyorsaság szükséges, hogy abban a pillanatban, a melyben szabad helyet vettünk észre, rögtön támadhassunk, azonban nem kell megfélemlkezni ekkor saját visszavonulásunkról sem.

Azon Ripost, melyet az ellenfél visszaad, kontra Ripostnak neveztetik.

A cselezés.

Az eddig felsorolt támadások és védések még nem elégségesek a vívás mesterségéhez, mint láttuk is már, mert csak egyes vonalú támadással, midőn ellenfelünk a rendes állást foglalja el, szándékunkat nem valósíthatjuk.

Bizonyára minden vívó arra törekszik, hogy ellenfelénél előnyösebb állást foglaljon el, s úgy támadásai ellen védve legyen.

Ha ellenfelünk is hasonló állásra törekszik, akkor állása megváltoztatására kell kényszerítenünk, a mit egy szűkebb támadással elérhetünk, a nélkül, hogy ellenfelünk valódi szándékunkat csak gyanítaná is. Ez által egyszersmind megismerhetjük ellenfelünk gyenge, vagy erős oldalát s annál nagyobb erővel támadhatunk. A lehetőséget, hogy egyszerű támadásunk vagy védésünk eredményhez vezethessen, a cselezés adja meg.

A cselvetés szűkebb és közvetlen értelemben tettett támadás.

Hogy ellenfelünket támadásaikban megakadályozzuk vagy legalább is feltett szándékától, hogy bennünket megtámadjon, elterítsük, cselhez folyamodunk. Cselvetésünk azonban soha se legyen nyílt, hogy így ellenfelünk bizonytalanságban maradjon, vajjon cselt vetettünk-e, vagy nyíltan támadtunk? Cselünket a vívótőr hegyével, kezünket csak a csuklóban forgatva, ellenfelünk pengéje körül lehető közel, de anélkül, hogy azt érintenők, gyorsan vetjük.

A kezdő vívóknak egyik rossz szokása, hogy mozgásaikat csak hosszabb időközökben ismétlik.

Cselet többet is vethetünk egymás után, s az elsőt, karunkat kinyújtva, toppanás kíséretével is intézhetjük, hogy ez által nagyobb hatást gyakoroljunk ellenfelünkre.

Az egyszerű támadások sokkal czélszerűbbek a complicáltaknál, mert csekélyebb veszélylyel járnak.

A folytonos cselvetés többnyire a kezdő vívók szokása, kik gyakran anélkül, hogy okát tudnák adni, teszik azt.

Azon vívókkal szemben, kiknek vívó módszerét nem ismerjük, csak rövid támadásokkal élünk.

Ripostoknál s akkor, midőn ellenfelünk kirohanásában van, csellel nem élünk. Az összetett cselvetéseknél egyszerre csak három ütemet végzünk, két cselet s egy támadást.

Az ügyes cselvetés nagy értelmet, kellő vigyázatot és hosszas gyakorlatot követel.

A cselvetésnél a feladatot, a melyet magunknak kitűztünk, öntudatosan végezzük, mert mi sem bizonyítja jobban valakinek a vívásban való járatlanságát, mint ha terv és cél nélkül intézi cseleit.

Legczélszerűbb akkor cselet vetni, midőn ellenfelünk támadni készül, többnyire, mint már említettük, helyből tesszük ezt, de

lehet kirohanás alkalmával is. Hogy cselünket olyan magas állásból kell intéznünk, mint a mily magas állásban ellenfelünk van, az kétséget nem szenved, mert mint már említettük, háromféle állásból intézhetjük, u. m.: magas-, közép- és mély-, vagy vívóállásból.

A Croise.

Azon mozgást, melylyel az ellenfél pengéjét teljesen lekötjük, s pengénk erős csavarszerű mozgásával azt az ellenkező oldalra tereljük és más fogásra kényszerítjük, „Croise“-nak nevezzük.

A Croise által a támadásokat a négy főállásból intézhetjük, t. i. a „Quart“- , „Tierce“- , „Demi-Cercle“- és a „Seconde“-ból és pedig a következő módon :

a Quarte fogásból a Seconde fogásba,
 a Tierce „ a Demi-Cercle „
 a Seconde „ a Quarte „ és
 a Demi-Cercle fogásból a Tierce fogásba.

Croise támadást csak akkor alkalmazhatunk, mikor az ellenfél pengéjének hegye vívótörünk markolatának védlapjához ér ; ha ez Quarte, vagy Tierce fogásból történik, akkor csavarszerű erős nyomással megyünk lefelé a Tierce, vagy Seconde fogásba ; ellenfelünk pengéjét azonban el ne eresszük, se ellenkező oldalra ne nyomjuk, mert ezáltal egész felső testünk szabaddá lenne. A fent említett előnyök és hátrányok közül csak az elsőt alkalmazzuk, használjuk fel, az utóbbit mellőzzük ; ezt azonban csak pontosság és figyelem kísérete mellett érhetjük el, és pedig a következő sorrendben :

a Quarte-ból - lefelé jobbra nyomjuk a Croiset,
 a Tierce-ből „ balra „ „ és
 a Seconde-ból fölfelé „ „ „
 a Demi-Cercle-ből „ „ „ „

A Croise elvégzése után mindig az utóbbi szúrás következik, kivéve azon esetet, midőn csellel élünk, akkor ugyanis más fogással változtatjuk a szúrást.

A Croisenél vívótörünk hegye a körnek majdnem háromnegyedét írja le.

Vívótőr körzés. (Liement.)

A pengének erőszakos lekötését „Liement“- vagy körzésnek nevezzük. Akkor használjuk, midőn a két penge keresztben áll, felosztása a négy főfogás szerint történik, melyek a következők :

A Quarte-ból történő körzés a kiindulási ponttól balra lefelé, majd jobbra feltéve a kiindulási pontba térünk vissza. E mozgást, kezünket a csuklóban forgatva, kis kör leírásával végezzük.

Tierce-ből ellenkező mozgással végezzük ; itt ugyanis jobbra lefelé és balról felfelé menve térünk vissza a kiindulási pontba.

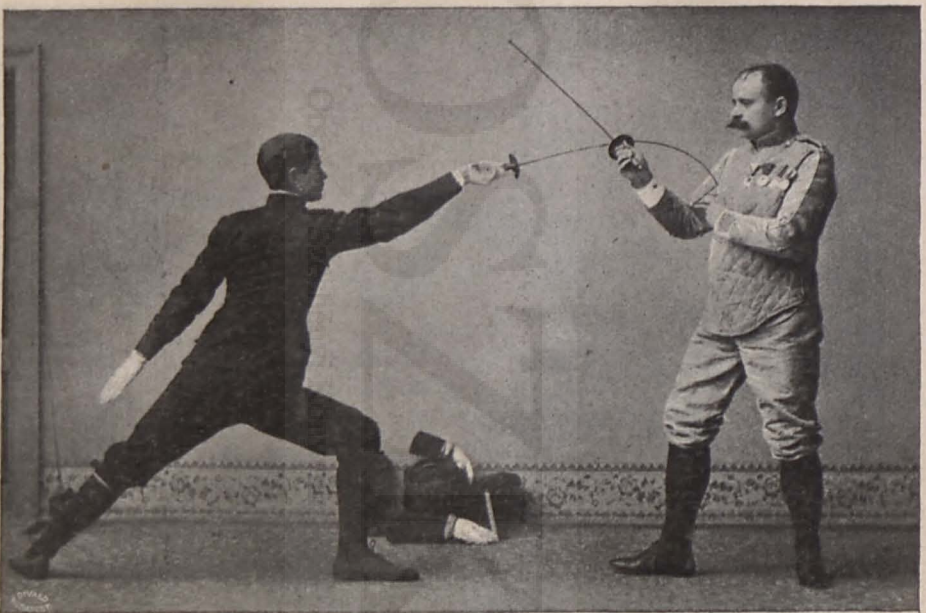
A Demi-Cercle-ből balra fel és jobbra lefelé térünk a kiindulási pontba. A Seconde-ből pedig jobbra fel és balra le tesszük ugyanazt.

E mozgások, mint említém, minden fogásból alkalmazhatók s mint cselvetést is felhasználhatjuk, mert e mozgással ellenfelünk pengéjének hegyét tamadó iránytól egészen más irányba terelhetjük ; alkalmas továbbá mint védő mozgás is.

Coupé.

A Coupé nem egyéb, mint Degagement, melyet az ellenfél pengéjén át a Quarte és Tierce fogásból intézünk oly formán, hogy a kar segítségével, anélkül, hogy kezünk állását megváltoztatnók, egy kis kör leírásával az előbbi állás- vagy fogásba térünk vissza. Kirohanást szintén intézhetünk a Coupénál. Ha pl. a Quarte-ból, vagy Tierce-ből intézett támadásunk, kirohanásunk nem sikerült s mi mégis ott akarjuk megtámadni ellenfelünket, hogy ezt elérhessük, ellenfelünket zavarba kell hoznunk, tévutra vezetnünk úgy, hogy előretett jobb lábunkat kissé felémeljük s karunkat kinyújtva felülről egy kis kör leírásával kerülőt téve, előbbi állásunk- és fogásunkba térünk vissza.

A Coupékat Ripostként is felhasználhatjuk. Coupét csakis közép állásból intézhetünk, közeli vagy távoli állásból nem. E mozgás szintén nagy ügyességet és gyakorlottságot követel, azért kezdő vívóknak nem ajánlható, mert vagy a kellőnél nagyobb kört irnak le, vagy pedig nem elég gyorsasággal végzik, s így veszélyessé válhatik rájuk.

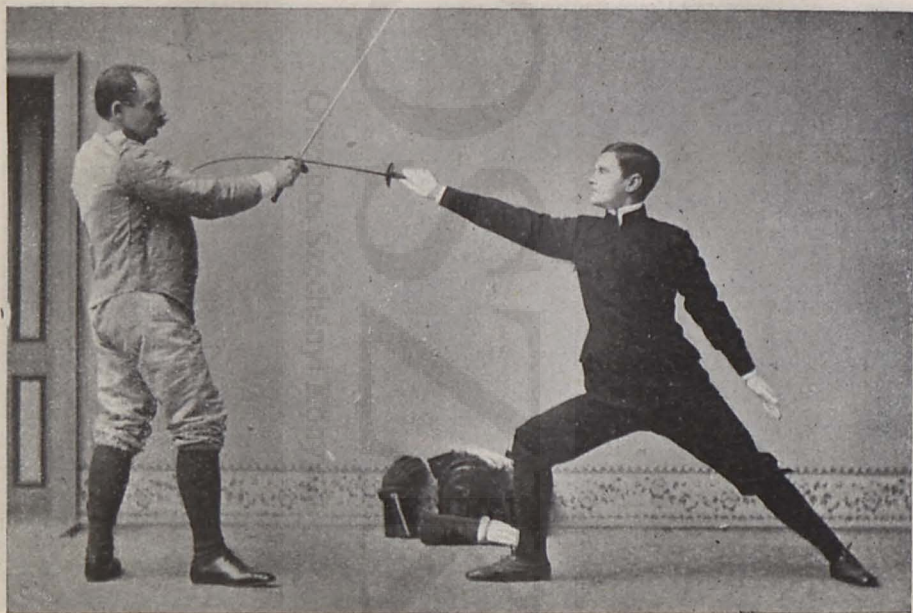

G. ábra.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

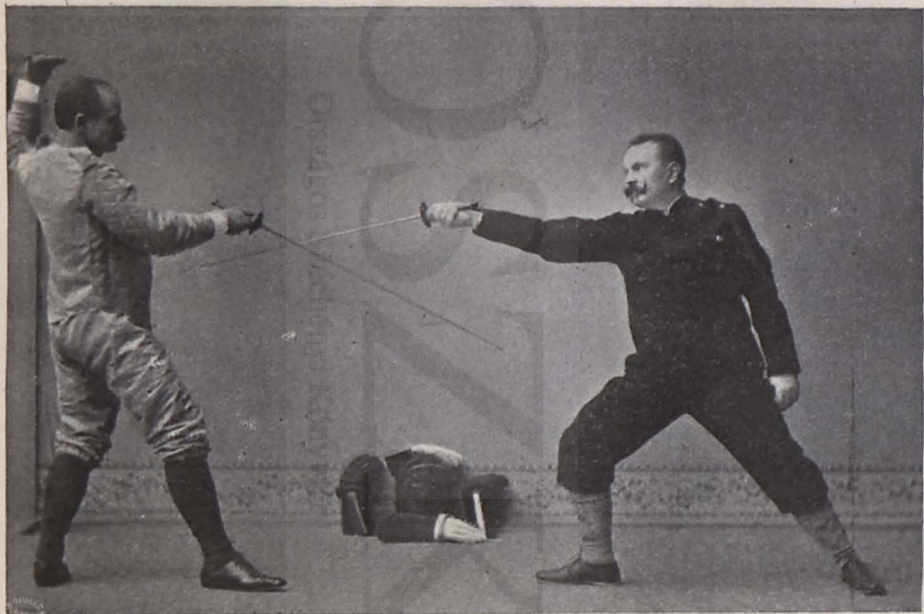

7. ábra.

Országos Széchényi Könyvtár

8. ábra.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

9. ábra.

Országos Széchényi Könyvtár

A balkéz tartása a vítör vívás alatt.

A balkéznek a vítör vívás alatt különös szerep jutott; a balkez működése amellett, hogy ezáltal nagy és szép kirohanásból gyorsan az eredeti vívóállásba lehet visszalépni, előnye 1. az, hogy a balkéz felemelése a kirohanásból a vívóállásba, visszamenet oly lendülést ad, a mely feltétlen megkönnyíti és élénkké teszi a mozdulatot. 2. A vívóállásnak rendkívüli eleganciát kölcsönöz és szép testtartást biztosít. Irányadó elv tehát, hogy a vítör vívó állásánál a balkezet behajtva a fejünk fölé tartsuk s a kirohanásnál leeresztjük úgy, hogy a kéz a feszült lábtól kinyujtva vízszintesen egy fél arasznyira legyen. A kirohanásból, ha visszalépünk a vívó állásba, ismét felemeljük a balkezet, behajtva a fejünk fölé.

Reprise.

Repriset csak az ellenfél támadásakor alkalmazhatunk olyformán, hogy midőn ellenfelünk Quarte-ból támad, akkor anélkül, hogy lábunkat a padlattól elmozdítanók, felső testünkkel annyira húzódunk hátra, míg az megerőltetés nélkül tehető. Hátra húzódás alkalmával egyszersmind kezünket, azaz a kart kinyújtjuk s az ellenfél pengéjét balra nyomjuk, de saját pengénk hegye az ellenfél mellének lesz szegezve, s azon pillanatban, mikor ellenfelünk kirohanása után visszatér vívó-állásába, rögtön mi rohanunk ki Quarte-állásba s kirohanásunk többnyire sikeres. Ugyanígy teszünk ha Tierce-állásban rohanunk ki. Módját a 9. ábra mutatja.

Azon vívókkal szemben, kik a Ripostot rendkívül gyorsan végzik, a Repriset mellőznünk kell, mert az ilyen vívók előbb szúrhatnak meg bennünket, mint mi a Repriset használhatnók.

Prime támadás és véde.

A kirohanó prime a prime állásból történik úgy, hogy az ellenfél pengéje hegyét megkerülve, saját pengénkkel hátulról előre kört írunk le s kezünket Quarte vonalba hozva, kirohanunk.

A prime védeésnél lefelé fordított hüvelykujjal kezünket testünk

felé, a pengét pedig rézsutosan, majdnem testünket érintve tartjuk, úgy, hogy ezen állásban kinyújtott karunk a pengével egy háromszöget képez. Mint a 10. ábra mutatja.

Tierce-Volante Seconde támadás és védés.

A Tierce-Volante Seconde szúrás egyike a legszebb támadásoknak s ha rögtön a vívó-állás felvétele után alkalmazzuk, jó eredményt, vagy legalább is ellenfelünkönél hatást biztosít számunkra. E támadást úgy intézzük, hogy jobb lábunkkal kissé előre menve kezünket, lefelé fordított hüvelykujjal, az ellenfél pengéje alatt, testünk felé balra behajtjuk, miáltal kinyújtott karunk a pengével fevő derékszöget képez ; azután a pengét vízszintesen fektetvén, bal lábunkat a jobb mellé visszük, s ekkor ellenfelünk pengéjét felütve, saját pengénket behuzzuk s utána Seconde fogásba rohanunk ki. E mozgást három gyors ütemben végezzük a következő módon :

- I. Jobb lábunkat kissé előretéve az ellenfél pengéje alatt vívótörünket behajtjuk.
- II. Bal lábunkat a jobb mellé emeljük és felütjük ellenfelünk pengéjét.
- III. A vívótör pengéjét Seconde fogásba hozva, kirohanunk. A védésnél következőkép járunk el :
 - I. Jobb lábunkat a balhoz hozzuk.
 - II. Bal lábunkkal előbbi vívó-állásunkba térünk és
 - III. Seconde-dal ellenfelünk támadását felfogjuk és Quarte fogással visszaszúrjuk (Ripost).

A Tierce-Attaque.

A Tierce-Attaque támadásnál (Tierce támadás, vagy jobban mondva Tierceben történő lefegyverzés) az ellenfél lefegyverzését célozzuk, amit úgy érünk el, ha ellenfelünk pengéje alatt átjövén, jobb lábunkat felemeljük, kezünket pedig Tierce fogásba téve, toppanással ellenfelünk pengéjére csapunk, mely után ugyancsak Tierce fogással kirohva megszúrjuk ellenfelünket. E csapást vontatva tegyük, mivel a heves ütés nem vezet célhoz. Ha

vigyázva támadunk, szándékuink mindig sikerül s ha nem is ütjük ki ellenfelünk kezéből a tör, az önkénytelenül is jobbra irányul, mely alkalmat felhasználva, ha Tierce fogással gyorsan kirohanunk, célhoz érünk.

E támadás célszerű kivitelénél a következő négy gyors ütemet tartunk szem előtt.

- I. Az ellenfél pengéje alatt egy kis kör leírásával átvesszünk.
- II. Kezünket Tierce fogásba fordítva át, jobb lábunkat felemeljük.
- III. Egy toppanással az ellenfél pengéjére csapunk és
- IV. Kirohanunk Tierce fogásban anélkül, hogy kezünket leeresztenők vagy felemelnők, mert ez esetben nem érünk célt.

E támadásnál, ha egész testre (Párvívás Assaut) vívunk s ellenfelünk kezéből a tör bármily úton kiesik, ő Volte-ot jelent ki, akkor kötelesek vagyunk a padláról vívótörét felemelni és a vívótör markolatát feléje tartva átnyújtani, mire ellenfelünk az előírt tisztelgéssel megköszönve a vívást, miután vívó-állásunkba helyezkedtünk, tovább folytatjuk.

Tierce-Attaque-Contre de Quarte s Degager.

A Tierce-Attaque Contre de Quarte s Degagert akkor alkalmazhatjuk, midőn pl. a Tierce-Attaque-ot eredmény nélkül kíséreltük meg, s utána ellenfelünk a Contre de Quarte-ot akarja rögtön felhasználni; ekkor mi a Degager-vel megszökünk, de rögtön utána támadunk is. E támadást a következő két gyors ütemben intézzük.

I. A Tierce-Attaque-ot alulról átmenve az előírt módon toppanással elvégezzük s megállva, bevárjuk ellenfelünk támadását.

II. Azon pillanatban, midőn ellenfelünk toppanással a Contre de Quarte-ot vissza akarja adni, balról megszökünk, (Degager) és csakhamar Quarte fogással kirohva, kinyújtott karral szúrunk.

Kérdés, mit értünk Degager alatt? Degager azon mozgás, midőn az ellenfél támadásával szemben nem védjük magunkat, hanem megszökünk. Igen alkalmas e mozgás a ripostírozásra is, azonban nagy elővigyázatot követel, mert különben az ellenfél törébe szaladunk.

Beszalasztatások.

A beszalasztatások, melyekkel nagy vigyázat és pontosság mellett szép eredményt érhetünk el, négy következő csoportra oszlanak:

- I. Quarte-ból Tierce-be.
- II. Tierce-ből Quarte-ba.
- III. Quarte-ból Volte-tal Tierce-be.
- IV. „ Grande-Volte-tal Tiercebe.

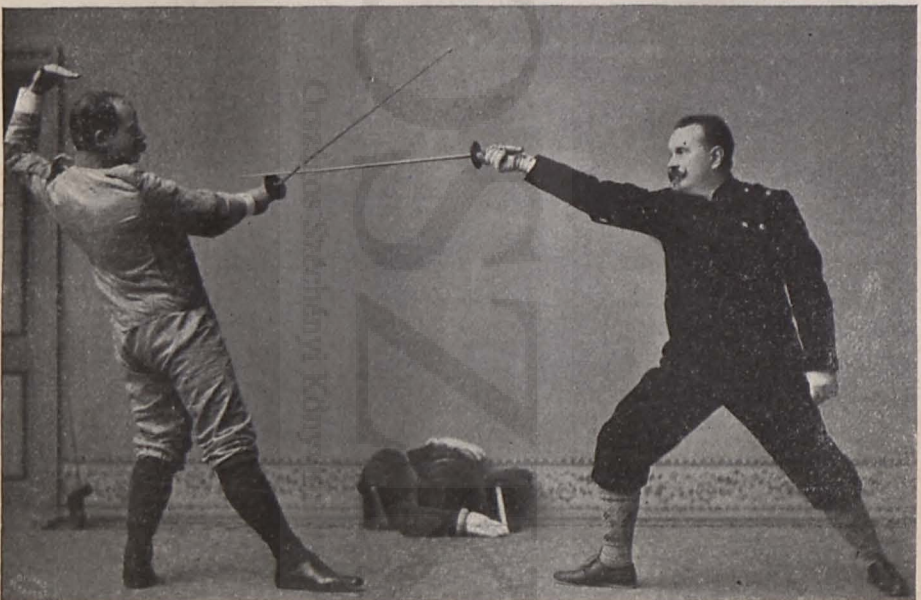
Volte- és Grande-Volte-tal a Tierceből Quarte-ba is végezhjük a beszalasztatást, melynek sikerültével ugyanazt érzük el, mintha Quarte-ból Tierce-be mennénk. A beszalasztatások négy csoportjának véghezvitele a következőkép történik:

I. Beszalasztatás Quarte-ból Tierce-be.

Ha ellenfelünk gyakori vagy folytonos előrenyomulását meg akarjuk szüntetni, beszalasztatással élünk. És pedig, ha Quarte fogásban vagyunk, akkor ellenfelünk pengéjét alulról megkerülve Tierce-be megyünk s egyidejűleg bal lábunkat a jobbhoz emeljük s karunkat kinyújtva, előre hajolt testtel, ellenfelünket törünkbe szalasztjuk. E mozgásnál, valamint átváltoztatásnál vívótörünk hegyével a lehető legkisebb kört írjuk le. Mint a 6. és 13. ábra mutatja.

II. A Tierce-ből Quarte-ba történő átváltoztatás ugyanígy történik, csakhogy ellenkező oldalról és fogással.

III. Volte-val a beleszalasztatás úgy történik, hogy a mely pillanatban a Quarte fogásból az ellenfél pengéje körül alulról leírt kis körrel Tierce-be megyünk, ugyanakkor bal lábunkkal oldalt jobbra lépünk, de úgy, hogy jobb lábunk helyéből ki ne mozduljon, s felső testünket kissé balra hajlítjuk. Ezen oldallépésnél majdnem egészen hátat fordítunk ellenfelünknek, de egyúttal kijövünk az ellenfél irányából is, mert karunk és vállunk marad ellenfelünkkel szemben s így ellenfelünk önkénytelenül vívótörünkbe rohan. Ez azonban csak akkor érhető el, ha rendesen és gyorsan végezzük. (14. ábra).

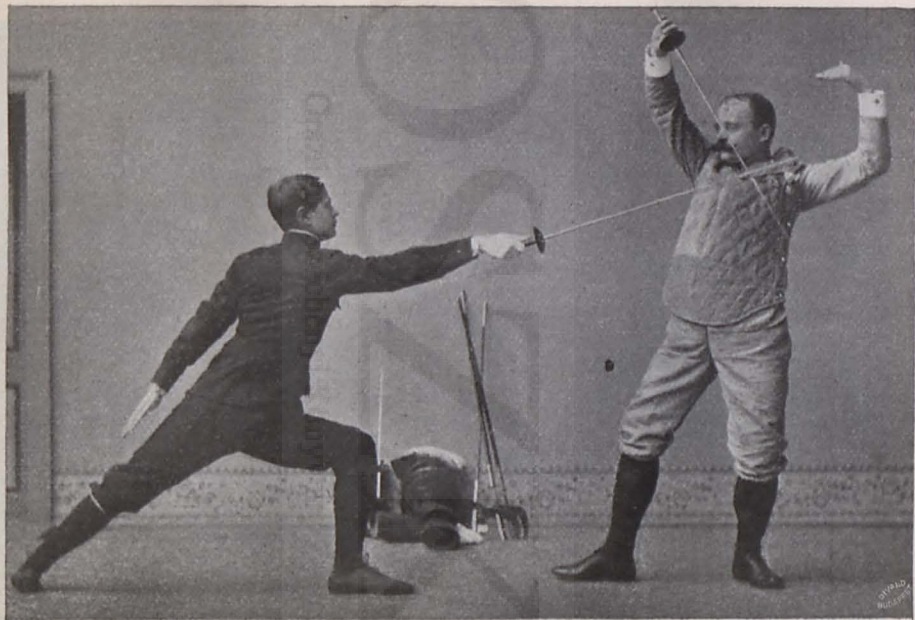
10. ábra.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

11. ábra.

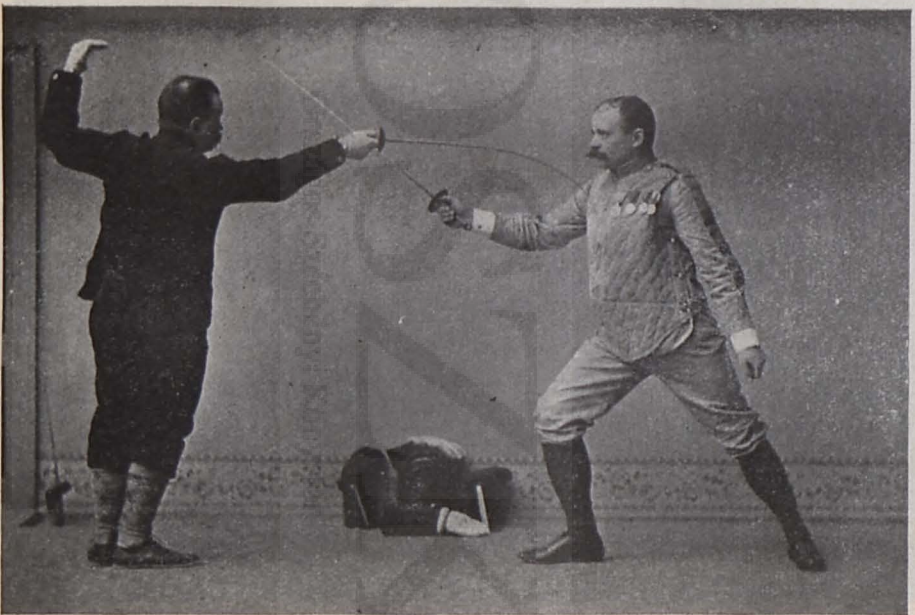

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Országos Széchényi Könyvtár

12. ábra.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

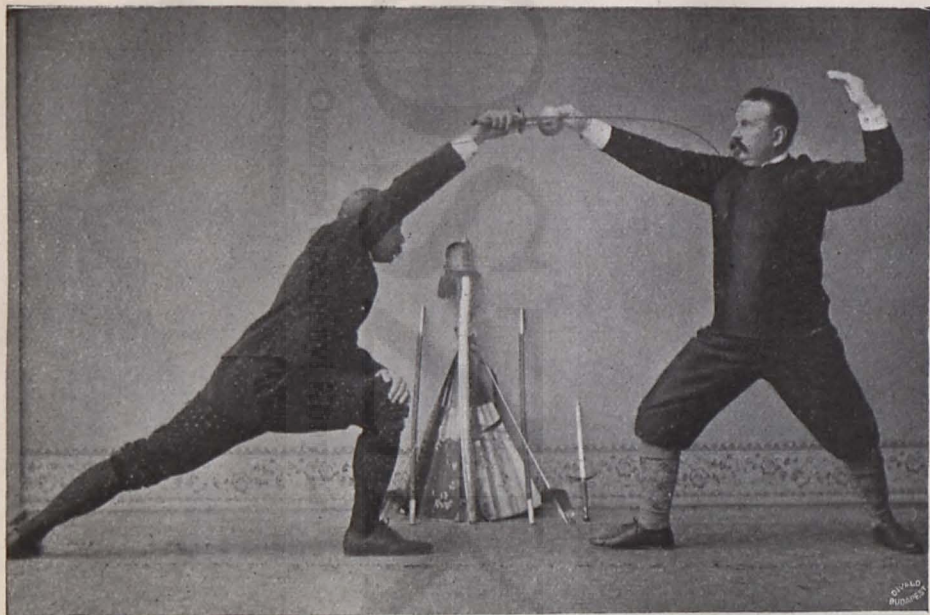
13. ábra.

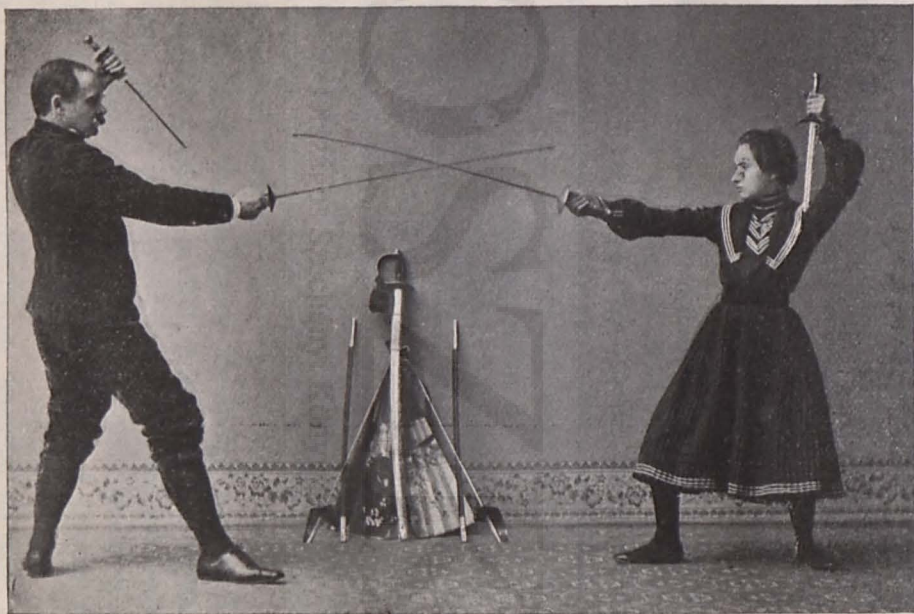

Országos Széchényi Könyvtár

14. ábra.

15. ábra.

Országos Széchényi Könyvtár

IV. A Grande-Volte-nál majdnem ugyanezt tesszük ; de míg a Volte-nál, mint tudjuk, a rohanást oldalt, addig itt hátrafelé tesszük, azaz, a mely pillanatban az ellenfél pengéjét alulról megkerülve Tierce-be jövünk, ugyanakkor bal lábunkkal egyenes irányban hátra lépünk s bal kezünket jobb térdünkre tesszük. Ezen beszalasztatást is kellő gyorsasággal, minden veszély nélkül sikeresen végezhetjük. Mint a 15. ábra mutatja.

Contra-húzások.

E húzások egyszerűek és hosszas gyakorlat folytán nagy hasznunkra válhatnak annyiból is, mert pontos végzésük által kezünk a csuklóban való forgáshoz aunyira hozzá szokik, hogy később akarva sem tudnánk máskép, mint a csuklóban forgatva kezünket, támadásunkat intézni. Ép így ennek folytán az átváltoztatásoknál a kis körök leírásához szokunk.

A vívásnál főkellék a bátor és határozott fellépés, pontos támadás és védelem, komoly nyugodtság, továbbá a kéznek a csuklóban való mozgatása s végül a vívótőr kezelésében az átmenéseknek minél kisebb körök alkalmazása.

A Contra-húzások két részre oszlanak, egyszerű és kettős Contra-húzásokra. Mely mozgásokat mind a négy főfogásból intézhetjük a következő módon :

1. Az egyszerű Contra-Quarte mozgásnál egy kis kör leírásával ellenfelünk pengéjét alulról megkerüljük s ugyan abba a helybe térünk vissza, a melyből kiindultunk, anélkül, hogy kezünk előbbi fogását megváltoztatná. E mozgás után Quarte vonó-védelemmel elűzzük ellenfelünk pengéjének hegyét s Quarte szúrással kirohanunk.

2. Az egyszerű Contra-Tierce mozgást ép úgy végezzük csakhogy ellenkező oldalon.

3. Az egyszerű Contra Demi-Cercle-nél felülről át leírt kis körrel kerüljük meg ellenfelünk vívó-tőrét ; ebben és a fogásban különbözik a Contra-Quarte mozgásától.

4. Az egyszerű Contra-Seconde-nál ép így járunk el, csak a fogás különböző.

A kettős Contra.

A kettős Contra ép olyan, mint az egyszerű, csak hogy itt az ellenfél vívótörét kétszer kerüljük meg, s a kétszeri megkerülés után vonó-védéssel védünk, s ugyanazzal a fogással, a melylyel a Contrát megkerültük, kirohanunk.

Hogy a Contra-húzásoknál a kis körözéshez szokjunk, egy oly rámat készítünk, melynek magassága 170—175—180 ctm., szélessége pedig 65—70—75 ctm. E rámat a két vívó közt úgy állítjuk föl, hogy középállásban (Mensura) a ráma épen a középre essék, s így a Contra-húzások a rámán át történjenek. E ráma mellett történő gyakorlatok a következők:

1. a. Quarteből egyszer contrázik, véd és kirohan, b. ugyanezt védi.			
2. b. ugyanezt támadja		a	„ „
3. a. Tierceből egyszer contrázik „ „		b.	„ „
4. b. ugyanezt támadja		a.	„ „
5. a. Demi-Cereleből egyszer contrázik, véd, kiroh.		b.	„ „
6. b. ugyanezt támadja		a.	„ „
7. a. Secondeból egyszer „ „ „		b.	„ „
8. b. ugyanezt támadja „ „ „		a.	„ „
9. a. Quarteből kétszer „ „ „		b.	„ „
10. b. ugyanezt támadja „ „ „		a.	„ „
11. a. Tierceből kétszer „ „ „		b.	„ „
12. b. ugyanezt támadja „ „ „		a.	„ „
13. a. Demi-Cereleből kétszer „ „ „		b.	„ „
14. b. ugyanezt támadja „ „ „		a.	„ „
15. a. Secondeból kétszer „ „ „		b.	„ „
16. b. ugyanezt támadja		a.	„ „

A legtöbb ily irányú műben a védésnek és támadásnak még sokféle complicáltabb fajtát találjuk tárgyalva, azonban ha tekintjük azt, hogy ezek csak a főntebbieknek minden rendszer nélküli összetételéből származnak és semmi ujjal nem ismertetnek meg, azt okvetlenül feleslegesnek találjuk.

Még jól emlékszem azon jelenetre, a mely köztem és a mes-

terem közt folyt le; egy ízben ugyanis kérdeztem tőle, hogy miért nem tanítja mindazon támadásokat, a melyeket általa kiadott ily irányu munkában tárgyal. Ő erre azt felelé, hogy azokat, a melyeket kihagyott, csak a mű terjedelme szempontjából vette fel művébe és hogy azok épen nem szükségesek, pedig műve azon időben általánosan elismert volt az osztrák magyar-monarchiában, de különösen Ausztriában.

Ezen munkámban, melyet sok évi tapasztalás után bocsájtok ki, iparkodtam a fölöslegeseket kihagyni, hogy ez által az világosabb és természetes módszerem könnyen elsajátíthatóbb legyen, s így az azt tanulmányozó rövid idő alatt a vívás művészetében a kellő jártasságra tegyen szert.

Én a tör-vívást három részre osztottam föl és pedig az

I. részbe az egyszerű támadásokat és védekeket, a

II. „ az összekötött lecke-vívásokat és a

III. „ a vívtör-leckéket és Ripostokat foglaltam.

A tör vívásnál a francia vezényszavakat tartottam meg, és pedig azért, mert a tör nem magyar fegyver, s így alkotott magyar vezényszavaink nehézkeseek. Ez korántsem zárja ki a tör-vívás tanulásának szükségességét, mert a kard-vívás alapja; általa sajátíthatjuk el ugyanis a kisebb körzéseket és csakis általa juthatunk a kard-vívásban azon salonias finomságra, melyet a kard-vívás megkíván.

I. RÉSZ.

A vívtör-leckék sorrendje és műszavai.

a. Quarteban vonó-védéssel kirohan

b. ugyanezt támadja

a. Tierceben véd és kirohan

b. ugyanezt támadja

a. Demi-Cercleben véd és kirohan

b. ugyanezt támadja

a. Secondeból véd és kirohan

b. ugyanezt támadja

b. ugyanezt védi

a. „ „

b. „ „

a. „ „

b. „ „

a. „ „

b. „ „

a. „ „

a. Quarteből átváltoztatott Tierceből kirohan	b. ugyanezt védi
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Tierceből átváltoztatott Quarteből „	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Demi-Cercleből átváltoztatott Secondeba kirohan	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Secondeból „ Demi-Cerclebe „	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Quarteből Croise-Secondeba véd és kirohan	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Tierceből Croise-Demi-Cerclebe véd és kirohan	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Secondeból Croise-Quarteba „ „	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Demi-Cercleből Croise-Tiercebe „ „	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Quarteből Liement „ „	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Tierceből Liement „ „	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Demi-Cercleből Liement „ „	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Secondeból Liement „ „	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. kirohan, Coupéval támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. kirohan Quarteban, b. Reprise-zel ugyanezt védi	
b. kirohan, a. Prime-mel ugyanezt védi	
a. Primeből kirohan, b. Prime-mel ugyanezt védi	
b. „ „ a. „ „ „	
a. támad Tierce volante Seconde szúrással,	b. ugyanezt védi
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Tierce Attaquekal támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Tierce Attaque Contra de Quarte s degager- vel támad	b. ugyanezt védi
b. ugyanezt támadja	a. „ „

a. Quarteből beleszalasztatott Tiercebe	b. ugyanezt védi
b. ugyanezt teszi	a. „ „
a. Tierceből beleszalasztatott Quarteba	b. „ „
b. ugyanezt teszi	a. „ „
a. Quarteből beleszalasztatott Voltet-tal	b. „ „
b. ugyanezt teszi	a. „ „
a. Quarteből beleszalasztatott Grande Volte-tal	b. „ „
b. ugyanezt teszi	a. „ „

Ezek után következnek az egyszerű és kettős contrák s ezen mozgások fejezik be az első.

a. Quarteből contra védéssel támad	b. ugyanezt védi
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Tierceből contra védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Demi-Cercleből contra védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Secondeból contra védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Quarteből kettős kontra védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Tierceből kettős kontra védéssel támad	b. „ „
b. ugyanazt támadja	a. „ „
a. Demi-Cercleből kettős contra védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Secondeból kettős contra védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „

II. RÉSZ.

Összekötött iskola-vívás.

a. Előre Croise Quarteből Secondeba és átváltoztatott Demi-Cerclebe	b. hátra ugyanezt védi
b. „ ugyanazt támadja	a. „ „ „
a. „ Croise Tierceből Demi-Cerclebe és átváltoztatott Demi-Cerclebe	b. „ „ „
b. „ ugyanezt támadja	a. „ „ „

a. Előre Croise Demi-Cerleből Tiercebe és átváltoztatott Quarteba	b. hátra ugyanezt védi
b. „ ugyanezt támadja	a. „ „ „
a. „ Croise-Secondeból Quarteba és át- változtatott Tiercebe	b. „ „ „
b. „ ugyanezt támadja	a. „ „ „

Ezek után következnek a négy fogásból álló vonó-védések, melyeket gyors egymásutánban kell kivinnünk, s minden befezett csoportot ezekkel kötünk össze az utána következő csoporttal.

a. Quarteba vonó-védéssel támad	b. ugyanezt védi
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Tierceből vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Demi-Cerleből vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Secondeból vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. előre Liement Quarteből „	b. „ „
b. „ ugyanezt támadja	a. „ „
a. „ Liement Tierceben véd és támad	b. „ „
b. „ ugyanezt támadja	a. „ „
a. „ Liement Demi Cercleből támad	b. „ „
b. „ ugyanazt támadja	a. „ „
a. „ Liement Secondeból véd és támad	b. „ „
b. „ ugyanezt támadja	a. „ „
a. Quarteba vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Tierceből vonó-védéssel „	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Demi Cercleből vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Secondeból vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. kirohan és Coupéval támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	

a. kirohan s Quarteből támad	b. Reprisé-zel védi
b. ugyanígy támad	a. Demivel védi
a. Prime szúrással támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Quarte vonó-védéssel támad	b. ugyanezt védi
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Tierce vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Demi-Cercleből vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Secondeből vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Tierce Volante Seconde szúrással támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Tierce Attaque-kal támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Tierce Attaque cont. Quarte és Degagel-vel támad	b. „ „
b. ugyanígy támad	a. „ „
a. Quarteből vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Tiercebe vonó-védéssel „	b. „ „
b. ugyanígy támad	a. „ „
a. Demi-Cercleből vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Secondeből vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. beszasztott Quarteből Tiercebe támad	b. „ „
b. ugyanezt teszi	a. „ „
a. beszasztott Tierceből Quarteba „	b. „ „
b. ugyanezt teszi	a. „ „
a. Tiercebe beszasztott Volte-tal „	b. „ „
b. ugyanígy támad	a. „ „
a. Tiercebe beszasztott grande Volte-tal támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Quarte vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanazt támadja	a. „ „

a. Tierceből vonó-védéssel támad	b. ugyanezt védi
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Demi-Cercleből vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „
a. Secondeból vonó-védéssel támad	b. „ „
b. ugyanezt támadja	a. „ „

Ezek után következnek az egyes és kettős Contra-védések.

III. RÉSZ.

Ripostokkal összekötött iskola-vívás.

a. Quarte támadással szúr	b. védekezik és ripostiroz Tiercebe
b. ugyanígy támad	a. „ „ „
a. előre Croise Quarteből	b. hátra védi ki, ripostiroz D.-Cerclebe
Secondeba véd és szúr	
b. előre ugyanezt támadja	a. „ „ „ „
a. „ Croise Tierceből	
Demi-Cerclebe szúr	b. „ „ „ „ Secondeba
b. előre ugyanezt támadja	a. hátra védi és ripostiroz
a. „ Croise Demi-Cercle-	
ből Tiercebe támad	b. „ „ „ Tiercebe
b. „ ugyanezt támadja	a. „ „ „
a. „ Croise Secondeból	
Quarteba	b. „ „ „ Quarteba
b. „ ugyanígy támad	a. „ „ „
a. „ Liement Quarteből	
támad	b. „ „ „
b. „ Liement Tierceből	
támad	a. „ „ „
a. „ Demi-Cercleből tá-	
mad	b. „ „ „ Tiercebe
b. „ ugyanezt támadja	a. „ „ „
a. „ Liement Seconde-	
ből támad	b. „ „ „
b. „ ugyanezt támadja	a. „ „ „

a. előre átvált. Quarteből Tiercebe támad	b. hátra védi és ripostiroz Quarteba
b. „ ugyanezt támadja	a. „ „ „ „
a. „ átvál. Demi-Cerleből Secondeba támad	b. „ „ „ „
b. „ ugyanezt támadja	a. „ „ „ „
a. „ Croise Secondeból átvált. Demi-Cerlebe támad	b. „ „ „ Secondeba
b. „ ugyanezt támadja	a. „ „ „ „
a. kivédi a Seconde-Ripostot s viasszaszúr Demi-Cercle-t	b. kivédi és ripostiroz Secondeba
b. „ s viasszaszúr Quar-te-ot	a. kivédi s vívó-állást vesz fel
a. beszalasztott Quarteből Tiercebe	b. u. e. védi s Tiercebe ripostiroz
b. ugyanezt támadja	a. u. e. „ „ „
a. beszalasztott Tierceből Quar-teba	b. u. e. „ s Quar-teba „
b. ugyanezt támadja	a. u. e. „ „ „
a. beszalasztott Tierceből Volte-tal	b. u. e. „ s Tiercebe „
b. ugyanezt támadja	a. u. e. „ „ „
a. beszalasztott Tiercebe Grande-Volte-tal támad	b. u. e. „ s Demi-Cerclebe „
b. ugyanezt támadja	a. u. e. „ „ „
a. a Ripostot kivédi és viasszaszúr Tiercebe.	
-

A Napoly-vívás, mint a 15-ik ábra mutatja, úgy hölgyeknél mint uraknál, nemkülönben gyermekeknél igen jó testedzést idéz elő. A balkezet rendkívülieg erősíti, a mellkast fejleszti s mindkét kezet egyformán erősíti.

A balkézben levő kis tör fogja fel az ellenfél nagy törét és visszaszúr a saját nagy törével. Az iskolák ugyanazok, mint a rendes vívó-tör iskolája.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

II. RÉSZ.

A KARD-VÍVÁS.

Országos Széchényi Könyvtár

ELMÉLET.

A kard-vívásnál a kardot természeténél fogva csak a vágásokhoz használjuk, mindazonáltal nincs kizárva az, hogy a kardot szűrő eszköz gyanánt is használhatjuk. A kardot különösen akkor használjuk mint szűrő-eszközt, ha cselezünk, vagy pedig ellenfelünket hátrálásra akarjuk kényszeríteni.

A vívásnak kétféle nemét különböztetjük meg, u. m. szűrő-és vágó-vívást; ezen alapkülönbséget maga a kétféle fegyver adja meg. Mind a kétféle támadás egyenlően jogosult, de hogy mikor használjuk egyiket vagy másikat előnyösen, azt szigoruan meghatározni nem lehet.

A szúrás és vágás közt legfőbb csak az a különbség, hogy a szúrás veszedelmesebb sebet okoz; ami pedig a támadást illeti, itt is sokkal előnyösebb mint a vágás, mert a szúrások kivételénél semmi szabad helyet ellenfelünknek nem engedünk, míg a vágó támadásnál nem tudunk esetet, a mellyel ellenfelünknek több vagy kevesebb fedetlen helyet (Blösse) ne mutatnánk, azért a vágó-támadást a legnagyobb elővigyázattal kell intéznünk.

A kard pengéjének szerkezete azaz alakja szerint két főcsoportra oszthatjuk: görbe és egyenes kardra. A támadások minőségétől függ, hogy melyiket mikor használjuk. Ha a kardot mind vágásra, mind pedig szúrásra akarjuk használni, akkor az egyenes kard célszerűbb.

A kardnak, mely kizárólag vágásra használtatik, görbének kell lennie, azonban itt a vágás súlyossága miatt rendkívüli elővigyázat szükséges.

A szúrás előnyössége miatt korunkban mindinkább az egyenes kardok terjednek el, melyek, habár teljesen nem is egyenesek, de sokkal egyenesebbek a régieknél.

A teljesen egyenes kardokat azért nem alkalmazzák, mert a kissé görbültek előnyösebbek mind a szúrásnál, mind pedig a görbülés folytán a vágásnál. Beosztása ép olyan, mint a vívótőr, csak hogy a kardnál kardélt és fokot különböztetünk meg; kard foka alatt a kard felső életlen részét értjük. — Jelszava, hogy az ember irányozza, vezesse a kardot, ne pedig a kard az embert.

A kard beosztása.

A kardot úgy fogjuk jobb kezünkbe, hogy markolatának feje tenyerünk közepére, hüvelykujjunk a kosár markolatára essék, többi ujjunkkal pedig fesztelenül a markolatot tartjuk.

A fogások erőteljesek, de ne túlerősek legyenek, a lapos vágásokat pedig kerülnünk kell, mert ezek által nemcsak hogy kardunk törhetik el, de ellenfelünkön így sebet sohasem ejthetünk, sőt egy ily lapos vágás alkalmával ellenfelünk könnyen ripostírozhat, s ennek folyán ellenfelünk mint győztes hagyja el a küzdőteret, holott a dicsőség a mienk lehetett volna.

A fent említett erős kardtartás alatt nem görcsös szorítást értünk, mert ezáltal izmaink túlfeszülvén, kezünk meredté válnék, mi a csukló mozgását, mely itt ép oly fontos, mint a törvívásnál, akadályozná; de azért gyengén se tartsuk, mert könnyen lefegyverezést idézhetne elő. Hogy mikor tarsuk a kardot erősebben vagy gyengébben, azt ellenfelünk támadásaiból ítéldhetjük meg legjobban.

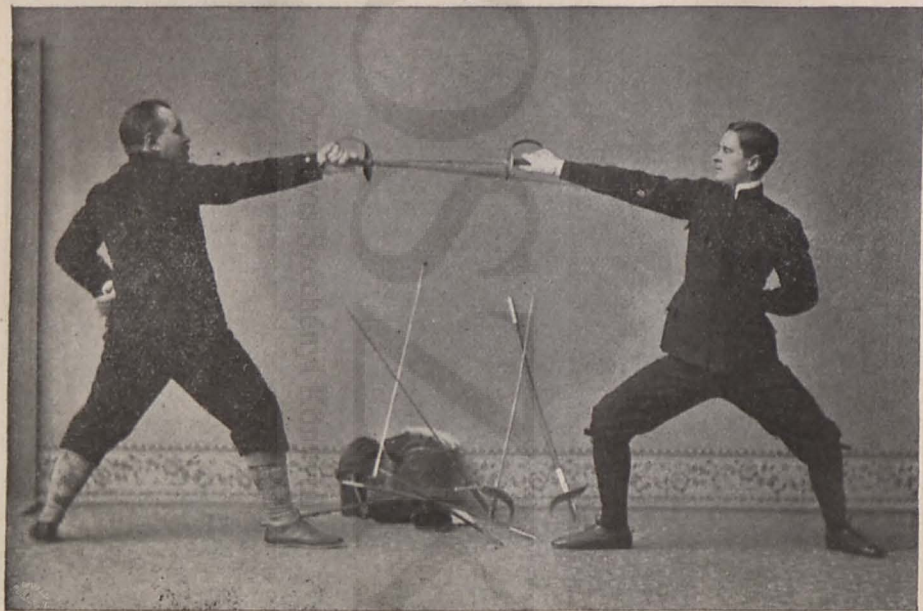
A kard fogásánál a hüvelykujj játsza a főszerepet, mert ezzel fogjuk fel ellenfelünk legerősebb vágásait, s általában a védésnél a hüvelykujjnak van a legerősebb ellentálló ereje, mely ellentállásoknál hol le, hol fel, hol befelé tartjuk azt. Némely vívónál a hüvelykujj a többi ujjakkal keresztbe fekszik.

Vívó-állás.

A kard-vívásnak állása tökéletesen megegyezik a tör-vívás állásával csak a kar tartásában van eltérés.

Eme vívóállás alatt azon állást értjük, amelyből ép úgy támadhatunk, mint védekezhetünk. Vívó-állásban akkor vagyunk, ha magunkat minden, de különösen azon oldalról érezzük védve, amely

16. ábra.

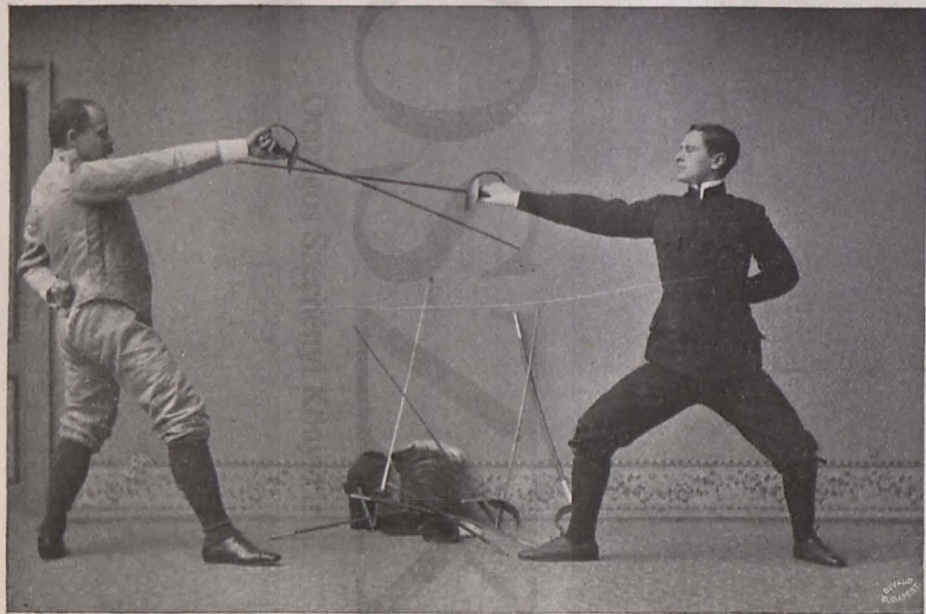

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

17. ábra.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

oldalon ellenfelünk kardja van. Az állás igen fontos, mert ez itt is alapja a vívásnak, azért arra kell törekednünk, hogy állásunkat mindig a legnagyobb gyorsasággal és biztossággal foglalhassuk el és tarthassuk meg, mert a vágó-vívásnál ép oly biztos állásra van szükségünk, mint a szúró-vívásnál.

Mielőtt vívó-állásba helyezkednénk, közép Mensurába állunk. Felálláskor testünket egyenesen tartva s a két sarkot egymás mellé téve, a hasat be, mellet ki s vállunkat hátra huzzuk, ellenfelünknek a legkomolyabb arcot mutatva.

Felső testünk a csípőkből szabadon áll ki, úgyszintén bal kezünk is szabadon függ le, befelé fordított tenyérrel gyengén a combhoz szorítva; fejünket fesztelenül tartva nyílt, de komoly tekintettel az ellenfélre nézünk; de úgy, hogy ne csak szemébe nézzünk, hanem egész alakját szemléljük.

Az állás kezdetével kardunkat bal kezünkben tartjuk.

A vívó-állásban kardunk élét felfelé, hegyét pedig ellenfelünk mellének irányítva, kinyújtott karunkat valamivel vállunk fölé emeljük, meredten azonban sohase tartjuk, mert ez esetben kitarásunk csökkennék.

A kard víváshoz a felállásnál szükséges tisztelgéseket tíz pontra osztjuk fel, a mely tisztelgések, kevés különbséggel, megegyeznek a tör-vívás felállásánál alkalmazott tisztelgésekkel. E tíz pont a következőkép végzendő:

A vezényszó „víváshoz állás!” után

Egyre a bal sarkon s a jobb láb hegyén félbalra fordulunk, a mely fordulás után a jobb sarkot a bal mellé visszük.

Kettőre kézhajlítással ellenfelünknek köszönünk.

Háromra köralakúlag a kard után nyúlunk. (Az előírás szerint rögtön megfogjuk a kard-markolatot.) E három pont ép úgy történik tehát, mint a tör-vívásnál.

Négyre balkezünkben a kardot kieresztjük s toppanással előre vívó-állásba lépünk. (Ezen vívó-állásnál jobb lábunkat lép-állásba téve, a két sarkot egyvonalba hozzuk, a test súlyát pedig bal lábunkra fektetjük, mi közben felső testünk a csípőkből szabadon és egyenesen áll ki, fejünket pedig fesztelenül tartva tekintetünket ellenfelünkre irányítjuk.)

Ötre kétszer toppanunk. (A toppanást csak úgy tehetjük

helyesen, ha felső testünk súlya a bal lábon mozdulatlanul nyugszik, mert ezáltal nemcsak helyesen toppanunk, hanem azt is elérjük, hogy jobb lábunk a nélkül, hogy egyensúlyát elveszítené, előre és hátra szabadon mozoghat).

Hatra jobb lábunkat a balhoz visszük, s ellenfelünk segédjének tisztelgünk. (Eme tisztelgésnél kardunkat mellünk közepe táján függélyes állásba hozzuk, s onnét bal oldalra vité a kosárnak szélét valamivel vállunk fölé emeljük, majd onnét lehozva, karunkat kinyújtjuk, a kard pengéjét rézsutosan tartjuk, kosarat gyengén combunkhoz szorítva úgy, hogy a kard hegye körülbelül másfél arasznyira álljon el a padlattól).

Hétre féljobbra fordulunk és saját segédünknek tisztelgünk. (A tisztelgés a fentebb írtak szerint végzendő).

Nyolcra kezdő állásunkba fordulunk vissza és egymásnak tisztelgünk. (E tisztelgés szintén a fent említett módon történik.)

Kilencre a tisztelgő-állásból kardunkat felemeljük addig, míg az saját karunkkal vízszintes állásba nem jön, fokát felfelé, élet pedig lefelé fordítva.

Tízre a kettős csukló-vágásokat (Moulinét) azaz a négy Moulinét vágásokat tesszük, mely vágások negyedikénél toppanással vívó-állásban kilépünk (16. ábra). Magas terc vívó-állás I. iskola (l. 17. ábra), magas prime vívó-állás II—III. iskolához. A Moulinét vágások hasznát és alkalmazásának módját egy későbbi fejezetben fogom megmagyarázni.

A test mozgásai.

A kard-vívásnál alkalmazott mozgások, valamint toppanások a tör-vívás elméletében előírt módon történnek, mert mind a szúró-, mind a vágó-vívásnál a testmozgás egyforma élénkséggel és ügyességgel végzendő. Nehézkes vívás sohasem vezet eredményhez.

A felállás távolsága. (Mensura).

Felállás távolsága alatt a két vívó közti távolságot értjük. A kard-vívásnál ép úgy, mint a tör-vívásnál háromféle távolságot veszünk fel:

1. távol,
2. közép és
3. zárt vagy közeli távolságot (Mensurá-t).

Ha oly ellenféllel állunk szemben, kinek vívó módszerét nem ismerjük, ily esetben legjobb a távoli Mensura, nehogy az ellőttünk ismeretlen támadással meglephessen. Azért is alkalmasabb az ily esetben a távoli Mensura, mert az ily ismeretlen vívók valamely soha nem tanult támadással akármely jó és tanult vívót is legyőzhetnek.

Ezen Mensuráknál gyakran kézvágások is történnek, a miért is nagy vigyázatra van szükségünk.

Míg a törvívásnál, hogy a közép Mensurából ellenfelünket elérjük, ki kell rohannunk, addig a kardvívásnál ezt nem tesszük.

A kard-vívásnál legfontosabb és legalkalmasabb a közép Mensura, melyből támadásunkat a legközvetlenebb módon, védekezésünket pedig a legkönnyebben intézhetjük. A szűk vagy közeli Mensurát mindenkor kerülnünk kell, mert a kard-vívásnál ezen állás úgy védésekre, mint a támadásokra nem alkalmas, sőt veszélyes.

A Mensurára vonatkozó többi útmutatást a tör-vívás elmélete adja meg.

Országgyűlési Széchenyi Könyvtár

Az „Előre“ és „Hátra“ (Marcher et Rompre).

Mikor távoli Mensurában állunk és ellenfelünket elérni akarjuk, ez esetben előre megyünk. Ezen előremenésnek toppanas nélkül és nyugodtan kell történnie s úgy, hogy előbbi állásunkat fel ne adjuk.

Ha vívó-állásban vagyunk s ellenfelünk támadni akar, az esetben egy hátralépéssel a távoli Mensurába megyünk, melyben már védve vagyunk.

A gyors és hirtelen Mensuratörést, a mennyire lehet, kerülnünk, mert ez által gyakran nemcsak jó állásunkat veszítjük el, hanem azon előnyt is, melyet ellenfelünk támadásának elhárítása után, a ripostirozáshoz esetleg nyerhetnénk. Ha a Mensurát megtörjük, úgy célunknak kell, hogy meg is feleljünk.

A hátrálást mindig meggondolva s ne alaptalanul tegyük; ha pedig kényszerítve vagyunk rá, úgy ezt a legszigorúbb véde-
ssel tegyük, mert sok vívónak hibája az, hogy a véde-
st teljesen mellőzi.

Egyébként az „Előre“ és „Háttra“ mozgásai a kard-vívásnál
ép olyan, mint a tör-vívásnál.

Kirohanás.

A tör-vívás elméletében elősorolt fél- és kirohanás mozgásai,
a kard-vívásnál is teljesen érvényre jutnak; megjegyzendő azonban,
hogy itt nagy kirohanást nem alkalmazhatunk, de kirohanásunkat
annál erélyesebben, de nyugodtan intézzük.

A vívó-lépések szintén ugyanazok.

Védések.

1. *A fej véde.* E természetszerű véde a legelső, midőn
kardunkat állásba helyezzük.

2-ik az arc belső	véde	Felső-Quarte.
3-ik „ „ külső	„	Felső-Tierce.
4-ik a mell	„	Demi-Cercle.
5-ik az oldalvéde		Seconde
6-ik a mellvéde		magas Demi-Cercle.
7-ik a kéz belső	„	Alsó Quarte.
8-ik a „ külső	„	Alsó Tierce.
9-ik a „ alulról	„	
10-ik a „ felülről	„	
11-ik a keresztülvágás	„	a felső combvágás után.
12-ik a kéz belülről	„	a kard alatt.
13-ik a kéz belső és külső	„	„ „
14-ik az arc kívülől	„	„ „
15-ik a mell	„	„ „
16-ik a kardhárítás	„	Battament.
17-ik a lefegyverzés	„	Desarmement.
18-ik a szúrás	„	

19-ik az arc belső és a mell védeése.

20-ik a mell és fő védeése.

21-ik a szúrás belül és a mell védeése.

Ezen elősorolt védések a testnek csak öt részét védik meg a következő pontok szerint:

1. a fej-vágások védeése,
2. a felső belső védések, a testtől balra,
3. a felső külső „ a „ jobbra,
4. az alsó belső „ a „ balra,
5. az alsó külső „ a „ jobbra,

Hogy melyik pontot melyik védeéssel védjük, a következőkben fogjuk egyenkint részletezni; általában véve a külső védések balra, a belsők pedig jobbra esnek.

A fej védeése.

A fej vagy magas védésnél, mely egyedül fejünk megvédésére szorítkozik, a kart kinyújtva, kezünket a fejjel vízszintes irányba, a kard kosarát, valamint pengéjét rézsutosan élével felfelé helyezzük el. Ezen állásban a kard pengéjének erejével nemcsak fejünk, de jobb arcunk is védve van. A védéseket mindig a kard élével eszközöljük. A fej védésnél mindig meg van azon előnyünk, hogy ezen állásból könnyen vághatunk vissza (mint a 18. ábra mutatja).

Az arc belső védeése.

E védésnél karunkat kinyújtva vállunkkal hozzuk egy irányba s a kardnak kosarát balra, élet pedig, a pengét rézsutosan fektetve, hegyével felfelé balra tartjuk, mely állásban tehát a kard éle balra, hüvelykujjunk pedig jobbra esik. (19. ábra).

Az arc külső védeése.

E védés állása megegyezik az előbbivel, csak hogy ellenkező oldalon tesszük; itt is kar, kéz, kardél jobbra, a penge pedig rézsut tartatik. (20. ábra.)

A mell védése.

A mell védésénél jobb lábunkkal valamivel a bal mögé hátralepünk, vigyázzunk azonban, hogy messze ne lépjünk, mert ez esetben akadályoz bennünket a ripostoknál az előre menésben. A mint jobb lábunkkal kilépünk, kardunkat annyira hozzuk le, hogy kosara valamivel csipőnk fölött álljon, kinyújtott karunkat, valamint a penge élet balra, a kard kosarát hátrafelé, hüvelykujjunkat pedig jobbra fordítjuk, miközben a kard hegye körülbelül másfél arasznyira áll el a padlattól (21. ábra.)

Oldal védés.

A mell- és oldal védés között csak az a különbség, hogy azon tartás, melyet a mell védésnél használtunk, jobbra vesszük át. (22. ábra.)

A kéz belülről való védése.

Eme védés az arc belső védésétől csak annyival különbözik, hogy itt a kard pengéjét vízszintesen tartjuk, a többiben ugyanaz.

A kéz kívülről való védése.

Ezen védés szintén megegyezik az arc külső védésével, csak hogy kardunkat vízszintesen tartjuk.

A kéz alulról való védése.

Ezen védésnél karunkat kinyújtva tartjuk, a kézcsuklóból lefelé hajlítva úgy hogy a kard kosara jobbra, a hüvelykuj pedig a kard-kosár markolatával együtt balra essék. A védésnél a kard-kosárral védünk; a kard pengéje kissé rézsutosan lefelé áll.

A kéz felülről való védése.

E védés az előbbtitől annyiban különbözik, hogy a kezet a csuklóból felfelé fordítjuk; így tehát a kard pengéje nem le, hanem fölfelé áll, a karnak pedig kinyújtva az ellenfél irányában kell állnia.

A felső comb-vágás véde.

A felső comb-vágást tulajdonképen nem is védjük. E vágást és védeést csak azért gyakoroljuk az iskola-vívásnál, mert némelykor megfélemezünk és egy nagyobb vágást viszünk véghez, melyet elvágásnak is nevezünk, tehát hogy ilyenkor magunkon segíteni tudjunk, azaz az ellenfél vágásaira elkészüljünk. Ily esetben a nagy vágás után hirtelen visszalépünk és a fejet védjük, az ez által keletkezett nagy vágást felső comb-vágásnak nevezhetjük, a mikor visszalépünk, kardunkat kinyújtott karral fejünk fölé emelve, a másik pillanatban azonban már kirohanunk és fejet vágunk. (Mint a 23. ábra mutatja).

Kard alatt a kéz belül véde.

E védeknél karunkat kinyújtva, a kardot a vívóállásba tesszük anélkül, hogy kezünket megfordítanók, egész kezünket benyomjuk, azaz ellenfelünk kardját balra kényszerítjük, ugyanabban a pillanatban, midőn az ellenfél alulról átjő és kardunk alatt kezet belül vágni akar.

Kard alatt a kéz belülről és kívülről való véde.

A véde tökéletesen úgy történik, mint a kéznek a kard alatt belülről való véde, azzal a különbséggel, hogy a kart és kezet úgy a hogy áll, be- és kinyomjuk, a nélkül, hogy kezünket megfordítanók, vagy fogásunkat megváltoztatnók.

Az arc kívülről való véde kard alatt.

E védeknél kinyújtott karral ellenfelünk kardja alatt átme-gyünk kézcsuklóforgással és ugyanazt a véde vesszük fel, a melyet az arc kívülről való védeknél említettünk; e véde ugyanis csak annyiban különbözik az előbbtől, hogy alulról kell átjőnnünk.

A mellnek kard alatt való védése.

E védésnél ellenfelünk kardja fölött kardunkkal egy hátralépéssel átvisszük, de úgy, hogy a kard hegyét fel ne emeljük, mert e felemelést a kar a karddal végzi, s így a másik pillanatban az előírt védést ismét felvehetjük. E védésnél, amint kardunkat ellenfelünk kardján keresztül átvettük, rögtön az egyszerű mellvédés állását vesszük fel.

A kardhárítás védése.

E védésnél, ha vigyázunk és az előírt útmutatás szerint cselekszünk, karunk, az ellenfél hárítása folytán önként megy fel a karddal a fej védésére. E mód a következő: amint ellenfelünk a kardhárítást akarja végrehajtani, mi a kardot erősen tartva, karunkat gyengén, így a kard magától megy föl a fej védésére.

A lefegyverzés védése.

E védés még egyszerűbb a kardhárításnál. Ezen alkalommal kezünket a csuklóban gyengén tartván, mivel ellenfelünk nem talál ellentállásra, felhagy támadásaival, mely után már könnyen védekezhetünk. Mivel a lefegyverzésnél háromféle vágást tehetünk, ennek folytán háromféle védést is különböztetünk meg és pedig:

1. lefegyverzés és fej védése,
2. „ „ arc kívülről védése és
3. „ „ „ belülről „

Ha vigyázunk ezen védéseknél, s kezünket, mint említettük, csak a csuklóban forgatjuk, úgy a lefegyverzést, mint az utána következő vágásokat könnyen háríthatjuk el.

A szúrások védése.

A szúrások ellen épen úgy védekezünk, mint a kéznek kívülről a kard alatt való védésénél.

Az arcnak belülről és a mell védése.

Az arc belső védése a már említett módon történik; a mell védése eltér a rendes módtól, mert ha felülről jön a támadás és ezt a rendes védeccel akarnánk elhárítani, elkészénk, hanem ezen esetben arcunkat belülről megvédvén, ugyanazzal a védeccel és fogással jobb lábunkat hátra hozzuk, mint a rendes mell védecsnél, azután leguggolunk s kardunkat hegyével felfelé, élet pedig balra tartva, a pengét függélyes állásba tesszük, a melylyel védelmünk sikerül.

Mell- és fő-védések.

A védecsnél a mell védecs állásából kardunkat fejünk fölé emeljük, de a mell védecsből ki ne térjünk, se kezünket meg ne fordítsuk. A mell- és fővágásnál a védecs után kardunk függélyes irányban emelkedik balra, úgy, hogy testünk mellett egy irányban függ.

Országos Széchényi Könyvtár

Belső szúrás és a mellnek a fokkal való védése.

Belső szúrás ellen a már említett módon védekezünk, melylyel egyidejűleg ugyanazon védő-állásból kardunkat egyszerűen leeresztjük, ellenfelünk kardja hegyét pedig balra nyomjuk. E védekezés a legnagyobb vigyázatot követeli, mert támadása többnyire sikerülni szokott.

Vállat kétszer és a mellet alól védeni.

Ez esetben úgy védjük meg vállunkat, hogy a rendesnél kardunkat karunkkal együtt valamivel feljebb emeljük, de csakhamar leeresztjük és karunkat jobbra húzva a kard pengéjét kissé rézsztosan fektetjük, mert a támadás alulról jön.

A vágásokról általában.

Mint már a védéseknél is láttuk, a vágások sokban eltérnek a szúrásoktól; míg a vágásnál a kard pengéje kis körök leírására törekszik, addig a szúrásnál a kar behúzása vagy kinyújtása által arra törekszünk, hogy a legrövidebb úton egyenes vonalban felülről át tegyük a szúrást; továbbá a vágásoknál nem arra törekszünk, hogy a kard hegye, hanem annak éle és foka találjon.

Ha kardunk élének egy bizonyos részével találtunk és ezen vágás feltett szándékunk szerint történt, úgy ezt a véletlen munkájának sohasem tekinthetjük. Vannak ugyan némelyek, a kik, midőn viaskodásuk közben megsebesíttetnek, azt mondogatják, hogy ezt nem az ellenfél akarta, hanem a véletlen folytán történt, a mi által gyengeségüket és kontárságukat akarják csak elleplezni, ellenfelüket pedig becsmérelni. Egy jól kivitt vágás sohasem véletlen.

A vágásokat a kardnak vagy élével, vagy fokával intézzük. A vágásoknak kétféle módját különböztetjük meg, u. m.

1. egyszerű vágásokat és
2. a kard alatt való vágásokat.

Minden vágás után a kard penge köralakulag visszahuzatik a rendes vivó-állásba, mely által ha a vágás után rögtön visszalépünk a vivó-állásba, akkor megvédjük Blössét, melyet a vágás következtében szabadon hagyunk.

A vágásoknál a forgó-pontot háromféleképen végezhetjük:

1. a csuklóból,
2. a kard kosara által és
3. egy kissé a kardpenge erejével.

Iskola-víváskor a vágásoknál többnyire a csuklóból vesszük a forgó-pontot, mindamellett a sulypontnak a kard pengéjére kell esnie a kosártól körülbelül 6—8 ctmre. A vágásokat azért is célszerű a csuklóból intézni, mert ez által a test félig-meddig védve marad.

Azon ívnek, melyet a vágásoknál teszünk, nem szabad sem nagyon kicsinynek, sem igen nagynak lennie; az igen nagy körzénél ugyanis elkésünk a vágással, de egyszersmint igen nagy

Blössét is hagyunk magunkon s nem leszünk képesek ellenfelünk Ripostját védeni.

A vágásoknak, mint már a védéseknél némileg említettük, sokféle alakja van, melyek között első sorban magas és mély vágásokat különböztetünk meg. Ezek ismét felosztatnak belső-, külső-, alsó- és felső-vágásokra.

A magas vágások a fejnél magasabban nem mehetnek, az alsók pedig csak a csípőig terjedhetnek, azon alul a vágásokat már maga az illem is tiltja, de több iskolában szigorúan tiltatik.

A vágások eredménye a megsebesülés, mely a szerint különböz, hogy mily testrész sebesült, vagy mily körülmények fedik azon testrészt.

A gyakorlatoknál sokszor előforduló lapos-vágások nem mindig az ügyetlenség kifolyásai, hanem gyakran a kard rossz szerkezetének tudhatók be.

Az éles kardnál valamely ferdén vágott támadásnak soha sincs meg az az eredménye, mint az egyenes támadásnak.

A vágásokat a következőkép osztályozzuk:

1. kéz-,
2. kar- és
3. test-vágások szerint.

A kar- és kéz-vágásoknál a kéz belüli, kívüli, aluli és felüli vágásokat használjuk; a test-vágásokat, kivéve a fejet, melyet *Primenek* nevezünk leggyakrabban, a testrészek után nevezzük el.

A vágások, mint már említettük, mindig a kard élével történnek, de vannak esetek, midőn a fok vágásokat is fel kell használnunk, mikor a fok vágással nagyobb sebet ejthetünk, mert olyankor a kard nagyobb erővel bír.

Az arc belső vágását egyszersmind a bal váll vágására is felhasználhatjuk (a véde is ugyanaz), külső vágását pedig a jobb váll megsebzésére (védése valamivel lejobb történik); a mell- és oldalvágást a mell vágásánál is használjuk.

Mint már említettük, a csípőn aluli vágások tilosak; de ha véletlenül előfordulna, bocsánatkérésünket „Pardon“-nal jelezzük, mert gyakran előfordul, hogy az ellenfél rossz védeése folytán ő maga hárítja oda kardunkat, hogy akaratunk ellen megsértjük csi-

pőn alóli testrészt, de mivel a vágásnak előidézői mégis mi voltunk, a férfiúi erény hozza magával, hogy ellenfelünktől bocsánatot kérjünk.

A forma és kivitel szerint történő vágások ezek :

1. kar- és kéz-,
2. arc-,
3. belső és külső test-vágások.

A kéz-vágásoknál négy vágás van, u. m. belső, külső, alsó és felső, melyeket a karnál alkalmazunk.

Az arc-vágásoknál két vágást veszünk fel, u. m. a belső és külső vágást. E vágások, valamint a védések a vállat is vágják és védik egyszersmind, csak hogy valamivel lejjebb.

A test-vágásoknál a külsőt, mely jobbra esik, oldal-, a belsőt, mely balra esik, mell-vágásnak nevezzük. E vágással egyszersmind a mell-vágást is megtehetjük, csak hogy a mell-vágásnál magasabban.

Minden vágást, tehát a kar-, kéz- és test-vágásokat, s különösen a Ripostokat alkalmazhatjuk a karra, mert ez áll kardunkhoz legközelebb.

Hogy ellenfelünk karját, vagy más testrészt támadjuk-e meg, erre nézve ellenfelünk vívó módszere ad leghelyesebb utbaigazítást.

Országos Széchényi Könyvtár

A v á g á s o k.

Fej-vágás.

A fej-vágásnál (Prime), melyet a kard élével lefelé vágva teszünk, a kard hegyét lejjebb eresztjük, kezünket pedig a csuklóban fejünknel magasabbra nem emeljük. Kiviteli módját a 16. ábra a. alakja mutatja.

Az arc belső vágása.

Az arc belülről vágásánál (magas Quarte), melyet a kard élével, bal felé tartva teszünk, a kéz és kar vállunkkal egy magasságban áll, a kard pengéjét pedig hegyével kissé felfelé tartva, a

kézfejet a csuklóban lefelé fordítjuk, hogy a kard éle jobban hatolhasson a testbe. E vágást a 17. ábra a. alakja mutatja.

Az arc kívülről való vágása.

E vágás (felső vagy magas Tierce) az imént említett módon történik, csakhogy a kard éle jobbra van fordítva.

Felső mell-vágás.

A mell-vágásnál (Demi-Cercle) ellenfelünk oldalát támadjuk meg, mialatt a kard élét jobbra fordítjuk, karunkat a rendes állásban kinyújtva tartván, a kard hegyét azonban egy arasznyira lejjebb eresztjük, s kezünket a csuklóban kissé kifelé hajlítjuk. E támadást a 19. ábra a. alakja mutatja.

Alsó mell-vágás.

Ezen vágás hasonló a mell-vágáshoz, csakhogy lejjebb történik.

A kéz belülről vágása.

E vágás megegyezik az arc belső vágásával, csakhogy itt a kardot vízszintesen tartjuk.

A kéz kívülről vágása.

Ezen vágás szintén azonos az arc külső vágásával, de itt vízszintes karddal tesszük.

A kéz alsó vágása.

Itt a kard élét egyenesen felfelé tartva, ugyanazon irányban vágjuk.

A felső comb vágás és fővédés.

Ezen támadás és védés magyarázatát a védéseknél találjuk, véghezvitelét a 19. ábra a. alakja mutatja.

A kéz belső vágása kard alatt.

E vágásnál kezünk a csuklóban forogva, vivó-állásából az ellenfél kardja alul átjön s a kard élével egyenesen felfelé vág.

A kéz belső és külső vágása a kard alatt.

Itt először az imént említett vágást tesszük meg, mely után felülről átmenve tesszük ugyanazt a vágást, melyet előbb alulról felfelé tettünk.

Az arc külső vágása kard alatt.

Ez esetben, a mint vívó-állásban álltunk, kardunkat csukló-forgással az ellenfél kardja alatt felemeljük, úgy, hogy a penge éle balra legyen fordítva, mely után épen úgy vágunk itt, mint a rendes külső arc-vágásnál.

Mell-vágás kard alatt.

Ezen vágásnál kardunkat csukló-forgással szintén felemeljük ellenfelünk kardja alatt, csak hogy a penge éle jobbra lesz fordítva, mely után a rendes mell-vágás szerint vágunk.

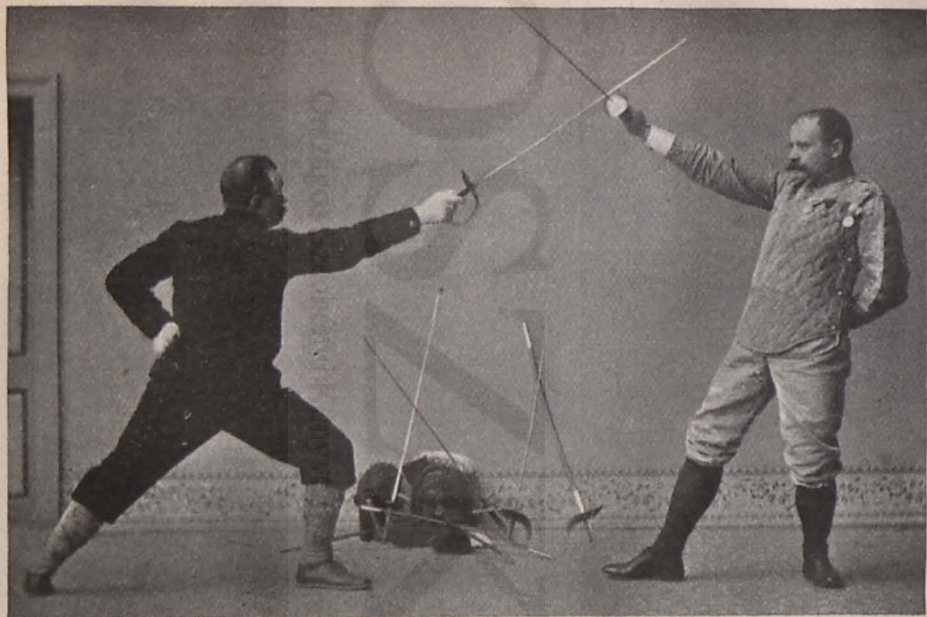
Kardhárítás és fő-vágás.

E támadásnál a bal lábbal előre lépve, az ellenfél kardján felülről átmegyünk és saját kardunk fokával ellenfelünk kardfokát félre vágjuk (ez egy ütemre történik); azután a jobb lábbal lépünk előre s fejet vágunk a rendes fejevágás szerint. E támadás két ütemben történik s gyors, de nyugodt támadással célt érhetünk.

A lefegyverezés.

A lefegyverezés után háromféle vágást tehetünk és pedig: fej, külső és belső arc-vágást.

A lefegyverezést következőkép eszközölhetjük: kardunkat egyszerűen felemeljük, úgy, hogy pengénk éle lefelé álljon, mely mozgás után az ellenfél kard pengéje lapos részének közepére lefelé rácsapunk, s a következő pillanatban fejet, arcot kívülről vagy belülről vághatunk.

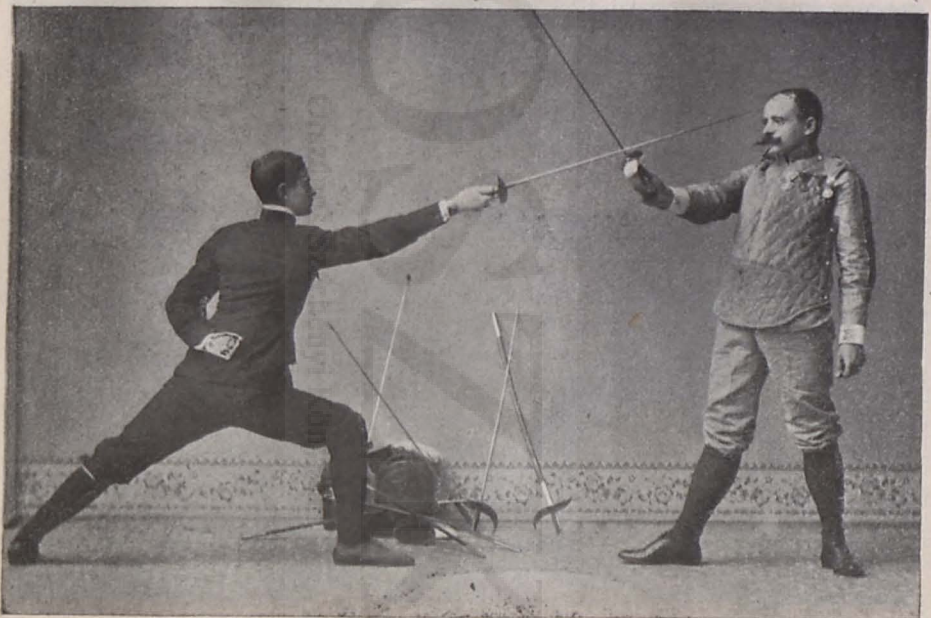

18. ábra.

OSZK

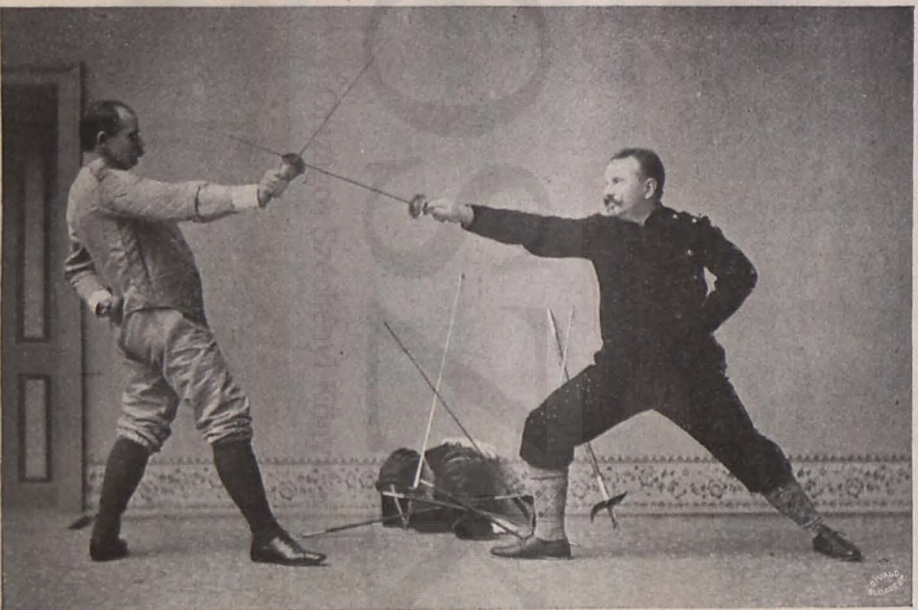
Országos Széchényi Könyvtár

19. ábra.

Országos Széchényi Könyvtár

20. ábra.

Országos Széchényi Könyvtár

A vágások az előirt módon történnek. A mint a lefegyverezésnél ellenfelünk kardja kezéből kiesik, vágunk nem szabad, hanem a kardot felemeljük s azt a lefegyverzettnek átadjuk.

A szúrások.

A mint a vívó-állásban kinyújtott karral állunk, azt behúzzuk s az ellenfél kardján felülről át szúrunk ellenfelünk mellének. Ezen állásban karunk ismét kinyújtva van és oda irányozhatjuk támadásunkat, a hova szándékoztunk, vagyis inkább oda, a hol szabad helyet találunk.

Szúrás, belül mell-vágás a kard fokával.

E támadásnál a már említett módon szúrunk, mely után kardunk hegyét leeresztjük és fokával alulról fölfelé egy vonalat írva le, mellet vágunk.

E támadás igen veszélyes az ellenfélre nézve, azért kissé vigyáznunk kell, mert ha igen éles karddal vágunk, föltétlenül halált okoz, a tompa kardvágás pedig gyulladást idéz elő.

Vállat kétszer cselezni és mellet alulról vágni.

E támadásnál kardunk hegyét felhozzuk, a penge élét lefelé fordítva, s utána kétszer cselt vetünk az ellenfél vállának, majd pedig kardunk hegyével egy kör alakú ívet rajzolva balra, onnét ismét fölfelé, a kard élével mellett vágunk.

A cselezésekről.

A cselezések tulajdonképeni jelentéséről már a vívótör elméletében szólottunk, tehát itt erről nem beszélünk.

A kard-vívásnál a cselezések már nem oly gyakoriak, mint a tör-vívásnál, azért t. i., mert a kard-vívásnál sokkal többféle vágás van és minden támadásnál más és más testrészt véve célpontul, támadásunk is más irányt vesz, azonkívül az ellenfél karja is jó alkalmat nyújt a támadásra.

A kard-vívásnál könnyen lehet nyomások és tettetett támadások által az ellenfelet tévutra vezetni, mely által ő szabad helyet nyitva, könnyen támadhatunk.

A kard-vívásnál vágásokat és szúrásokat egyaránt használhatunk a cselezésekhez, de különös könnyű vegygyel a szúrásokat, mert ezek oly csekély mozgást követelnek, hogy annál könnyebben és nagyobb erővel tehetünk utána vágásokat.

A szúrások, mint már említettük, sokkal kisebb Blössét kívánnak, mint a vágások, mert némelykor akarunk ellenére is nagyobb kört írunk le, ami nagyobb Blössét is követel. Sokszor kardhárítással, vagy lefegyverezéssel kell magunknak Blössét csinálni, hogy támadásunkat megtehessük.

Valamint a tör-, úgy a kard-vívásnál is kétféle támadás van, egyenes és kardtámadás. Az elsőhöz tartoznak a vágások és szúrások, az utóbbihoz a kardhárítás és lefegyverezés (szóval a vascsapások).

A cselezések által ellenfelünket egyrészt kiismerni, másrészt figyelmét másfelé irányítani akarjuk, hogy úgy szándékolt támadásunk sikerüljön. A cselezéseket röviden, közel az ellenfél kardja körül kell végeznünk; a nagy támadások azért sem célszerűek, mert így ellenfelünk javát mozdítjuk elő és alkalmat szolgáltatunk az elővágásokra.

A cselezéseket oly híven kell intéznünk, hogy ellenfelünk bizonytalanságban legyen valódi szándékunk felől.

Visszavágások (Ripost).

Azon vágást, melyet közvetlenül kivitt védésünk után használunk, visszavágásnak (Ripost) nevezzük. Ennek előnyeit már a tör-vívásnál körülményesen tárgyaltuk.

Mivel a kard-vívásnál is az ellenfél minden támadásánál szabad hely nyílik, ez alkalmat a visszavágásokra mindenkor felhasználhatjuk; magától érthető, hogy visszavágást úgy a karra, mint az egész testre alkalmazhatunk.

Némely vívó-iskolában a visszavágásokat két részre: hosszúra és rövidre osztják; rövidek azok, melyek helyből való kirohanás

nélkül történnek, hosszúak pedig, melyek kirohanással vannak egybekötve.

Elővágások.

Elővágások alatt azon vágásokat értjük, melyeket az ellenfél támadásai alatt vágunk.

Az elővágásokat alkalmazhatjuk részint akkor, midőn az ellenfél kirohan, részint midőn kirohanni akar. E vágásokat is kirohanással köthetjük össze.

Az elővágások nemcsak az ellenfél cselezéseit zavarják meg, hanem megakadályozzák támadásait is annyira, hogy nem képes vágáshoz jutni. Az elővágások helyes kiviteléhez nagy vigyázat, jó ítélő tehetség, hosszas gyakorlat és gyakorlott szem szükséges, tanácsos a pontos ütemek betartása is; de a mi fő, rögtöni elszántság, úgy, hogy a mint a szabad tért észrevettük, rögtön abban a pillanatban támadjunk ellenfelünkre, elővágással vágva.

Mindazonáltal a heveskedésektől óvakodnunk kell. Nagy ügyességről tanúskodik az, ha valaki egy szép iskolázott elővágást tud adni ellenfelének, mert ez azt a meggyőződést kelti bennünk, hogy tudjuk forgatni fegyverünket.

Az elővágásokat röviden és gyorsan kell végeznünk, a nélkül, hogy gondolkoznánk fölötte, mert ez csak akadály lenne szándékunk kivitelében; továbbá csak a csuklóból végezzük e vágásokat.

E vágások közben saját fedezetünkről se feledkezzünk meg, azért a vágás után a legnagyobb gyorsasággal vonuljunk vissza; mert e vágásokat ugyanis mindig ellenfelünk támadása után a legvégső pillanatban tesszük. Ha tehát támadunk, az ellenfél vágásai ellen is fedve legyünk, ha pedig oly vívóval állunk szemben, kinek folytonos elővágásait ismerjük, ily esetben tettetett támadást alkalmazva, megakadályozhatjuk.

Kezdő vívók elővágásokat, csak midőn már az egész testvívásban jártasok, alkalmazhatnak, mert, mint említettük, az elővágások hosszas gyakorlatot, rendkívüli gyorsaságot és a kéz nagy biztonságát követelik.

Csukló-forgások (Mouliné).

A csukló-forgások vagy kard-lendülések a legjobb gyakorlatok közé tartoznak; egyedüli gyakorlat, mely a kar izmait erősíti, a kezét pedig csukló-forgásra szoktatja, de egyszersmind kitarítóvá is teszi.

Kétféle csukló-gyakorlatot, vágást különböztetünk meg, u. m. egyszerű és kettős csukló-vágást.

Az egyszerű csukló-vágás, melyet fél Mouliné-nak is nevezünk, egyszerű lendülsből áll, melyet vagy belső, vagy külső oldalunkon viszünk véghez. Kettős Mouliné-vágás alatt az összetett Mouliné-vágásokat vagy lendülsöket értjük és pedig egy külső és belső lendülsét, vagy megfordítva.

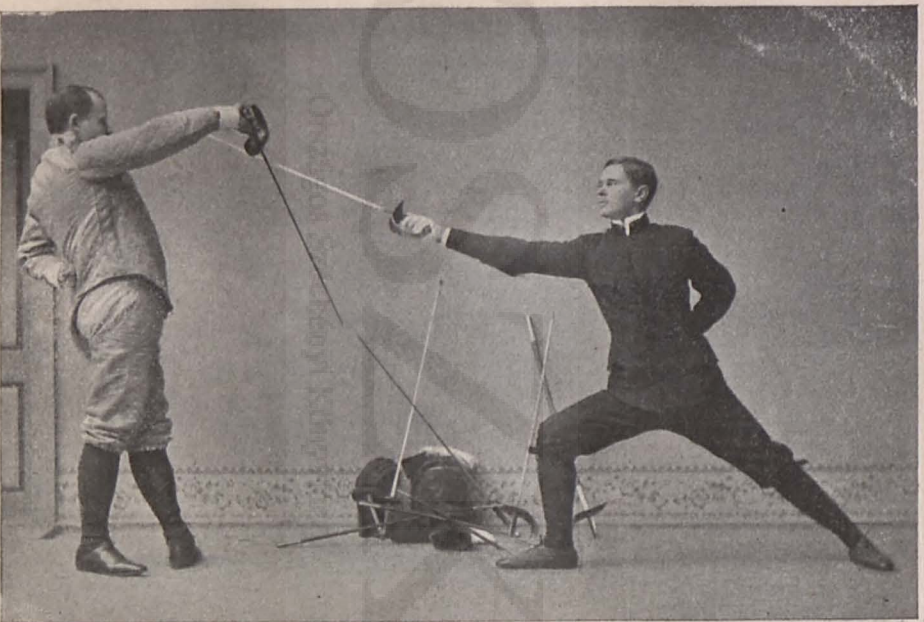
A Moulinék helyből kirohanás nélkül történnek egyenkint a vezényszó szerint; hogy ha már eléggé jártasok vagyunk bennök, akkor összekötve egymás után végezzük őket és pedig a következő rendben és módon:

Az egyszerű lendülsnél (24. ábra), a mint karunkat kinyújtjuk, kezünket a csuklóból a karddal együtt felemeljük, úgy, hogy kardunk foka hátra, éle pedig előre álljon, ezután kívülről hátra leeresztjük pengénket, a mely pillanatban a lendüls folytatódik, úgy, hogy a kard élét felfelé hozva és vágva, ismét az ellenkező, t. i. a belső oldalra hozzuk fel, hol ugyanazt a lendületet végezzük, melyet már kívülről leírtunk s így e két lendülsforma vágás egybekötve egyszersmind összeköti a kettős vagy dupla Moulinét.

Az említett ábra alakja híven pontozza a lendülsöket, tehát a kardnak irányait; továbbá egy könnyebb magyarázata is van a lendülsnek, az t. i., hogy a Mouliné-vágást úgy írjuk le, mintha a velünk szemben álló falra akarnánk egy fekvő nyolcast írni, jobbról-balra menve ütemszerűleg, majd ismét keresztben visszajöve ugyanabban az ütemben tovább folytatva.

Az egész test-vívásról.

E vívás utolsó célunk a vívás művészetében, azaz az egész test-vívás (Assaut).

21. ábra.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

22. ábra.

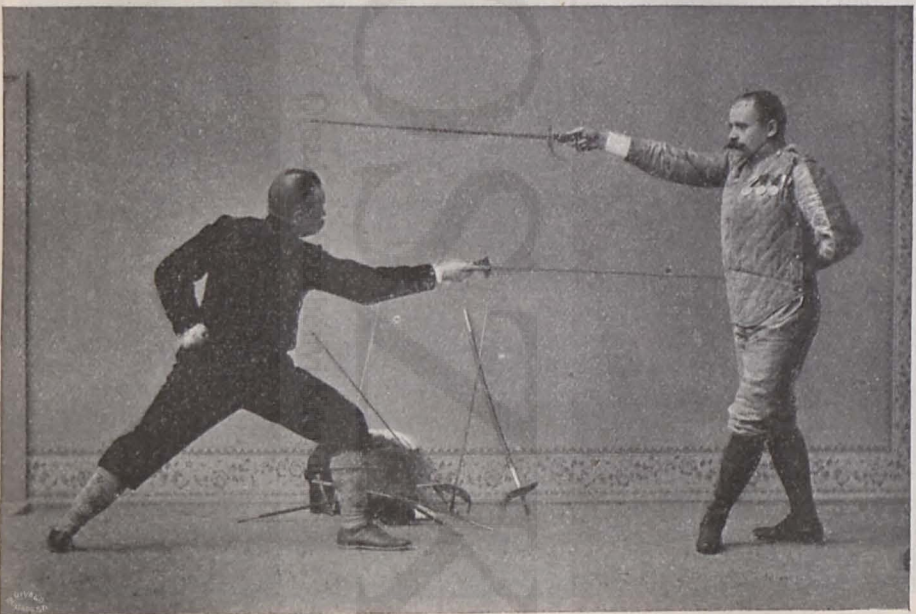

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1874-75

23. ábra.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

24. ábra.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Míg egyrészt védéseink az ellenfél támadásaitól függenek, másrészt támadásunk az ellenfél magatartásától. Ennek megmagyarázására szolgálnak a következők:

Minden egyes támadásnak meg van a maga határa, valamint a védelemnek is, mely részben a védelem körülményeit is előidézi. Ezen határon belül levő védelmi körülmények ismét a következő vágásokat teszik függőkké. Ezek folytán láthatjuk, hogy az egész test-vívásnál feltett szándék nem vezethet bennünket célhoz, hanem a vívás folyása közben a körülmények szerint érvényesíthetjük szándékunkat, valósíthatjuk célunkat.

Az egyes mozgásokat iskolászerűen és művésziiesen kell végeznünk. Ha egyszer ellenfelünk vívó-módszerét kiismertük, akkor már adhatunk neki szabad játszó közt, hogy így annál könnyebben támadhassunk, csak arra kell törekednünk, hogy ellenfelünket támadásainkkal annyira foglalkoztassuk, hogy ne legyen ideje elővágásokat tenni.

Minden pillanatot, melyet nekünk ellenfelünk nyújt, arra kell felhasználnunk, hogy úgy annak védelmei, mint a mi támadásaink célunkat mozdítsák elő. Minden alkalmat azonban nem kell úgy felhasználnunk, hogy ezáltal ellenfelünkben kételyt támasszunk, hanem művésziiesen és csellel kell oda hatnunk, hogy ellenfelünk szabad helyet csináljon, a mit azután egy sikerült vágással hasznunkra fordíthatunk.

A támadásokat mindig egyszerűen kell végeznünk, s csak nagy szükség esetén használjuk a komplikáltabb támadásokat.

Sok vívó támadásait minden előkészület nélkül intézi, a mi által gyakran önkényt szalad a kardba.

Az oly vívókat, kik vonakodnak támadni, kényszeríteni kell tettetett támadással, hogy ripostirozzanak, a mely pillanatban mi is vagy visszaripostirozunk, vagy az elővágást használjuk.

A nagy Blösséket mindig elővigyázattal kell felhasználnunk, mert nem tudhatjuk, hogy vajjon nem szándékosan cselből tette-e azt ellenfelünk.

Első főkellék az egész test-vívásnál a védelem, a második a támadás, s általán véve kétféle test-vívást különböztethetünk meg, az első gyakorlat miatt történik, a második az ellenfél túlszárnyalására irányul.

A balkezes vívásról.

A balkezes vívóknak előnyét kétségbevonunk nem lehet, de nem is akarjuk, de annyi bizonyos, ha egy ilyen vívó nem gyakorlott a jobbkezessel szemben, zavarba jön s megszűnik minden fortélya és előnye. Azért is igen ajánlatos a balkezes vívónak jobbkezessel is gyakorolni magát, ha a bekövetkezendő zavaroktól meg akar menekülni; de ne mulasszák el a jobbkezes vívók sem balkézssel is vívni, különösen azok, kik egészségi szempontból gyakorolják a vívást, mert így mind a két kar izmosodik. S a tanítványok általában véve gyakorolják is, hol jobb, hol balkézssel vívván, vagy megfordítva egyik bal, a másik jobb kezével, mi által komoly eseteknél részint ellenfelünket fosztjuk meg azon előnytől, hogy ő esetleg balkézssel vív és nekünk jobbal kellene, részint pedig nekünk válik előnyünkre, ha ballal tudunk vívni olyannal szemben, a ki csak jobbal tud. (Gyakran zavarba hozzuk ez által a valóban balkezes vívót is, kit, számítva előnyére, azzal lépünk meg, hogy mi is tudunk ám balkézssel vívni.) Szóval: gyakorlat teszi az embert mesterré. És főleg a vívás az, a mi hosszas gyakorlatot követel, s minél tovább gyakoroljuk, annál nagyobb tökélyre s annál szebb és biztosabb eredményekre jutunk.

A lecke-, vagyis iskola-vívásról.

E vívásról elég annyit megjegyeznünk, hogy minden egyes védés és támadás úgy, a mint előadatik, addig lesz gyakorolva, míg azt a legnagyobb pontossággal és gyorsasággal keresztül nem vihetjük. Az egész lecke-vívás tehát annyiból áll, a mennyi egy mesternek a kötelessége. Ugy is minden egyes védés és vágás úgy, a mint e jelen művecskében említve volt, teljesen azon rendben és módon adatik elő. És az kötelessége is a tanítónak, hogy tanítványait a rendes és pontos, szóval a precis vívásra szoktassa, a vívás művészetét addig gyakoroltassa, míg tanítványai a tökéletes mesteri vívás magaslataira nem jutottak.

A lecke-vívások sorrendje és vezényszavai.

I. RÉSZ.

a. kirohan és fejet vág	b. ugyanezt védi
b. „ és fejet vág	a. „ „
a. „ és arcot belül vág	b. „ „
b. „ és arcot kívül vág	a. „ „
a. „ és fejet vág	b. „ „
b. „ és fejet vág	a. „ „
a. „ és mellett vág	b. „ „
b. „ és mellett vág	a. „ „
a. „ és oldalt vág	b. „ „
b. „ és oldalt vág	a. „ „
a. „ és kezét belül vág	b. „ „
b. „ és kezét belül vág	a. „ „
a. „ és kezét kívül vág	b. „ „
b. „ és kezét kívül vág	a. „ „
a. „ és kezét alulról vág	b. „ „
b. „ és kezét alulról vág	a. „ „
a. „ és kezét felülről vág	b. „ „
b. „ és kezét felülről vág	a. „ „
a. „ és fejet vág	b. „ „
b. „ és fejet vág	a. „ „

Az elősorolt vágások és védések ismétlődnek I—II-szer.

a. belülről cselez arcot és kívülről vág	b. ugyanezt védi
b. ugyanezt vágja	a. „ „
a. mellett cselez és oldalt vág	b. „ „
b. ugyanezt vágja	a. „ „
a. arcot belül, kívül cselez s kezét alulról vág	b. „ „
b. ugyanezt vágja	a. „ „
a. mellett oldalt cselez és fejet vág	b. „ „
b. ugyanezt vágja	a. „ „
a. kezét belül, kívül, alul és felül vág	b. „ „
b. ugyanezt vágja	a. „ „

- a. felső comb-vágást és fej védést b. keresztül vágva hátra
támad lép, kirohan és fejet vág.
b. ugyanezt támadja a. ugyanezt vágja.

Minden vágás után fejet védünk, s minden védés után fejet vágunk.

II. RÉSZ.

a. kard alatt kezét belülről vág	b. ugyanezt védi
b. ugyanezt vágja	a. " "
a. kard alatt kezét belül és kívül vág	b. " "
b. ugyanezt vágja	a. " "
a. kard alatt arcot kívül vág	b. " "
b. ugyanezt vágja	a. " "
a. kard alatt mellett vág	b. " "
b. ugyanezt vágja	a. " "
a. kard alatt arcot kívül és belül vág	b. " "
b. ugyanezt vágja	a. " "
a. kard alatt mellett és oldalt vág	b. " "
b. ugyanezt vágja	a. " "
a. kard alatt arcot belül, kívül és
kezét alul vág	b. " "
b. ugyanezt vágja	a. " "
a. kard alatt mellett, oldalt és fejet vág	b. " "
b. ugyanezt vágja	a. " "
a. kardhárítás és fej vágás	b. " "
b. ugyanezt vágja	a. " "

Minden vágás után fejet védünk, s minden védés után fejet vágunk.

III. RÉSZ.

a. előre szúr belül s fejet vág	b. hátra ugyanezt védi
b. előre szúr belül s fejet vág	a. " " "
a. előre szúr belül, arcot belül s
kívül vág	b. " " "
b. előre szúr belül, arcot belül s
kívül vág	a. " " "

a. előre szúr belül, mellet, oldalt vág	b. hátra ugyanezt védi
b. előre szúr belül, mellet, oldalt vág	a. " " "
a. előre szúr belül, arcot belül, kívül
s kezét alul vág	b. " " "
b. előre szúr belül, ugyanezt vágja	a. " " "
a. előre szúr belül mellet, oldalt s
fejet vág	b. " " "
b. előre szúr belül mellet, oldalt s
fejet vág	a. " " "
a. kardhárítás és fejevágást vág	b. ugyanezt védi
b. ugyanezt támadja	a. " "
a. előre lefegyverezés és fejet vág	b. hátra ugyanezt védi
b. ugyanezt támadja	a. " " "
a. előre ugyanezt támadja, arcot
belül vág	b. " " "
b. előre ugyanezt támadja	a. " " "
a. előre ugyanezt támadja arcot
kívül vág	b. " " "
b. előre ugyanezt támadja	a. " " "
a. előre vállat kétszer cselez s mellet
alulról vág	b. " " "
b. előre ugyanezt támadja	a. " " "
a. előre arcot belülről s mellet vág	b. " " "
b. előre ugyanezt támadja	a. " " "
a. előre mellet cselez és fejet vág	b. " " "
b. előre ugyanezt vágja	a. " " "
a. előre belülről szürs mellet fokkal vág	b. " " "
b. előre ugyanezt vágja	a. " " "
a. előre fejet cselez s arcot belülről
fokkal vág	b. " " "
b. ugyanezt vágja	a. " " "
a. előre fejet cselez s oldalt vág	b. " " "
b. ugyanezt vágja	a. " " "
a. előre fejet oldalt cselez s fejet vág	b. " " "
b. ugyanezt vágja	a. " " "

Minden vágás után fejet védünk, s minden védés után fejet vágunk.

IV. RÉSZ.

a. Előre kard alatt kezet belül
vág	b. Hátra u. e. védi és ripost.
fejet vág
b. „ ugyanezt vágja	a. „ u. e. védi és ripost.
fejet vág
a. „ ugyanezt vágja és kívül
vág	b. „ u. e. védi és ripost.
fejet vág
b. „ ugyanezt vágja és kívül
vág	a. „ u. e. védi és ripost.
mellet vág
a. „ ugyanezt, arcot kívül
vág	b. „ u. e. védi és ripost.
mellet vág
b. „ ugyanezt, arcot kívül
vág	a. „ u. e. védi és ripost.
mellet vág
a. „ ugyanezt, mellet vág	b. „ u. e. védi és ripost.
fejet vág
b. „ ugyanezt, mellet vág	a. „ u. e. védi és ripost.
fejet vág
a. „ ugyanezt, arcot belül
kívül vág	b. „ u. e. védi és ripost.
arcot belül
b. „ ugyanezt, arcot belül
kívül vág	a. „ u. e. védi és ripost.
arcot belül
a. „ ugyanezt mellet és ol-
dalt vág	b. „ u. e. védi és ripost.
fejet vág
b. „ ugyanezt támadja	a. „ u. e. védi és ripost.
fejet vág
a. „ arcot belül kívül s
kezet alulról vág	b. „ u. e. védi és ripost.
fejet vág
b. „ ugyanezt vágja	a. „ u. e. védi és ripost.
fejet vág
a. „ mellet oldalt és fejet vág
vág	b. „ u. e. védi és ripost.
oldalt vág
b. „ ugyanezt vágja	a. „ u. e. védi és ripost.
oldalt vág

a. Előre kardbárítás és fejet vág	b. Hátra u. e. védi és ripost.
mellet vág
b. „ ugyanezt vágja	a. „ u. e. védi és ripost.
mellet vág
a. „ lefegyverezés és fejet
vág	b. „ u. e. védi és ripost.
mellet vág
b. „ ugyanezt támadja	a. „ u. e. védi és ripost.
mellet vág
a. „ ugyanezt s arcot kívül
vág	b. „ u. e. védi és ripost.
fejet vág
b. „ ugyanezt támadja	a. „ u. e. védi és ripost.
fejet vág
a. „ ugyanezt s arcot belül
vág	b. „ u. e. védi és ripost.
oldalt vág
b. „ ugyanezt támadja	a. „ u. e. védi és ripost.
oldalt vág
a. „ arcot belül cselez s
mellet vág	b. „ u. e. védi és ripost.
arcot kívül vág
b. „ ugyanezt támadja	a. „ u. e. védi és ripost.
arcot kívül vág
a. „ mellett cselez s fejet vág	b. „ u. e. védi és ripost.
oldalt vág
b. „ ugyanezt támadja	a. „ u. e. védi és ripost.
oldalt vág
a. „ szúrást belül cselez s
fokkal mellett vág	b. „ u. e. védi és ripost.
mellet vág
b. „ ugyanezt vágja	a. „ u. e. védi és ripost.
mellet vág
a. „ fejet cselez s arcot
belül fokkal vág	b. „ u. e. védi és ripost.
arcot belül vág
b. „ ugyanezt támadja	a. „ u. e. védi és ripost.
arcot belül vág
a. „ fejet cselez s oldalt vág	b. „ u. e. védi és ripost.
fejet vág
b. „ ugyanazt támadja	a. „ u. e. védi és ripost.
fejet vág

a. Előre fejet, oldalt cselez és
fejet vág	b. Hátra u. e. védi és ripost.
mellet vág
b. „ ugyanezt támadja	a. „ u. e. védi és ripost.
mellet vág.

V. RÉSZ.

Az ötödik rész ép oly sorrendben történik, mint a második és harmadik rész, csak hogy fejjéddel, mint gyorsvívás vitetik keresztül. Ezen iskolavívásnál az egész testvívás már a kezdő vívóknak is megengedhető, de egyszersmind figyelmeztetem és intem úgy a kezdő, mint a haladó gyakorlott vívókat, hogy a Manchette vívást lehetőleg kerüljék, mert ez a jó vívás rovására van csak.

VI. RÉSZ.

Ezen rész a gyorsvédésből és vezényszó nélküli gyors támadásból áll s legmagasabb az iskolavívások között; különösen a védésnek gyakorlata teszi jó vívókká a törekvőket, mert a védés határozattan nehezebb, mint bármely complicált vágás.

VII. RÉSZ.

Ezen rész az egész testvívásnak előiskolája.

III. RÉSZ.

PÁRBAJ-SZABÁLYOK.

Országos Széchényi Könyvtár

A párbajszabályaimat elfogadta és elismerte a budapesti Nemzeti Kaszinó és százötvenegy országgyűlési képviselő. — Továbbá igen sokan elismerő és üdvözlő leveleket küldöttek, azon megjegyzéssel, hogy ezen szabályok lesznek hivatva megszüntetni és idővel kiküszöbölni teljesen a párbajmániát.

ELŐSZÓ.

A párbaj-szabályoknak helyes gyűjteményét Magyarországon alig találhatni: munkásságom ezen irányban koszoruzva lesz, ha én ezen hiányt némileg is pótoltam és ezen feladatom teljesítését sikerültnek ismerik el. A legilletékesebb forrásoktól nem zárkóztam el, bármilyen nagy fáradságot is igényelt a különböző idegen művek beható vizsgálása.

Azon szabályok ismeretére, melyek a becsületért való küzdelem lovagiasságára vonatkoznak, mindenkinek annál inkább szüksége van, minthogy ez által a párbaj veszélye csökken és az eshetőségek kellő arányban megoszlanak.

Igy tehát mindenki, kit a lovagiasság és becsületérzés áthat, jöhet egyszer véletlen folytán azon helyzetbe, hogy egy jó barátnál segítséget kell elvállalnia; ilyenkor a szabályok ismerete úgy szólván szigorú kötelesség.

Olyan szabályokat alkottam jelen munkámban, a melynek betartása mellett a segédek a legbonyolódottabb ügyet is békésen intézhetnek el, mert nem helyes minden esetben a megsértett becsületet „vérrel“ visszaállítani.

Harminc évi tanulmány és munkásság, kutatás folytán azt tapasztaltam, hogy az újabb korban elharapódzott duellumok a fiatal kor 18—22. évközben szoktak előfordulni: és a legtöbb párbajt a segédek fiatalsága, könnyelműsége okoz.

Épen ezért kimondom szabályban jelen könyvemben, hogy kiskorú párbaj-segéd nem lehet. Ezen eszme, a melynek képviselője én egyedül vagyok most még, hiszem, hogy számos követőre talál! A budapesti „Nemzeti Casino“ választmánya a legnagyobb helyeslés mellett fogadta el, még akkor, a mielőtt könyvem sajtó alá került volna.

A párbajnak teljes kiirtása igen nehéz, hisz látjuk Voltairet, Franciaország legnagyobb íróját, ki életcélul tűzte ki magának a párbajozás gyökeres kiirtását, egy alkalommal Levalier gróftól az asztalnál megsértetett; hogy kellő elégtételt kapjon, ő is csak a kardhoz nyulhatott, a mit ő életén keresztül tollal üldözött. Látjuk tehát, hogy legmeggyőződöttebb ellensége, ha társadalmi állását megtartani akarja, jöhet oly kényszerhelyzetbe, hogy párbajhoz kell folyamodnia.

Az illetékes források, a melyeket használtam, a következők: ide tartozik első helyen a gróf Chateauvillard-féle „Essai sur le duel” — melyet az illető, ki a párisi „Jockey Club” tagja volt, 1836-ik évben ezen egylet felhívására több tag, ezek között: gróf Exelman tábornagy, báró Gourgand tábornok és gróf Du Hallay Coitquen közreműködésével szerkesztett és melyben az addig teljesen rendezetlen párbajszokások először nyertek írásilag szigorúan szabályozott alakot. Ezek az akkori Franciaország majdnem száz legfényesebb nevének aláírásával ellátott, a valódi lovagiasság és nemes emberiség által mondatott szabályok, melyek oly időben szerkesztettek, a mikor 4 év alatt egyedül a párisi hirlapíró körökben 180 párbaj fordult elő — a közvélemény által elégtétellel üdvözlöttek és tejtartalmilag szentesítettek.¹

Említésre méltó, hogy Rousseau becsületbeli alapelveinket a farkasok elvének nevezi, de a megbecstelenítés gondolatát elviselhetetlennek találja s azért a becsületsértésért az öngyilkosságot is, mint bosszút jogosultnak tartja.

Ő azon sziciliainak osztja nézetét, a ki kétkedett a felett,

¹ Gróf Chateauvillard említést tesz egy tábornokról, ki ámbár fiatal korában nem egy becsületbeli dolgot intézett el fegyverrel, minden alkalommal határozottan a párbaj ellen nyilatkozott. A mint egy ízben épen számos hallgató előtt a párbaj kegyetlensége és barbársága ellen ismét tüzesen okoskodnék s azt kérlelhetlenül kárhoztatta volna, közbeszól egy régi fegyvertársa: „a te fiad, a kapitány, szintén a te elvedet követi, mivel a kapott pofont zsebre dugta” és erre, a bizonyítgatásban félbeszakított ellenlábasa a párbajnak, régi fegyvertársát hazugnak címezte s rögtön elégtételt követelt tőle. Az esemény elbeszélése pusztá koholmány volt, hogy a párbajócsárlást tanulmányává tett vén tábornokok kézzelfoghatólag meggyőzettek amaz állítás alaposságáról, miszerint „minden párbaj elleni elmélet hasztalan dolog, mert a legkisebb vérfelpezsdülés semmivé teszi azt.”

hogy a kapott pofonvágás miatt megverekedjék-e az illetővel, vagy orozva gyilkoltassa meg azt, s válaszul adja: *Assassiner, c'est le plus sur et plus court chénon.*

Továbbá felemlítjük a Chappon Lajos által összeállított „*Die Regeln des Zweikampfes*“ (Pest 1848.) című munkát, mely arról nevezetes, hogy az osztrák-magyar monarchia aristokratia több kitűnő tagjától van aláírva és így ezen iratra szoktak hivatkozni.

Harmadszor idézzük gróf Du Vergen de Saint-Tomas-nak az 1889. évben megjelent becses és érdekes „*Nouveau Code du duel*“ című tanulmányát, mely ugyanazon elveket mondja, mint Chateauvillard, csak hogy a kérdést alaposabban tárgyalja.

Az említett munkában megállapított szabályok, melyet a közvélemény felkarolt, a jelen művecskében is tárgyaltnak.

Együttal fő gondot fordítottam arra is, hogy ezen szabályok áttekinthetőleg s oly sorrendben legyenek felsorolva, mint ez a valóságban legtöbbször előfordul; ott, a hol szükségesnek látszott, megmagyaráztam és saját, valamint bajtársaim tapasztalataival összhangzásba hoztam.

Ha a következőket nem szószerint, hanem a bennök foglalt szellem szerint fogjuk fel, nem találunk a valóságban oly esetet, mely e könyvecskében benn nem foglaltatnék és jó tanácsos ne szolgálna.

Mindamellett, ha mégis kétely merülne fel, a segédeknek csak azt ajánlhatom: „Uraim! tartsák szem előtt a valódi lovasgiasságot és mindig el fogják találni a helyest.“

I.

A lovagias elégtétel főszabályai a következők.

I. Az amerikai párbaj nem érvényes s nem kötelező senkire sem, abban az esetben sem, hogyha meggondolatlan ifju korban is történt a fekete golyó huzása, az illető nemcsak hogy nem megvetésre méltó, hanem még disqualificálni sem lehet. A fehér golyós, ha netalán írásban, vagy szóbelileg figyelmeztetné a fekete golyóst, abban az esetben egyszerűen tegyen bünyfenyítö följelentést a bíróságnál.

II. A ki oly embert megsért, abban a tudatban, hogy az illetőtől elégtételt nem kérhet és nem adhat, saját magát disqualificálja.

III. A fegyveres elégtétel adásra való kihivatás, vagy kihívás eseteiben becsületbíróság kérésének nincsen helye.

IV. Azon fél, a ki, mint sértő szerepelt és az elégtételt kereken becsületbíróság összehívása nélkül megtagadja, azt bármely legszigorubb becsületbírósnak is disqualificálni kell.

V. Kiskorúak súlyos feltételű párbajt nem vívhatnak.

VI. Kiskorú, fiatal úri embernek segédkeztést nem szabad elfogadnia, mert ő is vád alá helyeztetik és bünytetés alá esik.

VII. Ha valaki egy másik úri embert nyilvános helyiségekben vagy az utcán insultál szóval vagy tettel minden ok nélkül, az krakellerségnek tekintetik, az ily embertől elégtételt kérni nem lehet, hanem feljelentjük őt, mint közönséges orv-támadót. (Igaz művelt úri embernek tettelegességre nem szabad vetemednie, mert az nem Gentlemanhez illő dolog.) Ilyen esetben bünyfenyítö feljelentésnek van helye.

VIII. Pisztoly-párbajnak csak akkor adhatnak a segédek helyet, ha : 1. valaki valakinek feleségét, 2. anyját, 3. nővérét, 4. vagy a házasságnak szentélyét megzavarta, vagy megsértette.

IX. Ha már egyszer pisztoly-párbaj ki van mondva, akár történik baj, akár nem, az be van fejezve; karddal folytatni nem szabad s ha a segédek még is belemennek, úgy szabálytalanságot követnek el s vád alá helyeztetnek és megbüntettetnek. (Mert még a közmondás is azt mondja, hogy egy rókáról két bőrt lehúzni nem lehet.)

X. A segédeknek oda kell hatni, hogy kisebb és nem súlyos sértéseknél a feleket oda vigyék, hogy a sértő ismerje el, hogy sértett és fejezze ki sajnálatát és azt, hogy a sértést felhevült állapotában követte el. Ebben az esetben az ügy békés úton intéztetett el. Nagyobb erkölcsi bátorság kell ahhoz, hogy valaki beismerje tettét és sajnálja, mintha megverekedik.

XI. Ha súlyos sértést ittas ember követi el, nem tekinthető az súlyos sértésnek.

XII. Ha egy ittas ember sérteget és a sértett fél, mint teljesen józan, tettegességre vetemedik, úgy párbajnak nincs helye, csak bünfenyítő feljelentésnek.

XIII. A párbajnak csakis vívóteremben szabad véghez mennie. (Erre már curiai döntvény van, mely következőleg indokol: Ha már e szükséges rosszhat meg kell vívni, abban az esetben a bíróság vegye enyhítő körülménynek, hogy ha a párviadal vívó-teremben történik, a hol a vívómester jelen van, ki az esetleg ezen a téren tudatlan segédeknek infórmálhatja és a nagyobb szerencsétlenséget megakadályozhatja a mester.)

XIV. Abban az esetben, hogyha a párbaj más helyen történik pl. táncterem, vendéglő vagy magánosoknál, abban az esetben úgy a bérbeadók, mint a segédek, mint bünpartolók vád alá helyeztetnek.

XV. A segédeknek a tárgyaláson minden érdek és részrehajlás nélkül kell tárgyalni, vitatkozás ott tilos, mert gondolja meg minden segéd, hogy ő ezért felelős Isten és emberek előtt.

XVI. A párbajok megakadályozására igen helyes, hogy ha az anyagi részét kivétel nélkül jó magasra felemeljük (mert ez a körülmény a krakellerséget csillapítja).

XVII. A vívóterem díja 40 korona. Az orvosi honorárium 30 korona. A kardok használata 20 korona. Szolga és kocsik 15 korona.

XVIII. Fegyver választás a feleket nem illeti. Erre a segédek

vannak hivatva, hogy megállapítsák, hogy milyen fokú a sértés és a szerint állapotodnak meg a fegyvernemre.

XIX. A pisztoly-párbajnál első lövési jog nincs. És a csütörtök minden tekintetben lövésnek számít.

Pisztoly-párbajnál 3 fokú sértés van:

- I. fokú sértésnél 3-szori golyóváltással 10 lépés távolság, avance nélkül, célzási idő 15 mp.
- II. fokú sértésnél 25 lépés távolság 5—5 lépés avanceal, 2-szeri golyóváltás, 10 mp célzási idővel.
- III. fokú sértésnél 30 lépés távolság 5—5 lépés avanceal, egyszeri golyóváltás. Kiskorú pisztolypárbajt nem vívhat.

XX. A kard-párbajnál szintén 3 fokot állíthatunk fel:

- I. fokúnál bandázs nélkül, nehéz kardokkal, szúrással, harc-keptelenségig.
- II. fokú sértésnél, has, csukló és nyak bandázsszal, szúrás kizárásával végkimerülésig.
- III. fokú sértésnél, teljes bandázsszal első vérig, szúrás kizárva.

XXI. Bármely félnek az orvos konstatálhatja, — miután a segédeknek a párbajt azonnal be kell szüntetni — a harcképtelenséget.

XXII. Azon segédek, a kik I. XXI. szabályokat be nem tartják, azok közönséges bűnsegédeknek tekintetnek és ez által párbaj képtelenek s a bűnfenyítő eljárás ellenük megindítandó.

II.

A párbajról és a becsületsértésről.

A párbaj két ellenfél között kölcsönös megállapodás által szabályozott és becsületsértés miatt történt kihívás folytán, mindkét fél tanúinak jelenlétében fegyverekkel vívott harc.

A párbaj célja a becsületsértésért fegyveres elégtételt szerezni.

A megsértett szándéka elégtételt kapni, a sértőé pedig elégtételt adni.

Ha a küzdelmet nem előzi meg egyezkedés, vagy pedig tanúk jelenléte nélkül viszik véghez, abban az esetben az nem párbaj;

sem a közvélemény, sem pedig a törvény által nem tekintik annak.

A becsületsértésnek három nemét különböztetjük meg és pedig :

1. az egyszerű becsületsértés.

Udvariatlanság nem becsületsértés.

Ha az egyszerű becsületsértés más egyszerű becsületsértéssel viszonztatik is, mégis az első ízben megtámadott marad a sértett fél.

A ki valamely egyszerű sértésért szidalmaztatik, az a sértett fél.

Ha egy szidalom a másik által viszonztatik, azért mégis a legelőször szidalmazott marad a sértett fél.

Minden szándékos érintés tetteleges bántalmazás.

A ki egyszerű sértés vagy szidalmazás miatt tettelegesen bántalmaztatik, az a sértett fél.

Ha tetteleges bántalmazás más bántalmazással viszonztatik, az előbb bántalmazott marad a sértett fél. Azon körülmény, hogy ha a másik bántalmazás erősebb volna az elsőnél, vagy ha amaz megsebesítést idézne elő, mit sem változtat ezen szabályon.

A tetteleges bántalmazás által elkövetett becsületsértéssel egyenlők azon becsületsértések is, melyek egy személy erkölcsi létét bármily módon fenyegetik, minők valamely feleségnek vagy leánynak elcsábítása, hamis játék, csalás vagy tolvajlás igazságtalan vádja.

2. A megsértett félnek, a becsületsértés neme szerint különböző jogai és a sértőnek különböző kötelességei vannak.

3. Magának a sértőnek, mint a sértettnek saját ügyeért személyesen kell fellépnie. Helyettesítésnek csak a következő esetekben van helye.

A fiu felléphet megsértett atyja helyett, ha ez igen gyenge volna a becsületsértésért eleget tenni.

Ha a sértő korához mérten közelebb áll a fiúhoz, mint az apához és végre ha az utóbbi életének 60-ik évét túlhaladta.

Az unoka-öcs sértett nagybátyja ügyét sajátjává teheti, ha ez nem bír férfikorban levő fiúval és az apára vonatkozólag előbb említett körülmények állanak fenn.

A fivér felléphet megsértett fivéréért, ha ez kiskoru és a sértő nagykoru.

De ha apa, nagybátya, vagy kiskoru fivér a sértő, vagy ha az utóbbi kiskoru által sértetik meg, nincs helye a helyettesítésnek.

A helyettesítő mindig azon sértett fél teljes jogával bír, a kit képvisel.

Egy és ugyanazon becsületsértésért csak egyszer lehet elégtételt követelni.

Ha egy legyőzöttnek barátja vagy rokona boszut akarna állani a győzőn, a ki saját életét becsületesen megvédte és ezzel oly célból kezd viszálykodni hogy őt megsértse vagy általa megsértessék; akkor az e módon megtámadott, bármilynemű becsületsértés történt, mindig a sértett fél.

Ha egy család becsületében megsértetik, ugyanezen családnak csak egy tagja követelhet elégtételt.

Ha egy osztály, testület vagy egylet megsértetik, akkor csak egy tagja követelheti az elégtételt. Ha mindamellett több tag követelné az elégtételt, vagy annak adhatja, kit a sors közülök meghatároz, vagy annak, a ki azt előbb kérte.

Ha egy személy által egyszerre több személy sértetik és elégtételt követelnek, akkor szintén a sors dönti el, hogy közülök ki vívjon meg.

A ki egyszerre több személytől megsértetik, elégtételt tetszése szerint közülök bármelyiktől kérhet.

Ha egy személy több alkalommal egynemű ügybe bonyolódott, akkor azon sorrendben tartozik azokat elintézni, a mint azok keletkeztek. Különböző természetű ügyeknél a komolyabb bir elsőbbséggel.

Ha egyszerű szóváltás miatt, melynél az illem szabályai meg nem sértettek, az egyik fél elégtételt követel, akkor az a sértett félnek, a másik pedig a sértőnek jogát nem követelheti, hanem ezen jog, mely különben az első módozat szerinti sértéssel jár, (fegyverválasztás) sorshuzás útján döntendő el.

A ki alapos ok nélkül hivatik ki, az a megtámadott vagyis a sértett fél.

III.

A sértő kötelelességei.

1. Mindenki, a ki valakit megsértett, a lovagiasság alapelvét szem előtt tartva, köteles a sértett félnek elégtételt adni.

2. Az elégtételek csak akkor érvényesek, ha azok a mindkét részről jelenlevő segédek (tanuk) előtt adatnak.

3. A sértő kötelezve van, a sértettnek a sértés mineműsége szerinti jogait elismerni.

4. Tettleges bántalmazás által elkövetett sértésért csak fegyverrel adható elégtétel.

5. Egyszerű, valamint szidalmazás általi sértésért elégtétel adható :

a) fegyverrel ;

b) bocsánatkéréssel.

Ha a sértő az összegyűlt segédek előtt, hol a sértett félnek nem kell jelen lenni, a sértett fél ellen tett nyilatkozatot visszavonja, ezekért szóbelileg bocsánatot kér s ezen bocsánatkérést az ellenfél segédei teljesen elegendőnek találják : akkor az elégtétel meg van adva. Erről mindkét fél segédei jegyzőkönyvet vesznek fel, azt két egyforma példányban keltezve kiállítják és közösen aláírják.

Ha a sértés írásban történt, akkor a bocsánatkérést is írásban kell adni.

Ha a sértett fél a bocsánatkérést nem fogadja el, akkor ő — mint ilyen — jogait elveszti.

6. Azon nyilatkozat, hogy az ember más irányában jogtalanságot követett el, a becsületet soha nem érintheti. Mindamellett az ily esetet soha sem a küzdtéren, hanem mindig előbb kell tárgyalni.

Azon esetben, ha valamelyik ellenfél a küzdtéren saját elszántából a másiktól bocsánatot kérne s ennek segédei azt mint elégtételt elfogadnák, a szemrehányásnak nincs helye.

7. A sértő a párbajnak minden nem szokásos nemét, mint szokatlan párbajokhoz tartozót visszautasíthatja.

8. A sértő, mennyire a sértett félnek jogai terjednek, a párbajt semmi módon sem fokozhatja. (Azaz erősebb feltételeket nem követelhet.)

IV.

A fegyver nemei.

1. A párbajnál nálunk kétféle fegyver használható : a kard és a pisztoly.

Minden más fegyver a nem szokásos párbajok osztályához tartozik.

2. A kardoknak egymással alakra, hosszúságra, súlyra, súlypontjuk fekvésére egészen egyenlőknek, a pengéknek egyformán élesítve, hegyesítve és csorba nélkülieknek kell lenniök.

A „szúrás nélküli párbajnál“ a pengék hegyének egyformán lefenve kell lennie.

3. A pisztolyoknál pedig meg kell figyelni :

a) a csövek hosszánál nem szabad 3 ctmnél nagyobb különbségnek lenni ;

b) a célgomboknak jól a csőre kell erősítve lenni. Ámbár huzagolt csövű pisztolyoknak használata, melyeknek elsütése gyorsított csappantóval eszközölhető, nincs egészen kizárva, mindamellet ezeket mellőzni kell.

V.

A kihívás.

1. A kihívás vagy azonnal a sértéskor, vagy később történhetik, 24 órán belül.

2. Ha a kihívás azonnal történik, akkor köteles a kihívó nevét és lakásának címét a kihívottnak átadni, a mit a kihívott is viszonz. Erre mindkét fél segédeket keres magának s azok nevét s lakásukat egymással kölcsönösen tudatják.

3. Az utólagos kihívás szóbelileg vagy írásilag történhetik és a kihívó segédei által adandó át a kihívottnak.

A szóbeli kihívás rövid, az elégtételkövetelés pedig világos és egyszerű okokkal legyen támogatva.

Az írásbeli kihívásnak úgy hangra, mint alakra nézve a jó-társaság szokásaival összhangzónak s a segédek által átolvasottnak kell lennie.

4. A segédeknel a kihívás alkalmával semmiféle fegyvereknek nem szabad lenni. Csak a tisztek tartják meg kardjaikat.

5. A segédek a kihívás alkalmával az ellenféllel semmi fejtegetésbe ne bocsátkozzanak és tőle határozott választ követeljenek. Ha az illető ennek dacára mégis magyarázatokba és tárgyalásokba akarna bocsátkozni, akkor azonnal távozzanak és az esetről jegyzőkönyvet vegyenek fel.

6. A kihívott az ellenfélnek segédeit fogadja udvariasan, megbízatásuk előadását, a nélkül, hogy őket félbeszakítaná, hallgassa meg és elhatározását adja azonnal tudtukra. Ha a kihívást elfogadja, akkor segédeinek nevét és lakását utólagosan küldje át, ellenben ha a kihívás elutasítását célozza, akár indokolva, akár nem, akkor a segédeknek erről jegyzőkönyvet kell felvenniök.

7. A kihívás idejétől az ügy végleges elintézéséig az ellenfelek közötti érintkezés ki van zárva. Ha azonban az ellenfelek, mielőtt a segédek beavatkoztak volna, találkát tüztek ki és ott a párbaj feltételeire vonatkozó egyezséget megállapítják, az egy hibás elhirtelenkedés, mely eltekintve attól, hogy az ily előzmény a párbaj veszélyességét csak nagyobbítja, dacára megegyezésüknek, a felek csak úgy járhatnak el, mint azt a segédek meghatározzák.

8. A másik fél segédeivel az ellenfeleknek sohasem szabad érintkezniök.

9. A többek nevében történt kihívás mindig visszautasítandó.

10. A kihívások nem történhetnek és el nem fogadhatók: az apa és fia, a fivér és fivér között.

11. Az adós hitelezőjét, mielőtt adósságát ki nem egyenlítette, nem hívhatja ki, az adósnak a hitelező általi kihívása meg van engedve.

12. A kihívás visszautasítható:

ha oly személytől jön, kiről általában tudva van, hogy a párbaj szabályai és az ez iránt létrejött megegyezés ellen vétett;

ha oly személytől jön, kiről általában tudva van, hogy a párbaj szabályai és az ez iránt létrejött megegyezés megsértésében mint segéd vétkes volt; vagy azt tudva helyeselte;

ha oly személytől jön, kiről általában tudva van, hogy oly vétkes cselekményt követett el, mely a becsülettel meg nem egyezhető.

13. A kihívás a lovagias elégtétel jogát a sértett fél elveszti, ha a sértőt beperli. Ezen jog még akkor is elvesz, ha a sértett panaszát visszavonja, azonban utóbbi esetben a sértő félnek szabadságában van a kihívást tetszése szerint elfogadni vagy visszautasítani.

14. A kihívásnak a megsértés után legkésőbb 24 óra alatt meg kell történnie.

A válaszra a kihívás vételétől számítva ugyanennyi idő számíttatik, azaz adatik.

Elhalasztások csak akkor vétetnek tekintetbe, ha azok alapos okokkal támogatva vannak.

15. Ha a segédek fontos okokból mást nem határoztak, vagy különös bonyodalmak nem léptek közbe, a párbajnak a kihívástól számított 48 óra lefolyása alatt meg kell történnie.

16. Az ellenség előtt levő tiszték közt történt viszályok csak a békekötés után egyenlítettnek ki.

VI.

A segédek s azok kötelességei.

Minthogy az ellenfelek közötti érintkezés a kihívás megtörténte után végleg ki van zárva és a tárgyalások csak a segédek által vezettetnek, kikre mindkét fél életét s becsületét bizza, ezért a segédek választása rendkívül nagyfontosságú dolog. Sajnos, hogy ez irányban majdnem hihetetlenséggel határos könnyelműséggel járnak el.

Némelyik a helyett, hogy őszinte és ismert barátjához for-

dulna, egészen ismeretlen embertársának szolgálatát veszi igénybe, ki nemcsak hogy az ily állás fontosságát nem ismeri, de gyakran még a párbaj szabályait sem. Innen van, hogy oly viszályok, melyek kötelesség ismerő és tapasztalt egyének által egészen tárgytalanoknak nyilváníthatnának, igen gyakran a legnagyobb gyászeseménynyé fejlődnek ki. Elannyira, hogy egy rossz hangulatban kiejtett szó, elhirtelenkedés, tévedés, feledékenység vagy egy csekély hanyagság, egy becsületes ember halálát okozhatják; segédeknek csak oly emberek valók, kik állásukat teljesen betölteni képesek.

Nem a golyók és nem a pengék azok, melyek ölnek, hanem a rossz segédek. Ha a segédek kötelességüket mindig teljesen felfognák és különösen szem előtt tartanák, hogy megbizásuk nem azt jelenti, hogy viadalt idézzenek elő, hanem hogy ahhoz csak azon esetben fogjanak, ha a viszályok becsületes kiegyenlítéséhez mindent megkísérlettek, s ha ez eredménytelen maradt, akkor némely szomorú esemény kikerültetnék a nélkül, hogy valakinek becsületén csorba esnék.

Fontolja meg tehát minden ember jól, hogy kire bizza életét és becsületét, épen úgy minden segéd jól jegyezze meg, hogy tisztét önként vállalta el és hogy ezzel komoly kötelességek vannak egybekötve, melyeknek lelkiismeretes teljesítéséért barátjainak, azok családjainak és a társadalomnak felelős.

1. Az ellenfelek mindegyikének minden párbajhoz két-két segédet kell választaniok.

2. Mint segédek nem szerepelhetnek:

I. azon egyének, kik vérrokonságban vannak a féllel;

II. azon egyének, kikről általában tudva van, hogy a párbaj szabályai és feltételei ellen vétettek;

III. azon egyének, kikről általában tudva van, hogy a párbaj szabályainak megsértését, mint segédek, okozták vagy tudva olyat helyeselték;

IV. azon személyek, kikről általában tudva van, hogy oly vétkes cselekményt követtek el, mely a becsülettel meg nem férhető.

3. A segédeknek soha nem szabad magával az ellenféllel, hanem csakis annak segédeivel érintkezni.

4. Mindkét félnek jogában van segédeinek szolgálatát megköszönni és másokat választani. Ellenkezőleg a segédek is lemondhatnak állásukról, azonban megbízójuknak netaláni gyengéit elárulniok nem szabad.

A segédek változtatása csak a küzdtéren való megjelenés előtt történhetik. Az ellenfél segédeinek ez haladéktalanul tudtul adandó, úgy szintén az is, hogy őket az ujonnan választott segédek fel fogják keresni.

5. A kihívott segédei által a kihívó segédei felkeresendők vagy tőlük levélileg találka kérendő.

6. Mielőtt a segédek ez ügyben tanácskozássra összegyűlnek, megbízójuktól kellő felvilágosítást és utasításokat kérjenek.

7. Mihelyt a segédek megbízójuktól a szükséges felvilágosításokat és utasításokat megkapták, az ügynek közös tárgyalása végett összejönnek.

8. Miután az azonosságra, a felek életkorára, azok anyagi és szellemi állapotára vonatkozó előleges kérdésekkel tisztába jöttek, a legnagyobb lelkiismerettel oda kell hatniok, hogy nemcsak a tények, hanem azok indokai is kideríttessenek, s ezekből semmit sem szabad elhanyagolniok és az új adatok beszerzése végett a tárgyalást is félbeszakíthatják.

9. Ha a tények már ki vannak puhatolva, akkor tüzetesen meghatározandó, miben áll a tulajdonképeni becsületsértés és a sértés három neme közül melyikhez tartozik. Ha mindkét részről történtek a sértések, akkor mindazok megállapítandók és osztályozandók s ebben az értelemben kijelölendő, hogy tulajdonképen melyik tekinthető sértett félnek.

10. A segédeknek mindent el kell követni, hogy az ügy, ha csak lehetséges, békés úton és mindkét fél részéről becsületes módon intéztessék el.

(A békés úton, s ha a két fél belátja hibáját s közösen egymást megkéri, s mint lovagias emberekhez illően kibékülnek, ezt abban az esetben a legnagyobb, legszebb s legnemesebb elégtételnek nevezhetjük).

11. Ha a segédek meggyőződnek, hogy az ügyet békés úton el nem intézhetik, akkor azon fél részéről s kívánata szerint, kit a fegyverválasztás illet, a fegyver nemére nézve megegyeznek és

tekintettel a sértett fél esetleges jogaira, a párbaj módját és a távolságot meghatározzák.

12. A segédek a tárgyalásokat oly módon iparkodjanak intézni, hogy megbízójuk legkisebb hátrányt ne szenvedjen; s mégis mindig igazságosak és méltányosak legyenek s egymás irányában lovasgiasan járnak el.

13. Ha a segédek egymás között nem tudnak megegyezni, akkor döntő bírónak egy becsületügyekben általában nagy tekintélynek ismert, tapasztalt embert válasszanak, és annak határozatát fogadják el.

14. Ha végül a harcra vonatkozólag a segédek által már minden meg lett állapítva, akkor a találkozás helyét, napját és óráját határozzák meg; megbízójukkal a létrejött határozatokat tudatják, beleegyezéséről meggyőződnek és megígértetik vele, hogy azokhoz becsületesen alkalmazni fogja magát.

15. Ha az egyik fél a kihívás okát a segédeivel tudatni megtagadná, az esetben a segédek csak oly feltétellel engedjék az ügyet fegyverrel elintézni, ha mindkét fél becsületszávéra kinyilatkoztatja, hogy az ügy gyengéd és kényes természetén kívül, vonatkozásuknak semmi más indító oka nincs.

16. Ha a komoly ügy esetében, — midőn a becsületsértés világosan kitűnik, az ellenfelek, még mielőtt a segédekhez fordultak volna, a fegyver, a párbaj módja, a távolság, a találkozási hely és idő iránt megegyeztek, akkor a segédek ellenőrzési joguk használata után a történt megegyezést jóváhagyhatják. Ez esetben azután csak arról gondoskodnak, hogy a küzdés a szabályok szerint menjen véghez.

17. A segédeknek soha sem szabad megengedni, hogy egy fiatal ember a 60 éves életkorát tullépett egyénnel megverekedjék, kivéve ha ez által a harmadik mód szerint sértetett volna meg, azonban ez esetben is szükséges, hogy a sértő, ha ez teszi a kihívást, azt írásbelileg ismerje el. Az írás kiállításának megtagadása a párbaj elodázásának tekintendő, és erről az összes segédeknek jegyzőkönyvet kell felvenni, mi a fiatal ember megsértett becsületének elégtételéül szolgál.

18. Egy segédnek sem szabad a párbajt életre-halálra indítani vagy az ilyet elfogadni; de igen komoly ügyben meg-

egyezhhetnek arra nézve, hogy a vívás az első sebesülés után megújíttassék, sőt hogy az csak az egyik küzdő harcképtelenségével végződjék be.

19. A segédek soha se engedjék meg, hogy egy vívó-mester hivatalosszerű fegyverével verekedjék, kivéve, ha a harmadik mód szerint sértetett volna meg.

A vívó-mester ezen kivételes esetben a fegyverválasztást ellenfelének engedje át. Ezen áldozatot a vívó-mester hivatásának méltósága parancsolja.

20. A segédek a kard használatát megtagadhatják :

1. ha megbízójuknak karja annyira rokkant, hogy a kardot nem foghatja vagy forgathatja ;
2. ha megbízójuk jobb karját vagy egyik lábát elvesztette ;
3. de ha ilyen személyek voltak a harmadik mód szerinti sértők, akkor ezen két pontnak érvényessége megszűnik ;
4. ezenfelül minden ily kivételes esetben a sértés valamennyi neménél a pisztoly-párbaj módját és a távolságot a sértett félnek van joga meghatározni.

21. Fél szemű segédei, ha ez nem második, vagy harmadik mód szerint sértett, a pisztoly-bárbajt megtagadhatják.

22. A segédek, ha megbízójuk nem a harmadik mód szerint sértett, a „pisztoly-párbajt“ jelre mindenkor visszautasíthatják.

23. A segédeknek nem szabad abba beleegyezniök, hogy a pengék a balkézzel háríttassanak el (védessenek ki).

24. A segédek kell, hogy megállapodásra jöjjenek az iránt is, hogy a küzdők pihenés végett feltartóztassanak-e. A pihenőszünet nem tarthat tovább 10 percnél.

25. Kevésbbé komoly természetű ügyeknél a segédek meghatározhatják, hogy a párbaj az egyik ellenfélnek első megsebesülésével bevégeztessék, azonban ezen megállapodás az ellenfeleknek csak a küzdőtéren, a vívás megkezdése előtt adandó tudtukra, mert ehhez azok beleegyezése szükséges.

26. A segédek a küzdelmet kölcsönös megegyezés folytán sebesülés nélkül is bevégeztetnek nyilváníthatják, ha az ügy természete, valamint a megállapodások azt lehetővé teszik, mindamelletts ehhez is az ellenfelek beleegyezése szükséges.

27. A fegyverekről a segédeknek kell gondoskodniok és kötelesek azokat, mielőtt a küzdterén megjelennek, alaposan megvizsgálni, hogy megfelelnek-e céljuknak.

A fegyvereknek az ellenfelek előtt egész ismeretleneknek kell lenniök, kivéve azon esetet, ha a felek saját fegyvereikkel láthatják el magukat. A fegyverek a segédek által viendők el a küzdterre és az ellenfeleknek csak akkor adják át, mielőtt megkezdénék a viadalt.

28. Orvos jelenlétéről a segédeknek kell gondoskodniok; orvost lehetőleg mind a két fél vigyen magával.

29. A vívásnak a küzdterén való találkozás után 30 percre kezdetét kell vennie.

30. A segédek mindenért, ami azon párbajra vonatkozik, melynél közreműködnek, felelősek.

31. Ha a vívás alkalmával a meghatározott feltételek megsértetnek, kardpárbajnál sebesülés, lefegyverzés vagy elbukás történik; akkor kötelesek a segédek a vívást, saját életük kockáztatásával is, rögtön beszüntetni.

32. Ha a vívási szabályok megsértettek, akkor a segédeknek a tényállásról jegyzőkönyvet kell felvenni és ha a szabályok megsértése miatt sebesülés vagy emberölés történt, az ezt okozó ellenfelet a bűnvádi eljárás megindítása végett kötelesek azonnal feljelenteni.

33. Azon fél segédeinek, aki ellen a párbaj-szabályok megsértése, vagy orgyilkosság miatt panasz emeltetik, becsületbeli kötelességük az igazságot bevallani. Különben ők felük ezen hibájáért nem róhatók meg, csupán azon esetben, ha rájuk hanyagság, vagy nagy bűnrészesség bizonyulna, vagy ha ahhoz még segédkezet is nyújtottak volna.

34. Közvetlen, már a helyszínén a párbajt egy segéd sem fogadhatja el. Egy ily kihívás egészen új ügynek tekintendő.

35. Ha a segédek egy párbaj miatt melynél közreműködtek, a másik fél segédei által kihívatnak, s a kihívás okának megvizsgálásánál az igazság az ő részükön van, akkor ők a harmadik módozat szerinti megsértettnek minden jogával bírnak.

36. A segédek azon alkalomra vonatkozólag, melyben ők

részesek voltak, minden fejtegetéstől és különösen a sajtó útján való polemizálástól tartózkodjanak.

37. Ha a segédek törvényes úton kikérdeztetnek, a hozzájuk intézett kérdésekre igazat tartoznak felelni.

VII.

A kardpárbaj.

A kardpárbajnak két neme van :

I. A kardpárbaj szúrás kivételével.

II. A rendes kardpárbaj.

I. Kardpárbaj szúrás kivételével.

Ezen kardpárbaj, melynél csak a vágás van megengedve, legtöbbször használtatik és kevésbé veszélyes, mint az, melynél a szúrás is meg van engedve. Ennek szabályai alkalmazásuk sorrendje szerint a következő pontokban adatnak elő :

1. A küzdőterre érkezve, kötelesek úgy az ellenfelek, mint a segédek egymást udvariasan köszönteni. Az előbbieket teljesen szóltalanul maradnak.

2. A vívást a legidősebb segéd az ellenfél idősebb segédjének közreműködésével vezeti. A többiek ezeknek feladatuk véghezvitelében segédkezet nyújtanak.

3. Miután a segédek azon helyet, mely legegyenlőbb és a vívásra legalkalmasabb, kikeresték, a felállítási helyeket kijelölik. Ezek, a mennyire lehetséges, egyenlők és egymástól annyira távol legyenek, hogy a vívók kardjainak hegye között még egy fél méter távolság maradjon.

4. A segédek feleik felállítási helyére vonatkozólag sorsot húznak.

5. Az ellenfelek felhivatnak, hogy kabátjukat és mellényüket tegyék le, és a segédek meggyőződnek arról, vajjon felük ellené-

nél nincs-e oly tárgy, mely őt a vágástól megvédehetné. Ezen megvizsgálástól való vonakodás a párbaj megtagadásának tekinthető.

6. Ezután a vívást vezető segéd segítője által a vívásra vonatkozólag megállapított feltételeket felolvastatja, azután pedig így szól:

„Önök uraim éppen most hallották a segédek által megállapított s önök által is jóváhagyott vívási feltételeket, — megígérik-e, hogy azokhoz becsületesen fognak alkalmazkodni?“

Miután az ellenfelek a kérdésre „Igen“ feleltek, folytatja:

„Figyelmeztetem az urakat, hogy előre menni és kardjaikat keresztezni addig nem szabad, míg én azt nem mondom, hogy „szabad“ és hogy önök becsületükkel kötelezve vannak, bármelyik segédnek „Állj“ szavára a vívást rögtön beszüntetni.“

7. Erre az ellenfelek a két fiatalabb segéd által (mindegyik a magáé által) a sorshuzás útján nekik jutott felállítási helyre vezettetnek.

8. A segédek még egyszer megvizsgálják a kardokat, hogy alkalmasak-e a víváshoz.

Ezután sorsot húznak, hogy melyik félnek lehet előbb kardot választani, mire azok az ellenfeleknek átnyujtatnak.

9. Egy közönséges keztyű használata mindig meg van engedve.

10. Mindegyik ellenfélnek jogában áll kézcsuklóját egy selyem kendővel bekötni, azonban a kendő végeinek lobogni nem szabad.

11. Miután a kardok átadattak, a segédek az ellenfelek mindkét oldala mellett állást foglalnak és pedig úgy, hogy minden oldalon egy saját és egy ellensegéd álljon.

Ezeknek szintén kardokkal kell ellátva lenni, de az is elég-séges, ha csupán a párbaj vezetője és annak segítője van azokkal ellátva; ez esetben a többieknek erős botjuknak kell lenni. Törrel ellátott botot használni nem szabad.

A segédek úgy álljanak fel, hogy a harcolókat mozgásaikban ne akadályozzák és a kardok vagy botok hegyeit a földre vagy padlóra szegzik. S szóttlanul a vívóknak minden mozgására szigoruan kell ügyelni s mihelyt a vívásban legkisebb szabálytalanságot vesznek észre, kötelesek azt rögtön beszüntetni.

12. Ha a segédek felállottak, a vívás vezetője vezényli, hogy vigyázz „Rajta“, mint a 25. ábra mutatja.

13. Ha a pengék, mielőtt jel adatott volna, az ellenfelek által önkényüleg összeérintetnek, akkor azok elválasztandók s az, a ki az elhirtelenkedést elkövette, segéde által megfeddendő, mire a vívás szabályszerűen kezdetét veheti.

14. Ha a jel megadatott, akkor az ellenfelek egymás felé közeledhetnek: jobbra vagy balra ugrani, az ellenfelet bármely oldalról megtámadni szabályszerű tény.

A kard hegyével szúrni szigorúan meg van tiltva. Az ily cselekmény, minthogy az ellenfél szúrása ellen magát nem védi, orgyilkosság.

15. A pengét szabad kézzel elhárítani, vagy vágást felfogni nincs megengedve.

16. Ha az előző eset szerint a vívók egyike megsebesített, a segédek követelhetik, hogy annak keze valami módon tesztéhez köttessék, mi e szabálytalanságot ismétlés esetében megakadályozná.

17. Szabályellenes- és szabálytúllépésnek következőket vehetjük:

I. lefegyverezettre vágni;

II. vagy ha valamelyik fél elesik, arra vágni;

III. vagy annak testét, kezét vagy kardját megfogni.

18. Akkor tekintendő a vívó lefegyverezettnek, ha a kard kezéből kiesik, vagy pedig, hogyha már láthatóan nem erős tartással bír.

19. Ha valamelyik vívó magát megsebesültnek nyilvánítja vagy valamelyik segéd ezt észreveszi, a viadal rögtön beszünttetik.

Ha megállapított, hogy a párbaj az első sebesüléssel végződik, akkor az befejeztetett.

Ha a feltételek súlyosabbak, akkor a viadal megújítható, a legközelebbi megsebesülésnél ismét be kell állítani a vívást és így tovább addig, míg az orvos nézete a harcképtelenséget kinyilvánítja. E szerint a feltételeknek elég tétetett s ez által a párbaj beszünttetik.

20. A harc félbeszakítása után a megsebesültnek ellenfelére

rohanása visszatartandó és szigorúan rendre utasítandó, ha azonban a meg nem sebesült tör megsebesült ellenfelére, akkor ezen tényt kötelesek a segédek, miután őt visszatartották, a párbaj szabályai megsértésének nyilvánítani, és ezen esetet együttesen a jegyzőkönyvbe felvenni.

21. Ha a viadal közben valamelyik fél kijelenti, hogy fáradt, mely megjegyzést hangosan ki kell mondanía, e megjegyzésre a segédek rögtön „Állj“ vezényszóval kötelesek a viadalt beszüntetni, az előirt 10 percet a pihenésre megadni.

22. Ha a viadal bármily okból is megszüntettetett, akkor a segédeknek, mihelyt a vezényszó megadatott, azonnal a harcolók oldala mellé kell lépniök, hogy őket elválasszák és hogy kardjaikat leeresszék.

A két fiatalabb segéd a feleknél marad s rájuk felügyel, miközben a két idősebb segéd félrevonulva tanácskozik.

Az ellenfeleknek azonban, még akkor is, ha egyik a másikat megsebesítettnek gondolja is, mindaddig állásban kell maradniok, míg segédek valami másra jelt nem adnak.

23. Ha az „Állj“ után a párbaj ismét folytattatik, akkor az mindig előlről kezdendő és csakis a vívás vezetőjének „Rajta!“ vezényszavára foghatnak ismét hozzá.

24. Végül még megjegyzendő, hogy ha valamelyik fél a kard-párbajt okvetlen követeli, s ha ebben az esetben még a fegyverválasztás jogával bír, a másik félnek azonban a kardforgatásról még fogalma sincs, ebben az esetben úgy a segédeknek, mint a másik ellenfélnek lovagias kötelességükben áll, a vívni nem tudó ellenfélnek tetszése szerint 1-től 6 hétig terjedő tanulni való időt engedni.

2. A kard-párbaj szúrással.

Ezen párbajnál úgy a vágás, mint a szúrás meg van engedve. Ennek szabályai ugyanazok, mint a szúrások kivételével, de némi eltéréssel; a következő eltérések vannak:

A szúrás által történő megsebesülés esetén a harc csak a megsebesült beleegyezésével folytatható, mit az segédei által nyilváníttat ki, mert az ilyenmü megsebesüléseknél a harcképesség csakis a megsebesült által bírálható meg helyesen.

VIII.

A pisztoly-párbaj.

A pisztoly-párbajnak hat használt neme van :

1. pisztoly-párbaj meghatározott állásponttal ;
2. pisztoly-párbaj meghatározott állásponttal és szabad lövéssel ;
3. pisztoly-párbaj előnyomulással ;
4. pisztoly-párbaj megszakított előnyomulással ;
5. pisztoly-párbaj egyenközü vonalakon ;
6. pisztoly-párbaj jelre.

Mindezen pisztoly-párbajoknál egy fő szabály van :

A két ellenfél közti távolságnak 15 lépésnél közelebbnek nem szabad lennie.

Azon esetet kivéve, ha kivételesen elhatároztatott, hogy a harc az egyik fél harcképtelenségéig folytatódik.

A pisztoly-párbajnál mindig megállapítandó : hány golyó-váltásnak kell lennie, azaz, hogy hányadik golyóváltás után (akár az első után is) kell a harcnak, sebesülés nélkül is, feltétlenül befejeztetni.

Ha az egyik fél megsebesült, akkor azon golyó-váltásnál, a melynél az bekövetkezett, a párbaj be van fejezve, kivéve, ha a megsebesülés könnyű, holott a megállapodások egy más pontja nehéz sebesülést feltételez, mely esetben ezen feltételek teljesítése végett, a megállapított golyó-váltás számáig, de mindig csak a sebesült és ennek segédei beleegyezésével a párbaj folytatatik.

1. Pisztoly-párbaj meghatározott állásponttal.

1. A harctérre érkezve, kötelesek úgy az ellenfelek, mint a segédek egymást udvariasan köszönteni.

Az előbbieket egészen szótlanul viseljük magukat.

2. A segédek sorsot húznak az iránt, hogy közülök az ellenfél egyik idősebb segédjének közreműködésével melyik fogja a harcot vezetni, s a többiek ezeket feladatuk keresztülvitelében támogatják.

3. Miután a segédek azon helyet, mely a harcra a legalkalmasabb, kikeresték, a két felállási helyet egymástól 35—15 lépésre kijelölik.

4. A segédek a vívók felállítási helyéért sorsot húznak.

5. A fegyvereknek egészen egyformáknak és az ellenfelek előtt ismeretleneknek kell lenniök. Azonban bizonyos eseteknél és közösmegegyezés alapján a segédek megengedhetik, hogy mindegyik fél saját fegyvereit használhassa.

6. A fegyverek a segédek által mindenkor már előbb megvizsgálandók és a vívásra alkalmasok kell, hogy legyenek.

7. Ha az 5-ik pont utolsó mondata, vagy a 6-ik pont értelmében más nem határozottatott, a segédek sorsolás útján döntenek el, hogy az ellenfelek melyike választhat az igénybe veendő fegyverek közül.

8. A fegyver megtöltését a segédek végzik, melynél elhírtelenkedés nélkül és a legnagyobb óvakodással járjanak el. Először az egyik, azután a másik fél tölt, egyik a másik fél jelenlétében; ha a pisztolyok egészen egyenlők, akkor a töltő vesszőkkel a csőbe való eresztéssel megméri, hogy egyformán vannak-e töltve?

9. Csak azon esetben, ha mindkét ellenfél saját pisztolyait használja, engedhető meg, hogy a párbajozók valamennyi segéd jelenlétében pisztolyait maguk tölthessék. De a töltés nagyságát a segédek kölcsönösen állapítják meg.

10. Ha a sértett a harmadik vagy második mód szerint sértett meg, akkor 35 lépés távolságról az első lövés mindig az övé.

Csekélyebb távolságnál vagy az első mód szerinti sértésnél az első lövési jogra a segédek sorsot húznak.

11. Az ellenfelek felhívatnak, a kabátot és a mellényt letenni és a segédek meggyőződnek arról, hogy felük ellenénél nincsen-e oly tárgy, a mely a lövegnek ellenállhat.

12. Ezután a vívást vezető segéd a vívásra vonatkozólag a megállapított feltételeket felolvassa, s azután úgy szól, mint az a kard-vívásnál már meg van írva, avval a különbséggel, hogy míg a segéd azt nem mondja, hogy „Kész“, addig a fegyver kakasát felhúzni nem szabad, és addig tüzelni nem szabad, míg én „Tűz“-et nem vezényelek.

13. Erre a segédek sorshúzás által a feleknek jutott helyeket

25. ábra.

26. ábra

Országos Széchényi Könyvtár

kijelölik, s erre odavezettetnek felállási helyükre, hol a fegyverek nekik átadatnak.

14. A segédek a lövonallal egyenkörűen, egy és ugyanazon oldalon foglalnak állást, és pedig úgy, hogy mindegyik vívó közelében egy ellenséged álljon.

15. Ha a segédek állást foglaltak, a párbajvezető segéd azt vezényli, hogy „Kész“ s néhány másodperc múlva „Tűz“.

16. A pisztolynak valamennyi elcsettenése, mint lövés érvényes.

17. Miután a lövésre jel adatott, az ellenfelek a megállapított sorrendben kötelesek löni, mire nézve figyelembe veendő:

I. az első lövésnek az adott jel után egy percre meg kell történnie;

II. a második lövésnek az elsőől szintén egy percre kell hogy történjék. Ha ezen idő megszűnt, a lövési jog is elveszett, azaz megszűnt;

III. a megsebesültnek a lövéshez két perc van engedve. Ha ezen idő multával lő, akkor a párbaj szabályait megsértette.

18. Ha a harcolók közül egyik sem sebesült meg, a harc megújításánál ugyanazon eljárás követendő, mint előbb.

19. Ha az ellenfelek egyike a párbaj-szabályok ellen vét vagy megsebesül, vagy megöletik, ebben az esetben a segédek kötelesek azt a törvényszéknél mint orgyilkosságot rögtön följelenteni.

2. Pisztoly-párbaj meghatározott állásponttal és szabad lövéssel.

Ezen párbaj szabályai csak azon eltéréssel ugyanazok, mint az előbb tárgyalt pisztoly-párbajé.

1. A harcolók közötti távolság 25 lépés.

2. A felállás egymásnak háttal történik.

3. Csak „Tűz“ vezényeltetik. Ezen vezényszóra a harcolók egymás ellen fordulnak, a kakast felhúzzák és mindegyik akkor lő, mikor akar, ha pedig már az egyik lövés megtörtént, akkor a másik lövésnek egy vagy két percre rá felelni kell.

3. Pisztoly-párbaj előnyomulással.

1. Mint a meghatározott álláspontu párbajnál.

2. „ „ „ „ „

3. Miután a segédek a helyet, mely a harcra a legalkalmasabb, kikeresték, a két felállítási helyet 25—35 lépésre kijelölik.

Azon vonalra, mely ezen helyeket összeköti, mindegyik felállítási helytől befelé 15 lépésre botokkal vagy zsebkendőkkel korlát alkottatik, melyek eszerint 10—15 lépésre vannak egymástól.

4. A segédek a felállítási helyek iránt sorsot huznak.

5.)

6.)

7. { Ugyanezen számú pontjai a meghatározott álláspontu

8. { pisztoly-párbajnál, szabályai s annak pontjaival egyenlők.

9.)

10.)

11.)

12.)

13.)

14.)

E pontok is ugyanazok.

15. Ha a segédek felállottak, a vívást vezető „Előre“ vezényel.

16. Ha a vezényszó megadatott, az ellenfelek felhuzhatják a pisztoly kakasát s tetszésük szerint egyenes vonalban egymás felé előre nyomulnak. Menet közben a pisztolyok csövei felfelé tartva; a lövéshez mindenkor meg kell állniok (menve lőni nem szabad); de megállhatnak, célozhatnak és ezután anélkül, hogy lőttek volna, tovább mehetnek. Ily módon egész a korlátig előre nyomulnak, de ezt átlépni nem szabad; röviden ők azon 10 lépésnyi távolság bármely pontjáról, mely felállítási helyök és a korlát között van, tetszésük szerint lehetnek.

17. A melyik fél előbb lőtt, annak meg kell állania, és az ellenfél lövését teljesen mozdulatlanul bevárnia, az utóbbinak az első lövéstől csak egy perc adatik, ha ezen idő elmúlt, a segédek a tüzelést többé nem engedhetik meg.

18. A megsebesültnek szintén csak egy perc van engedve rendelkezésére, csak azon esetben kettő, ha el is esett.

19. A harmadik mód szerint a megsértettnek követelésére egyszerre két pisztolyt is adhatnak a segédek a párbajhoz.

Ezen harcmodor szerint, ha sebesülés nem történt, a párbaj a negyedik lövés előtt be nem szüntethető, ha pedig megsebesülés történt, azonnal beszünttetik, ha még két lövése is lenne a megsebesültnek, hacsak nem a megsebesülés pillanatában lő.

20. Ha a harc megújítatik, az előbbi eljárás is megújítatik mint a 26-ik ábra mutatja.

4. Pisztoly-párbaj megszakított előnyomulással.

1. 2. Mint a pisztoly-párbaj meghatározott álláspontoknál meg van határozva, ugyanaz.

3. Miután a segédek azon helyet kikeresték, mely a harcra legalkalmasabb, a felállítási helyeket egymástól 45—50 lépésre kijelölik.

Ezeknek az összekötő vonalára, befelé a felállítási helyektől 15 lépésre, botokkal korlátokat készítenek, a melyek szerint 15—20 lépésnyire állanak egymástól.

4. A segédek a felállítási helyekért sorsot húznak.

5. A fegyvereknek az ellenfelek előtt ismeretleneknek kell lenniök és egyszersmind ugyanazon párnak kell lennie.

6.	}	6-tól 14-ik pontig ugyanazon szabályokat értjük, melyeket a pisztoly-párbaj meghatározott álláspontjánál talá-lunk előírva, azon körülménynyel, hogy a 14. pontban menés közben löni kell.
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		

15. A mint az első lövés megtörtént, mind két ellenfélnek ugyanazon pillanatban meg kell állaniok.

Az egyiknek teljesen mozdulatlanul kell bevárnia a másik lövését, ki ekkor már tovább nem mehet.

A válaszra fél perc van meghatározva. Ha ezen idő elmult, a segédeknek a lövést többé nem szabad megengedniök.

16. A megsebesültnek, azon pillanattól számítva, melyben elesett, a válaszra egy perc van engedve.

17. Ha a harc megújítatik, az előbbi eljárás marad.

Megsebesülés után a harc, melyet ha a megsebesült maga is követel, csak akkor folytatható, ha az orvos őt harcképesnek nyilvánítja.

18. Ha az ellenfelek egyike a párbaj-szabályok vagy megállapított feltételek ellenére megsebesíttetik, vagy megöletik, akkor kötelesek a segédek haladéktalanul a törvényszéknél ezt mint orgyilkosságot feljelenteni.

5. Pisztoly-párbaj egyenközü vonalakon.

1. 2. Mint a pisztoly-párbaj meghatározott állásponttal 1—2-ik pontja.

3. Miután a segédek azon helyet, mely a harcra legalkalmasabb, kikeresték, egymástól 15 lépésre eső 25—35 lépés hosszú egyenközü két vonalat húznak.

4. A felállítási helyekre, melyek a vonalak ellenkező végein vannak, — a segédek sorsot húznak.

5. }
6. }
7. { Mint a meghatározott állásu pisztoly-párbajnál, ugyan-
8. { azon pontokat használjuk 5—10-ig.
9. }
10. }

11. Az ellenfelek kabátjukat és mellényüket levetik, és az ellenségétől, mint a többi párbajnál, megvizsgáltatnak.

12. Ezután a vívó-vezető segédnek segítője által a vívásra megállapított feltételeket felolvastatja, s figyelmezteti arra, mint a többi párbajoknál az elő van írva.

13. Az ellenfelek a két fiatalabb segéd által a sorsolás útján jutott felállási helyre vezettetnek, hol a fegyvereket megkapják; a pisztolyok kakasai nem húzandók fel. Az ellenfelek úgy foglalnak helyet vagy állást, hogy egymás átellenében rézsutosan álljanak; az előnyomulási vonalak kölcsönösen jobbkéz felé esnek.

14. A segédek páronként felük ellenének háta mögött állnak. A lövés ellen fedve egy kissé jobbra kell lenniök, de csak annyira, hogy az esetben ha a harcot be kell szüntetni, abban a pillanatban kéznél legyenek.

15. Ha a segédek állást foglaltak, akkor a vívást vezető »Előre« vezényel.

16. Mihelyt a vezényszó megadatott, az ellenfelek a pisztoly kakasát felhúzzák és mindegyik a saját vonalán előnyomulhat. Ha az egyik talán még a felállási ponton állva marad, akkor a másik, miután a vonalak egymástól 15 lépésre vannak, őt egészen ezen távolságra megközelítheti.

17. Aki löni akar, annak meg kell állani, de azért szabad megállani, ha nem is lő és az ellenfél lövése után újból előnyomulhat. Mindegyik akkor lő, mikor azt legelőnyösebbnek találja.

18. Annak, aki már lőtt, ellenfelének válaszát teljesen mozdatlanul kell bevárnia. A válasznak fél perc alatt meg kell történni. Ha ezen idő elmúlt, akkor a lövési jog is megszűnt.

19. A megsebesült ellenfelére, ki nem köteles tovább előre menni — elesésének pillanatától számítva, két perc alatt lőhet.

20. Ha a párbajnak folytatódnia kell, az előbbi eljárás marad.

21. Megsebesülés esetén a harc csak a megsebesültnek határozott kívánságára és az orvosnak véleménye szerint engedhető meg.

6. Pisztoly-párbaj jelre.

1. 2. Mint a pisztoly-párbaj meghatározott állásponttal 1. és 2. pontja.

3. Miután a segédek azon helyet, mely a harcra alkalmas, kikeresték, a felállítási helyeket egymástól 25—35 lépésre kijelölik.

4. A segédek a felállítási helyekért sorsot húznak.

5.	}	Lásd a meghatározott álláspontu pisztoly-párbaj ugyan-ezen számú pontjait, melyek ugyan-e pontokat előírják.
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

11. A jel három tapsból áll, melyek egyenlő időközökben követik egymást.

12. Az ellenfeleknek a kabátot és mellényt le kell tenniök és az ellenségek megvizsgálják, mint azt a többi párbajoknál szokták.

13. 14. E két pont épen úgy, mint ez a pisztoly-párbaj meghatározott álláspontjánál elő van írva.

15. Mind a négy segéd a lövonallal egyenközüleg egy és ugyanazon oldalon foglal állást és pedig úgy, hogy minden ellentfélhez közel egy ellenség álljon.

16. Ha a segédek felállottak, a harcvezető segéd az ellenfeleket a párbaj feltételeire még egyszer figyelmezteti. Ezt a szerint teszi, hogy hangosan és értelmesen a következőket mondja : »Emlékezzenek uraim, hogy önök becsületükkel kötelezve vannak lelkiismeretesen a jelhez alkalmazkodni, melyet én három tapssal adok.

Az első taps előtt fegyvereiket nem szabad felemelni, a harmadik taps előtt nem löhetnek, de arra ugyanazon pillanatban löniök kell. Figyelem uraim ! a jelt adom !« és a jelt adja.

17. Az első jelre az ellenfelek a harmadikig céloznak és arra rögtön és egyidejűleg tüzelnek.

18. Ha az ellenfelek közül az egyik a harmadik tapsra nem lőtt, vagy fél másodperccel azután lő, becsületvesztett és ha sebesített vagy ölt, akkor orgyilkos. Azon félnek, kire a harmadik taps előtt lövetett, jogában áll addig célozni, míg neki tetszik.

19. Ha az ellenfelek közül az egyik a harmadik tapsra szabályszerűen tüzelt, — és a másik fél tovább céloz, — akkor kötelesek a segédek még saját életük veszélyeztetésével is annak tüzelését megakadályozni.

20. Ez utóbbi esetben annak segédei, ki szabályszerűen harcolt, — kötelesek a harcnak ezen mód szerinti folytatását megtagadni, — és felük felhatalmazásával más párbajt követelni, de ez utóbbi vissza is vonulhat és a további párbajt vissza is utasíthatja.

21. Ha a párbaj folytatattik, az előbbi eljárás marad. Mint a 26. ábra mutatja.

IX.

A kivételes pisztoly-párbaj.

Minthogy az eddig leírt részekben a párbaj-nemek úgy a közvélemény, mint minden becsületes ember előtt még a legnagyobb sértés elégtételére is elegendő erővel bírnak, ezért a kivételes párbajokat, melyek a követelt és szükséges határokat önkényüleg túl lépik, határozottan elítéljük. Ha az egyes eseteket, melyeknél ily harcok alkalmazásba jönnek, közelebbről megvizsgáljuk, valóban azt találjuk, hogy ezek közül a legtöbbnek a sértés nemeslelkű tisztázásához legkevesebb köze sincs, hanem csupán a gyűlölség, utálat, boszuvágy (sok részben hencegés), sok szenvedély és a társadalomnak egy istentelen és nem jól felfogott tévedése szerepel bennök. Melyet nézetem szerint nagyon is igazságtalanságnak tartok, mert már nagyon sok példát láttam, hol az igazán mélyen megsértett ember, s még hozzá családos ember, a mély sértésre halállal bűnhődött. Hol van ez esetben az igazság?

Ezt a bonyolódott és téves társadalomtól és közvéleménytől kell hogy kérdezzük. És mégis kénytelenek vagyunk e téves-felfogásnak hódolni, mert különben a társadalomból száműzve leszünk, s inkább túllépjük a szentesített törvénynek azon pontját, mely a párbaj vétségről szól, mintsem a társadalomból száműzve legyünk.

Senki sem köteles, még ha a legnehezebbmód szerint sértett volna is, kivételes párbajt elfogadni; ilyen csakis az ellenfelek önkéntes megegyezésével jöhet létre.

Mindamellett még akkor is, ha ezt mindketten követelnék, ezek egészen rendkívüli és csak ritkán előfordulható esetek lehetnek, midőn a segédek az ily párbajnak helyet adhatnak. Utóbbiak a tényállást és annak indító okait a legnagyobb szőrszálhasogatással és figyelemmel vizsgálják meg és minden kigondolhatót köves-

senek el, hogy az ügyet rendes párbajra tereljék, sőt még a harc-téren is odaműködjenek, hogy felük elhatározását ez értelemben változtassa meg.

A segéd még legjobb barátjától is megvonhatja, illetőleg visszaléphet, hogyha barátja kivételes párbajt akar vívni. S a visszalépést nem veheti senki sem rossznéven.

Végül még megjegyzendő volna, hogy az esetben, midőn együttes megegyezéssel kivételes párbaj határoztatik el, nemcsak a párbaj szabályait és a harc feltételeit a legrészletesebb alapos-sággal, hanem annak okait is, melyért a segédek ily párbajnak helyet engedtek, jegyzőkönyvbe kell venni. A jegyzőkönyv az ellenfelek és segédek által aláírandók.

A kivételes párbajok közül következőket hozzuk fel :

1. Pisztoly-párbaj a legrövidebb távolságról.
2. Pisztoly-párbaj megszakítás nélküli mozgással, egyenközü vonalakon.
3. Pisztoly-párbaj, melynél csak az egyik fegyver van megtöltve.

1. Pisztoly-párbaj a legrövidebb távból.

1. Távolság 10 lépés.
2. A fegyvereknek az ellenfelek előtt teljesen ismeretleneknek és ugyanazon párból valóknak kell lenniök. Sorsot húznak az iránt, hogy az ellenfelek melyike választhat a pisztolyok közül.
3. A párbaj esetleg folytatható.

2. Pisztoly-párbaj megszakítás nélküli mozgással, egyenközü vonalakon.

A pisztoly-párbaj egyenközü vonalakon szabályai itt a következő szakaszok által módosulnak :

1. 35 lépés és egymástól 25 lépés távolságra eső két egyenközü vonal huzatik.

2. A fegyvereknek a harcosok előtt teljesen ismeretleneknek kell lenniök. A választási jogért sorsot húznak.

3. Az ellenfeleknek az »Előre«-jelre azonnal elő kell nyomulniok, a menetet nem szabad megszakítaniok, menve kell löniök — és ha lőttek, a választ egyenlő ütemben tovább menve kell bevárniok.

4. A választ még a megsebesült is csak addig adhatja, ameddig az, aki tüzelt, saját vonalainak végére nem ér.

5. Ha megsebesülés nem történt, a harc folytatható, de csak egy golyó-váltásra szokás megegyezni.

3. Pisztoly-párbaj, melynél csak az egyik fegyver van töltve.

A többi párbajoknál alkalmazott szabályok itt a következőkkel hozatnak összhangzásba.

1. A pisztoly csövének nem szabad vontnak lennie.

2. A párbaj vezetésére sorsolás útján kijelölt segéd és annak segítõje az ellenfeleknél visszamaradnak, míg a két ifjabb segéd, ha közelükben oly alkalmas tárgy nincsen, mely õket szem elõl teljesen elvonja, a töltés végett a harctértõl legalább 60 lépésre eltávoznak. Csak az egyik pisztolyt töltik meg, a másikat pedig csak egy gyutacscsal látják el. Midõn ez megtörtént, a visszamaradtakat értesíteniök kell, mire a segítõ hozzájuk megy, a fegyvereket átveszi és a harcvezetõnek átadja.

3. Utóbbi a pisztolyokat hátratarva azon ellenfélhez közeledik, kinek sorshúzás útján az elsõ választási jog jutott és kérdi: jobb vagy bal? azután a választás szerint átadja azt, amelyiket az elsõ kérte.

4. Azon segédek, kik a fegyvereket töltötték, 20 lépésnyire a felfegyverkezett társaik mögé mennek, kik a szokásos módon az ellenfelüktõl oldalvást 5 lépésre állanak.

5. Az ellenfeleknek egy zsebkendõ adatik kezükbe, melynek átellenben levõ végeit balkezükkkel megfogják.

6. A harcvezetõ így szól: »Ismétlem önöknek uraim, hogy becsületük kötelezi a jelre, melyet én egyetlen tapssal adok,

figyelni, és amint azt hallják, ugyanazon pillanatban egyidejűleg lőni.« Nehány másodperccel később a jelt adja, mi célból tenyereit erősen összeüti.

7. Ha a harcolók közül egyike a jel előtt tüzel, ellenfele jogosítva van őt tetszése szerint agyonlőni, vagy pedig nemesen kegyelmez neki. (Egy ily becsstelen pimasznak.)

8. Ha annak, ki a jelzés előtt lőtt, töltött fegyvere volt és ellenfelét megölte, akkor a segédeknek becsületbeli kötelességük az esetről azonnal jegyzőkönyvet felvenni és az orgyilkos ellen a törvényszéki feljelentést haladéktalanul megindítani. Megjegyzendő, hogy józan gondolkozásu emberek ilyen fajta párbajba bele nem mehetnek, mert az valódi gyilkosságnak tekintendő.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

TARTALOM.

Előszó	Lap 7
------------------	----------

I. RÉSZ.

A v í t ő r.

Elmélet	13
A v í t ő r (vívótör) tartása	13
Vívó-állás	13
A test mozgásai	16
A toppanás (Appel)	17
Az eredeti vívó-állás (Mensur)	17
Az „Előre !“	18
A „Hátrálás“	25
A kirohanás (Ausfall)	26
A vívó-állásba való visszalépés	28
Kirohanás hátrafelé	28
A vívótör pengéjének beosztása	28
Atváltoztatások (Changement)	29
Vonalak	29
A test hátrahúzása	30
A penge érzése	30
A pontosság és gyorsaság	30
Nyomások (Pressiók)	31
A vívótör markolatának fogása (Motion)	31
A védekekről általában	32
Vonó-védekek	36
Egyszerű védekek	36
Átváltoztatások	37
A balkéz tartása a vívás alatt	38
A szúrásokról (támadásokról) általában	38
A védetlen helyekről (Blösse) általában	39

	Lap
A visszaszúrásokról (Ripost)	39
A cselezés	39
A Croise	41
Vívótör körzés (Liement)	42
Coupé	42
A balkéz tartása a vítör vívás alatt	51
Reprise	51
Prime támadás és védés	51
Tierce-Volante-Seconde támadás és védés	52
A Tierce-Attaque	52
Tierce-Attaque-Contre de Quarte és Degager	53
Beszalasztások	54
Contra-húzások	67
A kettős Contra	68
Az iskola tör-vívás sorrendje és vezényszavai:	
I. rész	69
II. rész	71
III. rész	74

II. RÉSZ.

A kard-vívás.

Elmélet	79
A kard beosztása	80
Vívó-állás	80
A test mozgásai	86
A felállás távolsága (Mensura)	86
Az „Előre“ és „Hátra“ (Marcher et Rompre)	87
Kirohanás	88
Védések	88
A fej véde	89
Az arc belső véde	89
Az arc külső véde	89
A mell véde	90
Oldalvédés	90
A kéz belülről való véde	90
A kéz kívülről való véde	90
A kéz alulról való véde	90
A kéz felülről való véde	90
A felső comb-vágás véde	91
Kard alatt a kéz belül véde	91
Kard alatt a kéz belülről és kívülről való véde	91

	Lap
Az arc kívülről való védeése kard alatt	91
A mellnek kard alatt való védeése	92
A kardhárítás védeése	92
A lefegyverezés védeése	92
A szúrások védeése	92
Az arcnak belülről és a mell-védeése	93
Mell- és fő-védeések	93
Belső szúrás és a mellnek a fokkal való védeése	93
Vállat kétszer és a mellet alól védeni	93
A vágásokról általában	94
Fej-vágás	96
Az arc belső vágása	96
Az arc kívülről való vágása	97
Felső mell-vágás	97
Alsó mell-vágás	97
A kéz belülről vágása	97
A kéz kívülről vágása	97
A kéz alsó vágása	97
A felső comb-vágás és fő-védés	97
A kéz belső vágása kard alatt	97
A kéz belső és külső vágása a kard alatt	98
Az arc külső vágása kard alatt	98
Mell-vágás kard alatt	98
Kardhárítás és fő-vágás	98
A lefegyverezés	98
A szúrások	105
Szúrás belül, mell-vágás a kard fokával	105
Vállat kétszer cselezni és mellet alulról vágni	105
A cselezésekről	105
Visszavágások (Ripost)	106
Elővágások	107
Csuklóforgások (Mouline)	108
Az egész test-vívásról	108
A balkezes vívásról	118
A lecke-, vagyis iskola vívásról	118
A lecke-vívások sorrendje és vezényszavai:	
I. rész	119
II. „	120
III. „	120
IV. „	122
V. „	124
VI. „	124
VII. „	124

III. RÉSZ.

Párbaj-szabályok.

	Lap
Előszó	129
I. A lovagias elégtétel főszabályai	133
II. A párbajról és a becsületsértésről	135
III. A sértő kötelességei	138
IV. A fegyver nevei	139
V. A kihívás	139
VI. A segédek s azok kötelességei	141
VII. A kard-párbaj	147
VIII. A pisztoly-párbaj	151
IX. A kivételes pisztoly-párbaj	163

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

